

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Badanie realizowane na zlecenie:	Miasto Bydgoszcz Bydgoskie Biuro Seniora ul. Jezuicka 1 85-102 Bydgoszcz
Wykonawca badania:	Oficyna Profilaktyczna ul. Dworcowa 9a/19 30-556 Kraków
Zespół badawczy:	mgr Agata Kurzawa mgr Magdalena Cyran mgr Ewa Ścigaj mgr Ewelina Lapczyk mgr Barbara Bialik mgr Maria Betlej-Gnojek
Termin wykonania:	Październik 2021 roku

Spis treści

WPROWADZENIE.....	4
METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH.....	7
Cele i ogólne założenia badania	7
Wybór metod i technik badawczych	8
Narzędzia badawcze	11
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA	12
Struktura próby badawczej	12
Problemy osób starszych na terenie miasta Bydgoszczy	14
Potrzeby osób starszych na terenie miasta Bydgoszczy	18
Czas wolny osób starszych w mieście Bydgoszczy	22
Zajęcia dla osób starszych w mieście Bydgoszczy	27
Wydarzenia, w których osoby starsze chciałyby wziąć udział	30
Dostępność do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	32
Czynniki utrudniające dostęp do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych osobom starszym	35
Uczestnictwo w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy.....	42
Działania aktywizacyjne wśród osób starszych	45
Usługi dla osób starszych	51
Bariery architektoniczne oraz administracyjne na terenie miasta Bydgoszczy	58
Ocena sytuacji finansowej	64
Ocena stanu zdrowia bydgoskich seniorów	67
Marginalizacja osób starszych	75
WNIOSKI I REKOMENDACJE PROFILAKTYCZNE.....	78
Wnioski.....	79
Rekomendacje.....	87
SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	90
BIBLIOGRAFIA.....	92

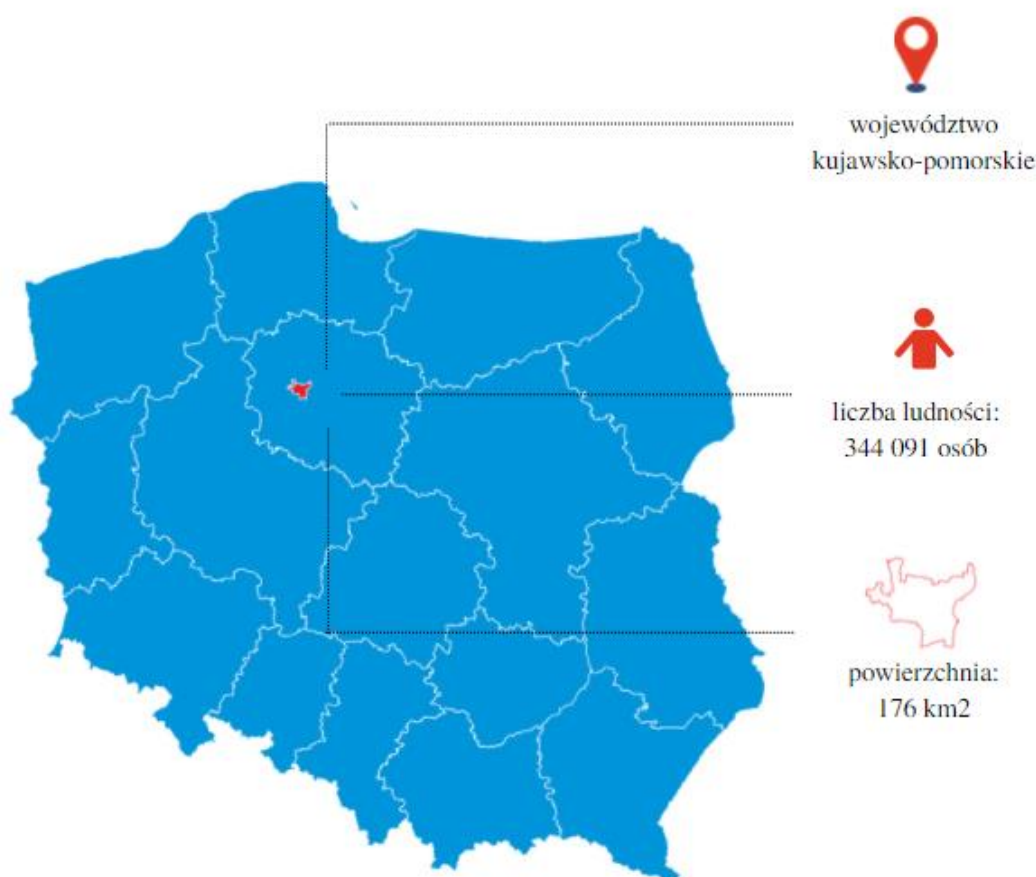
WPROWADZENIE

Starzenie się społeczeństwa oraz problemy osób starszych są coraz ważniejszym **wyzwaniem społecznym**, które w kolejnych latach będzie przybierało na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i **procesem starzenia się społeczeństwa**, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania problemów seniorów. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. **Aktywność i integracja społeczna seniorów** to niezwykle ważny i wymagający obszar. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy **kreować nowy wizerunek osoby starszej** – osoby aktywnej, sprawnej w wielu dziedzinach życia, podejmującej relacje społeczne i zaangażowanej w procesy rozwoju środowiska lokalnego.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć **wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej**. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów.

Bydgoszcz to miasto na prawach powiatu w północnej Polsce, największe Miasto województwa kujawsko-pomorskiego, siedziba wojewody i jednostek mu podporządkowanych. Położona jest nad rzekami Brdą i Wisłą, a wraz z otaczającymi miejscowościami tworzy aglomerację. Wspólnie z 19 gminami i powiatami Miasto utworzyło Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz, będące podstawą Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Zagadnienia związane z polityką senioralną realizowane są także w ramach metropolitalnej współpracy. Bydgoszcz posiada bogatą ofertę kulturalną, turystyczno-rekreacyjną oraz sportową.

Rysunek 1. Położenie miasta Bydgoszczy na tle Polski.

Źródło: opracowanie własne

Z danych GUS wynika, że **odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w mieście Bydgoszczy jest wyższy względem województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski.**

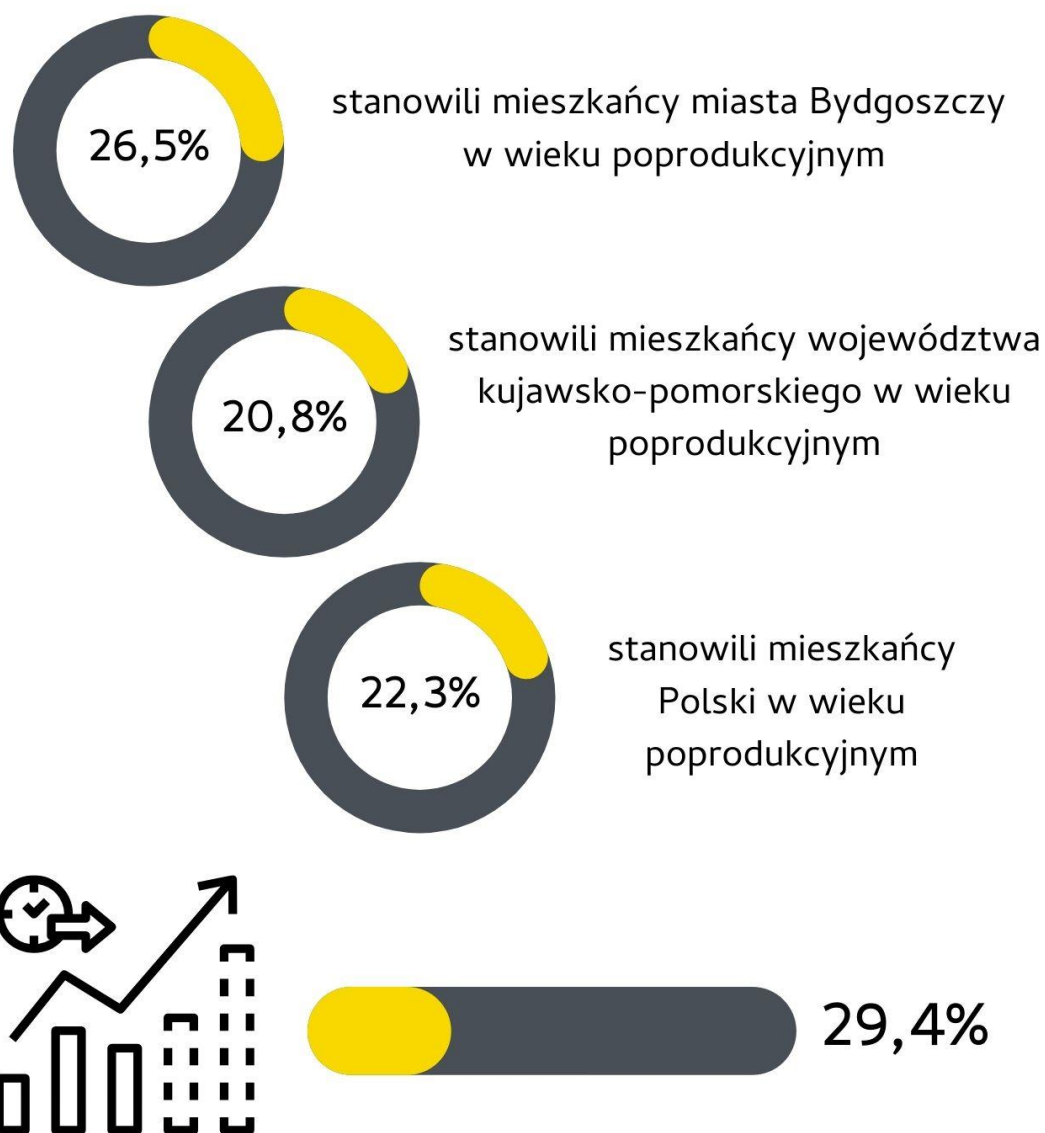
W 2020 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły **26,5%** wszystkich mieszkańców Miasta. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w Mieście, województwie i Polsce systematycznie się zwiększał, co w efekcie prowadzi do zwiększającego się zapotrzebowania na usługi skierowane do seniorów. Poniższa diagnoza pozwoli na wskazanie kierunków wsparcia, które powinny być wprowadzone lub rozszerzone w Mieście.

Konieczność podejmowania działań na rzecz seniorów i poszerzenia oferty dla osób starszych wynika z **potrzeby przygotowania się do wyzwań starzejącego się społeczeństwa**, ukazywanego przez prognozy demograficzne. Dotyczy to również Bydgoszczy. **Prognoza demograficzna** wskazuje na postępującą depopulację obszaru Miasta – liczba ludności spadnie do poziomu 324 648 osób w 2030 roku. Jednocześnie

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

udział osób w wieku poprodukcyjnym będzie utrzymywał się na poziomie **29,4%**.
W porównaniu do szacowanej liczby z 2021 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym
wzrośnie o 2,5 pp.

Pod koniec 2020 roku:

będą stanowili w 2030 roku mieszkańcy miasta
Bydgoszczy w wieku poprodukcyjnym

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

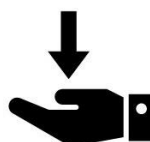
METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH

Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza realizowana **na zlecenie Bydgoskiego Biura Seniora** ma na celu ukazanie skali różnych **problemów osób starszych oraz ich potrzeb** na terenie miasta Bydgoszczy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

określenia
autostereotypu seniora

wskazania potrzeb seniorów
w zakresie usług aktywizacyjnych,
społecznych i zdrowotnych

przeprowadzenia analizy
oczekiwań seniorów

określenia ogólnego obrazu sytuacji
życiowej seniorów w wymiarze
psychospołecznym, materialnym,
rodzinnym i zdrowotnym

określenia preferowanych
form spędzania wolnego
czasu

ukazania skutecznych i preferowanych
przez seniorów kanałów kontaktu ze
strony instytucji samorządowych/
społecznych

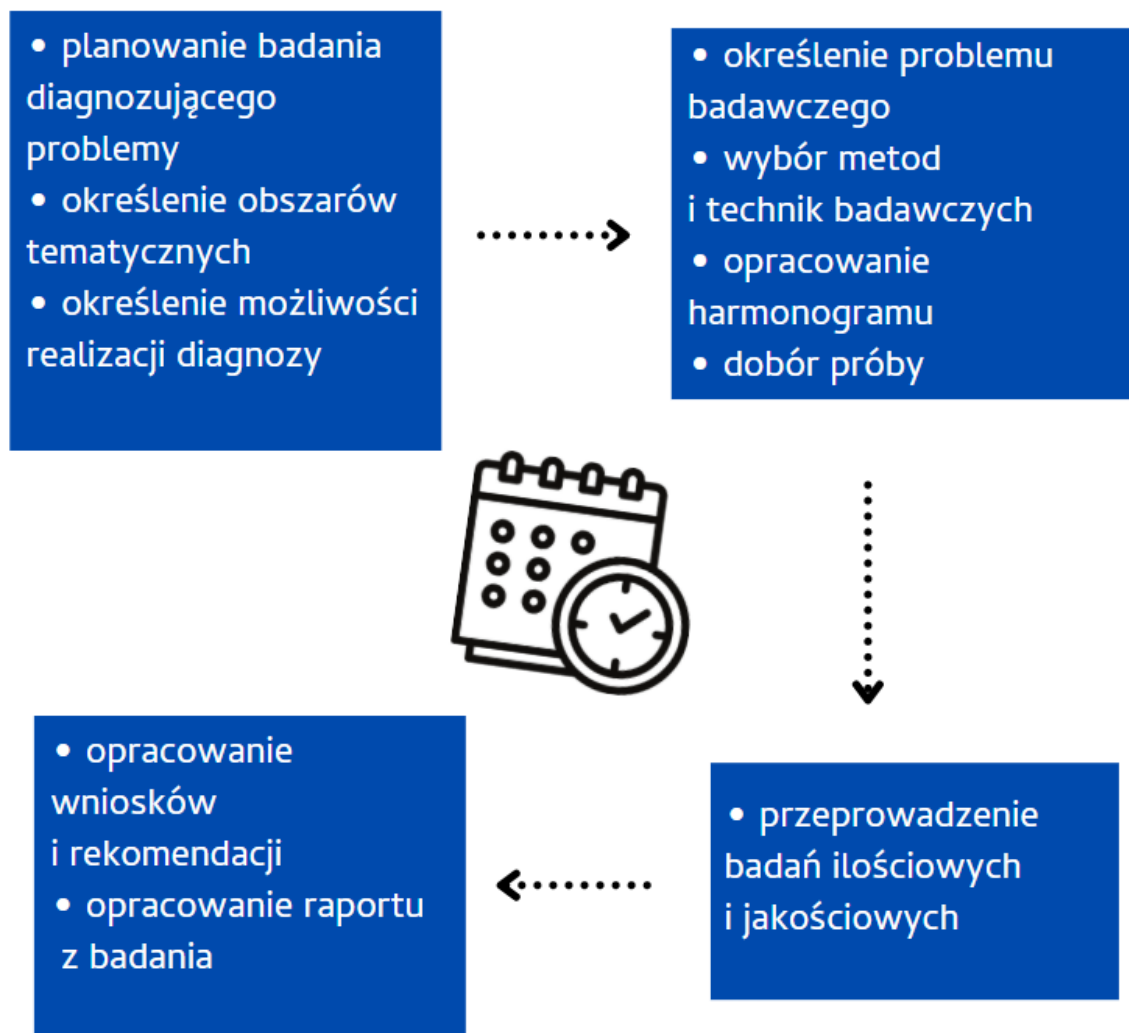

wskazania istniejących
ograniczeń dla seniorów;
rozpoznanie barier
w działaniach
aktywizacyjnych

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rysunek 2. Etapy badania

Wybór metod i technik badawczych

Istotą badania było poznanie potrzeb i potencjału seniorów mieszkających na terenie miasta Bydgoszczy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie **komplementarnych badań**.

Przez metodę badawczą rozumie się system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza¹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań

¹ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy. Badacze jakościowi szukają odpowiedzi na pytania „jak?”, „dlaczego?”, skupiając się na pojedynczych jednostkach lub małych grupach. Badania te mają na celu zrozumienie głębszych przyczyn zachowań ludzi. Z racji tego, że obejmują niewielką liczbę badanych, wyników nie można uogólniać do całej populacji. Metody badań ilościowych posługują się głównie liczbami i odpowiadają na pytania „ile?” i „jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę, niż w metodach jakościowych, a jego wyniki można przekładać na całą populację².

Badania zostały wykonane zarówno zgodnie z **metodologią jakościową**, jak i **metodologią ilościową** za pomocą **techniki CAWI** (ang. *Computer Assisted Web Interviews*), jak i **PAPI** (ang. *Paper And Pen Personal Interview*). Technika CAWI polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie. Wykorzystana technika PAPI opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

W celu pogłębienia uzyskanego materiału badawczego, przeprowadzono także badania jakościowe. Zrealizowano **indywidualne wywiady pogłębione** (ang. *Individual In-depth Interview*). Pogłębione wywiady indywidualne (IDI) są jedną z podstawowych technik badań jakościowych. Ich celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób. Tą technikę wykorzystuje się również w celu wyjaśnienia natury badanego zjawiska, dotarcia do istoty rzeczy, otrzymania informacji, których trudno byłoby uzyskać innymi metodami. Wywiady te są bardzo cennym źródłem, dostarczającym wnikliwych informacji odnośnie subiektywnych ocen oraz percepcji badanych osób i pozwalającym na pogłębienie interpretacji uzyskanych podczas badań ilościowych wyników.

² Przewłocka J., *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*, s. 97.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Rysunek 3. Wykorzystane techniki badawcze podczas badania

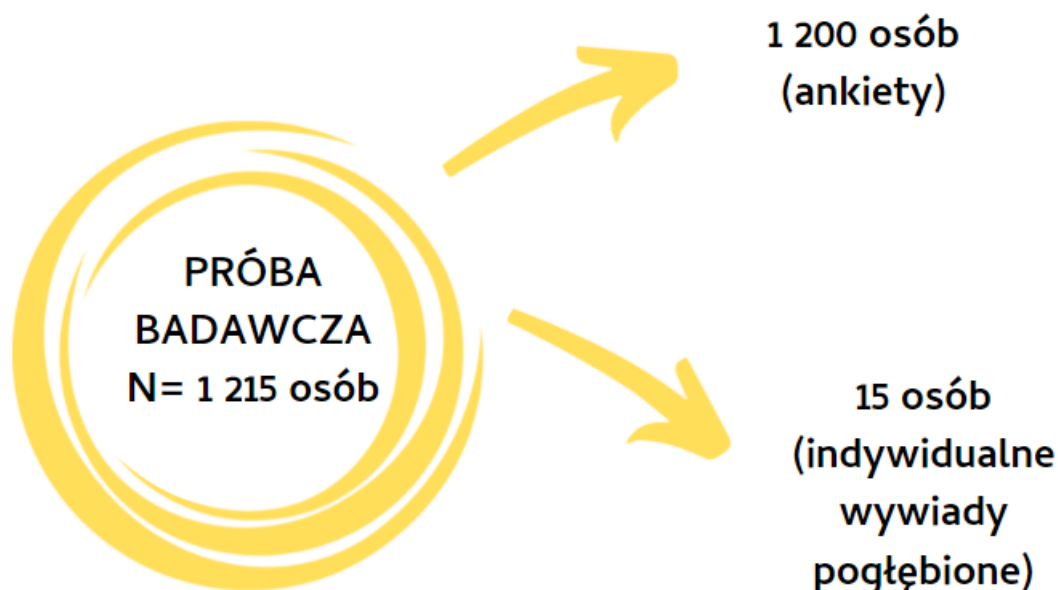
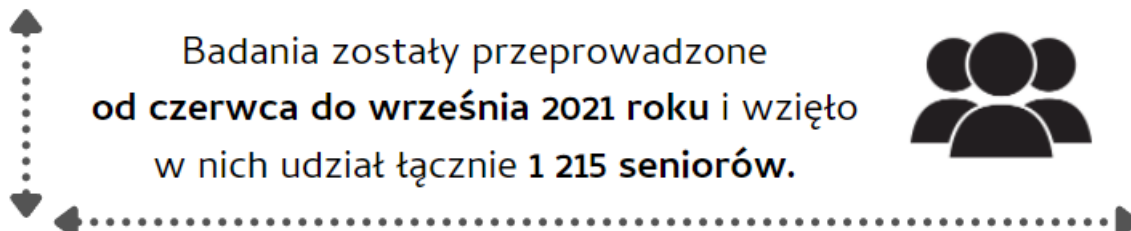
technika PAPI (*Paper And Pen Personal Interview*), która polega na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami

technika CAWI (*Computer Assisted Web Interviews*), która polega na przeprowadzaniu ankiety dostępnej online

indywidualny wywiad pogłębiony (IDI - *Individual In-depth Interview*), którego celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób

Narzędzia badawcze

Narzędzie badawcze to przedmiot służący do realizacji wybranej techniki badań. O ile technika badawcza oznacza czynności, na przykład obserwowanie, prowadzenie wywiadu, o tyle narzędzie badawcze to instrument służący do technicznego gromadzenia danych z badań. Badacze, którzy zajmują się tworzeniem narzędzi badawczych rozróżniają dwa typy kwestionariusza:

- ▶ kwestionariusz ankiety, czyli gotowy formularz z pytaniami skierowanymi do respondentów; to właśnie ten typ kwestionariusza wykorzystywany jest przez naszą firmę w prowadzonych badaniach,
- ▶ kwestionariusz wywiadu składa się ze schematu pytań zadawanych przez ankietera, który wcześniej ma zaplanowaną ich formę i kolejność.

Kwestionariusz ankiety składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. W niektórych pytaniach była możliwość wpisania własnej odpowiedzi. Składał się z informacji o instytucji prowadzącej badania, instrukcji dotyczącej sposobu odpowiedzi na pytania oraz wzmianki o zapewnieniu anonimowości i podziękowania respondentom za udział w badaniu.

Kwestionariusz wywiadu użyty do zebrania danych stanowił spis pytań, opracowanych i ułożonych celowo. Przeprowadzany był według ustalonego planu pytań, co pozwoliło na powtarzalność wyników prowadzonych badań. Składał się z informacji o instytucji prowadzącej badania, instrukcji dotyczącej sposobu odpowiedzi na pytania oraz wzmianki o zapewnieniu anonimowości i podziękowania respondentom za udział w badaniu.

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA

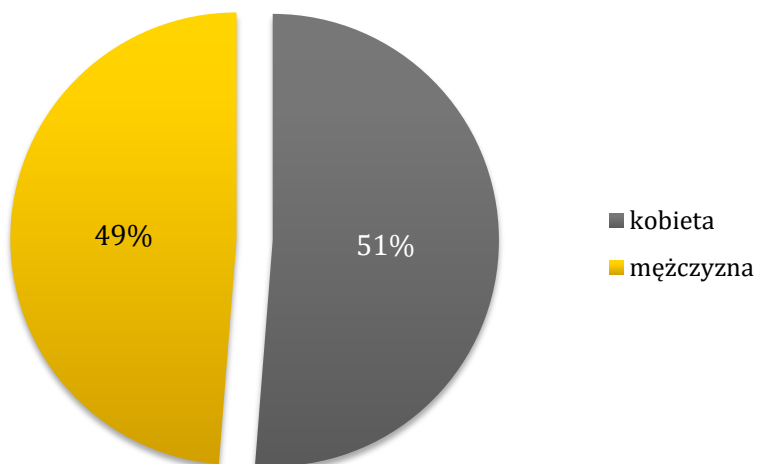
W badaniu diagnozującym potrzeby i oczekiwania osób starszych w mieście Bydgoszczy, przeprowadzono sondaż wśród społeczności seniorów zamieszkujących Miasto. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród osób starszych potrzeb i problemów związanych z sytuacją materialną, stanem zdrowia i dostępnością usług opieki zdrowotnej, aktywnością i podejmowaniem działalności na rzecz społeczności lokalnej, a także uczestnictwem i angażowaniem się w działalność różnego rodzaju instytucji i organizacji.

Struktura próby badawczej

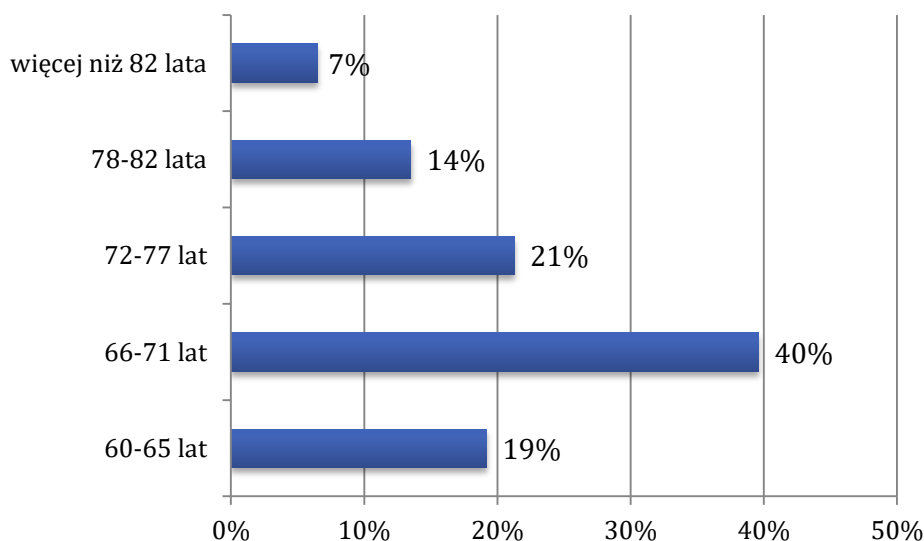
Kwestionariusze ankiet wypełniło 1 200 seniorów. Poniższy wykres przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne osób starszych wzięło udział 51% kobiet oraz 49% mężczyzn.

Wykres 1. Płeć:

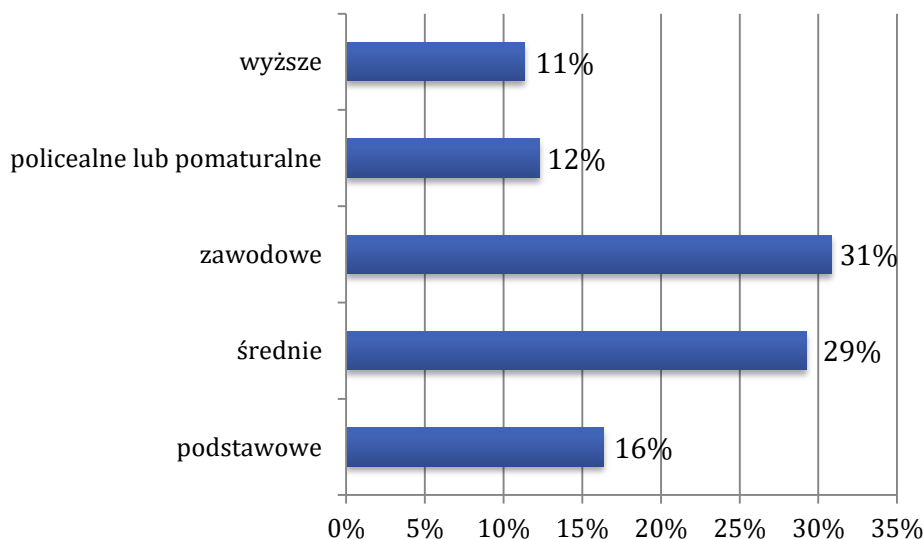
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 66-71 lat (40%), natomiast średnio co piąty respondent był w wieku 60-65 lat (19%) lub 72-77 lat (21%). Najmniejszy udział w badaniu mieli mieszkańcy w wieku 78-82 lat (14%) oraz powyżej 82 lat (7%).

Wykres 2. Wiek:

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli seniorzy legitymujący się wykształceniem zawodowym (31%). Co czwarty respondent posiada wykształcenie średnie (29%), a blisko co szósty badany zakończył edukację na poziomie podstawowym (16%). 12% ankietowanych posiadało wykształcenie policealne lub pomaturalne, natomiast 11% – wyższe.

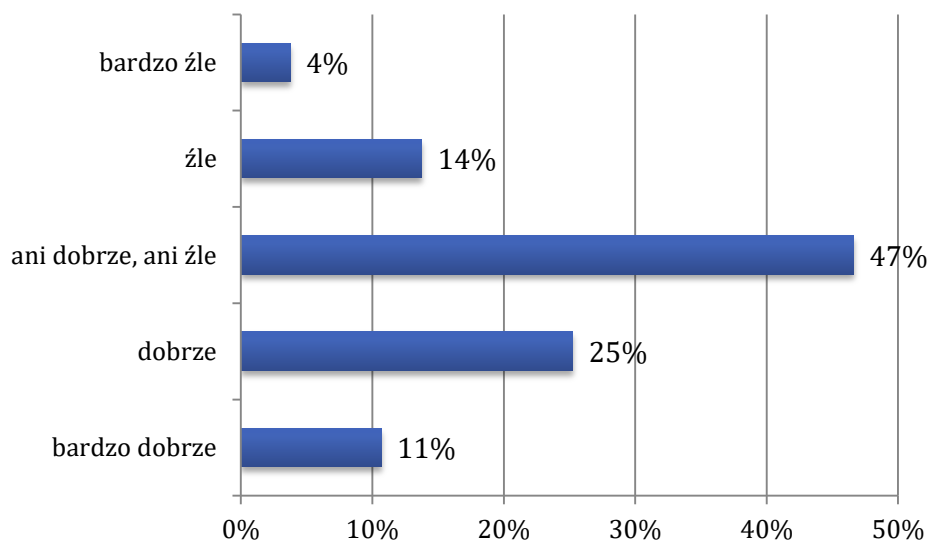
Wykres 3. Wykształcenie:

Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że średnio co trzeci badany określił ją pozytywnie (25% – dobrze, 11% – bardzo dobrze). Blisko co drugi mieszkaniec biorący udział w badaniu ocenił swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą (47%), 14% uważa, że jest ona zła, natomiast 4% twierdzi, iż jest ona bardzo zła.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Wykres 4. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Problemy osób starszych na terenie miasta Bydgoszczy

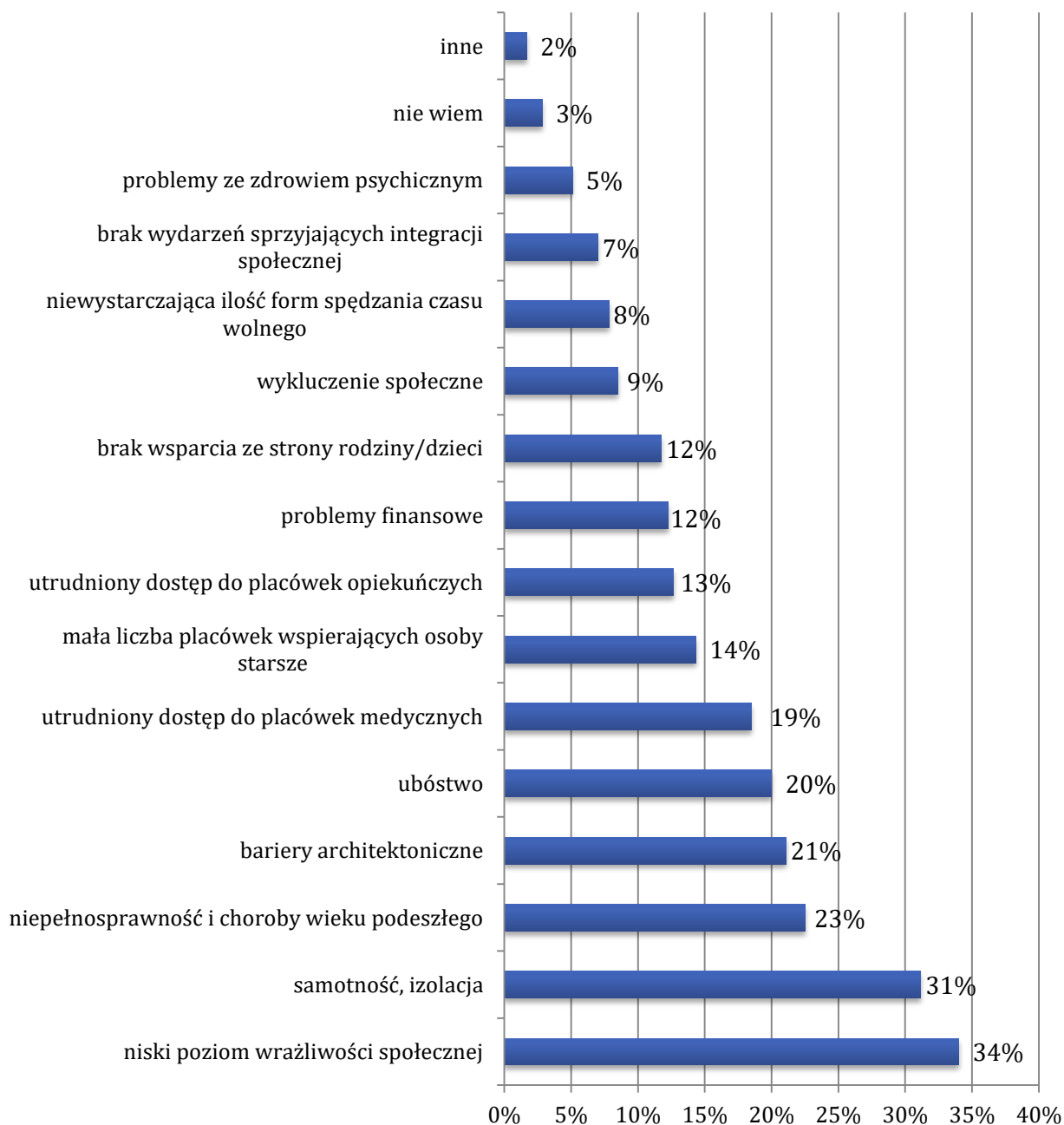
Profesor Halina Szwarc, twórczyni Uniwersytetu Trzeciego Wieku (UTW) w Polsce, zwróciła uwagę, że „Do życia i dobrego samopoczucia, nie zawsze wystarcza zapewnienie tylko tzw. podstawowych potrzeb (materialnych), nie mniej ważne są potrzeby wyższego rzędu, do których zalicza się potrzebę wiedzy, twórczości i piękna”³. Powszechne myślenie o potrzebach seniorów nie jest w pełni słuszne, wynika bowiem z negatywnego stereotypu starości jaki funkcjonuje w mentalności współczesnego społeczeństwa. Omawiając potrzeby należy również mówić o oczekiwaniach, które są potrzebami odczuwanymi, lecz nie wyrażanymi, a ukrywanymi. Wynika to przede wszystkim z postawy wobec własnego życia, jakie przyjmują osoby starsze.

W pierwszej kolejności bydgoscy seniorzy mieli wskazać na problemy, które ich zdaniem najczęściej dotyczą osoby starsze na terenie Miasta. Najczęściej badani wskazywali na **niski poziom wrażliwości społecznej** (34%), **samotność i izolację** (31%) oraz **niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego** (23%). W dalszej kolejności respondenci wyróżnili bariery architektoniczne (21%), ubóstwo (20%), utrudniony dostęp do placówek medycznych (19%), małą liczbę placówek wspierających osoby starsze (14%), utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (13%), problemy finansowe oraz brak wsparcia ze strony rodziny/dzieci (po 12%). Najmniejszy odsetek respondentów stwierdził, że problemem seniorów jest wykluczenie społeczne (9%), niewystarczająca ilość form spędzania czasu wolnego (8%), brak

³ <http://www.utwstrzelin.pl/trzeci-glos/potrzeby-i-oczekiwania-ludzi-starszych>

wydarzeń sprzyjających integracji społecznej (7%) oraz problemy ze zdrowiem psychicznym (5%). Wśród innych odpowiedzi mieszkańcy zwrócili uwagę na kwestie związane z agresją młodzieży oraz problemy z przemieszczaniem się, w tym: niedostosowanie taboru komunikacyjnego, duża odległość od przystanków, przesiadki oraz niedostosowane przystanki autobusowe i tramwajowe (2%).

Wykres 5. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze w mieście Bydgoszczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Z odpowiedzi udzielanych przez respondentów w trakcie wywiadów wynika, że głównymi problemami, z którymi borykają się seniorzy na terenie miasta Bydgoszczy są: **samotność, niewystarczające środki finansowe, brak wsparcia ze strony rodziny, ograniczony dostęp do rehabilitacji i opieki zdrowotnej, bariery architektoniczne oraz utrudniony kontakt i brak możliwości spotkań** z innymi, z powodu panującej sytuacji epidemiologicznej.

”

Są osoby starsze, które nie mają w ogóle wsparcia w rodzinie i na takie osoby szczególnie trzeba zwracać uwagę.

”

Jeśli chodzi o ludzi późnej dorosłości to zawsze najgorszym problemem jest samotność. Brak im spotkań, bo jak chodzili na spotkania Uniwersytetu Trzeciego Wieku to później kawiarnie były zajęte. Wszyscy seniorzy siadali i rozmawiali ze sobą. A teraz ten kontakt był utrudniony, bo bali się zarazić.

”

Ja jestem osobą samotną i na przykładzie moich rodziców to jestem wręcz przerażona, bo ja nie mam na kogo liczyć. Mogę liczyć wyłącznie na siebie.

”

Problem z lekarzem, ze środkami żeby wykupić lekarstwa. To są te problemy seniorów. Nie mają miejsca żeby spotkać się z rówieśnikami.

”

Rehabilitacja i opieka zdrowotna. Ja myślę, że to tak samo kuleje, ze względu na to, że ja wiem sama po sobie, że ja czekam na rehabilitację. Już zaniostałam wszystko i się zgłosiłam i do dzisiaj nie otrzymałam informacji, więc co się dzieje z tymi osobami chorymi. Nawet wiem, że ludziom się nie chce chodzić nawet na rehabilitację, bo każdy mówi „kiedy ja się dostanę”. To też jest bolączka. Czas oczekiwania wszędzie jest po prostu.

”

Z tą naszą opieką to nie jest za ciekawie. W tej chwili też jest utrudnienie żeby się dostać do lekarza. Trzeba czekać na poradę i trzeba dostać skierowanie do specjalisty, a dopiero później specjalista kieruje na rehabilitację. Teraz w tym czasie nie ma o czym mówić, bo jest to stan wyjątkowy. Jest pandemia, ale przed nią też nie było łatwo się dostać na rehabilitację, czy do sanatorium.

”

No sprawa usług lekarskich. To jest problem numer jeden. Szczególnie badania specjalistyczne, na które trzeba długo czekać. Do kardiologa ponad rok, a do niektórych innych pół roku co najmniej się czeka.

”

Z ulicami też jest różnie, bo ja mieszkam na takiej ulicy, że są „kocie łby”, ciężko się jeździ po niej. Byłabym sobie życzyła, by ona została poprawiona.

”

Więcej powinno być takich budynków z windami, gdzie ludzie mieszkają od lat. Ja mam koleżankę, która mieszka na 4 piętrze i musi sobie zmienić mieszkanie. Takie budynki to wszędzie powinna być winda, bo ludzie się starzeją i są problemy. Jestem za tym, żeby te podjazdy były.

”

No architektoniczne przede wszystkim. Miasto stare, ciasne, więc trudno żeby wszystko zmieniać. Wysokie przystanki. Nie można wsiąść do tramwaju, do autobusu. Z medycznych to jak u wszystkich. Trudny dostęp do specjalistów, ale to taki cały ogólnopolski problem.

”

Przede wszystkim uważam, że osoby starsze mają problemy z chodzeniem. W tych miejscach, o których mówiłam tam powinny być windy, a nie schody. W każdym bądź razie, żeby można było łatwiej się dostać. Żeby ograniczyć do minimum konieczność korzystania ze schodów. Widzę, dużo osób chodzi z kulami, jest po operacji endoprotezy kolana, czy biodra. Także wchodzenie z tymi laskami jest ciężkie. To jest podstawowa sprawa.

Niektórzy respondenci stwierdzali, że **nie posiadają problemów** jeżeli chodzi o usługi zdrowotne i pomimo tego, że mieszkają sami angażują się społecznie i nie narzekają na nudę.

”

Ja nie mam problemów jeżeli chodzi o stronę zdrowotną, ponieważ należę do „LUXMEDU” i korzystam z usług wszystkich specjalistów. Osoby inne, z mojego grona też nie mają specjalnych problemów, no chyba że czas oczekiwania jest dłuższy. Jeżeli ktoś ma problemy to dosyć szybko są one załatwiane. Jest pomoc natychmiastowa.

”

Niektórzy ludzie mają tam kogoś przy sobie, jakąś rodzinę może. Tak się złożyło, że ja też jestem sama. Mam dzieci za granicą i też rzadko je widzę. Tęsknię za nimi. Z tym, że ja mam tyle spraw do załatwienia, że się nie nudzę. Dobrze, że człowiek jest sprawny to może sobie sam radzić.

Respondenci wskazywali również na problem jakim jest **brak środków finansowych na rzecz seniorów zrzeszających się w Uniwersytetach Trzeciego Wieku oraz Klubach Seniora**. Jeden z badanych jako odpowiedź na ten problem zaproponował, aby kwestia finansowania była rozwiązywana analogicznie, jak w przypadku kół gospodyń wiejskich, w których przyznawana jest składka na pojedynczego członka danej organizacji.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

”

Środków dla seniorów nie ma. Bardzo dobrze byłoby rozwiązać problem środków dla seniorów tak jak jest to rozwiązane dla kół gospodyń wiejskich, że na członka dostaje się ileś złotych, bo Kluby Seniora są biedne. Jak Klub chce coś organizować to musi pozyskać środki.

Seniorzy zwracali także uwagę na to, że **mała liczba osób jest przygotowana do opieki nad osobami starszymi**, pomimo tego, że mamy do czynienia ze zwiększającą się liczbą osób w wieku poprodukcyjnym. Większość seniorów nie ma wystarczających środków finansowych, aby zapewnić sobie prywatną opiekę. Zdaniem niektórych badanych pierwszeństwo w takiej opiece powinny mieć osoby samotne.

”

Bardzo mało osób jest przygotowanych do opieki nad osobami starszymi. Po prostu. Ja mam koleżanki w moim wieku, które są niesprawne ani ruchowo ani zdrowotnie. Populacja starszych coraz bardziej nam się zwiększa i żeby było więcej osób przygotowanych. Takie podstawowe rzeczy. Szczególnie dla tych samotnych. Żeby one miały priorytet. Nie wszystkich na to stać żeby prywatnie.

Potrzeby osób starszych na terenie miasta Bydgoszczy

Analizując wyniki uzyskane w trakcie badania mieszkańców pod kątem potrzeb osób starszych można zauważyć, że najwyższy odsetek respondentów uważa, że na terenie miasta Bydgoszczy seniorom należy zapewnić **wsparcie finansowe** (40%) oraz **emocjonalne** (38%). Z deklaracji co piątego badanego wynika, że na terenie Miasta jest potrzeba organizowania usług opiekuńczo-pielęgniacyjnych (23%), wykonywania ciężkich, fizycznych prac domowych, zwiększenia dostępu do specjalistycznej pomocy medycznej oraz prowadzenia doradztwa i załatwiania spraw urzędowych (po 19%). Tylko 13% respondentów opowiedziało się za zwiększeniem form spędzania czasu wolnego, natomiast 12% – wykonywaniem wszystkich prac domowych. 4% badanych nie wie, jakie są główne potrzeby osób starszych w lokalnym środowisku.

Wykres 6. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdaniem rozmówców, seniorom należy lepiej **zagospodarować czas wolny, stworzyć miejsca spotkań** oraz zachęcać do opuszczania swojego domu i aktywnego spędzania czasu wśród swojej grupy wiekowej.

” | *Brak tego spotkania się, miejsca spotkań.*

” | *To są takie, które dotyczą większość osób starszych w Bydgoszczy. Zagospodarowanie im czasu, zainteresować się tymi osobami.*

” | *Ja uważam, że osoby starsze powinny przede wszystkim wyjść z domu, bo jeżeli siedzą w domu to nikt nie przyjdzie. Trzeba się zainteresować, gdzie można spędzić czas i wyjść. Wyjść po prostu w te miejsca.*

” | *Spotkania różnego rodzaju dla seniorów są potrzebne.*

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Liczne osoby zwróciły także uwagę na **niewystarczającą liczbę domów dziennego pobytu** oraz powstawanie ich w miejscach, które posiadają tereny zielone, gdyż dzięki temu jest możliwość prowadzenia różnorodnych form działalności. Dzięki domom dziennego pobytu seniorom zapewniona jest opieka, organizacja czasu wolnego i aktywizacja społeczna poprzez zaspokajanie potrzeb towarzyskich i uczestnictwo w licznych zajęciach.

”

Mało tutaj jest domów dziennego pobytu. Wydaje mi się, że pomyłką jest budowanie, organizowanie takich domów w blokach na osiedlach, bo to często jest mieszkanie 2 lub 3 pokojowe na parterze, wokoło beton, chodniki no to jest problem. Są 2 takie domy, które są w takich willach starych, co mają ogródki i tam różne formy działalności można prowadzić, a w blokach to nie bardzo.

”

Jest obecnie analizowany taki duży inwestycyjny wniosek, żeby w każdej dzielnicy Miasta były domy dziennego pobytu. U nas w Bydgoszczy brakuje takich. Na 360 tysięcy mieszkańców to jest tego po prostu za mało.

”

Ja bym powiedziała jedno, co u nas w Bydgoszczy brakuje, ale to jest moje takie odczucie. Więcej powinno być tych domów dziennych opieki. Żeby mogli emeryci się spotykać. Na każdym osiedlu powinien być. Żeby miał blisko do niego emeryt i mógł pójść, porozmawiać z innymi, a tych domów dziennej opieki jest bardzo mało, jak na Miasto mające ponad 360 tysięcy mieszkańców. Jeżeli byłoby dużo takich domów opieki dziennej, gdzie ludzie mogliby przyjść, porozmawiać, spotkać, poradzić to już by było jakieś wsparcie, bo indywidualnie trudno by było dojść do takich osób.

”

Powinny być organizowane domy dziennego pobytu. Byłoby też to zagospodarowanie czasu wolnego, a to jest istotne, a tych domów dziennego pobytu jest mało, jak na razie. Tam mogliby się spotykać.

”

Brakuje takiego miejsca, typowego domu seniora. Tak o tym myślałam, że bardzo ważna byłaby taka placówka, taka instytucja, która skupiałaby wokół siebie seniorów. Żeby była specjalnie powołana rada, żeby ktoś zarządzał tym całym ośrodkiem.

Ponadto wskazano na **niewystarczającą opiekę lekarską**, gdyż duża część lekarzy wyjeżdża do innych ośrodków, gdzie oferowane są im wyższe płace. Zdaniem jednego z respondentów potrzebna jest także **edukacja seniorów** w zakresie zdrowia, jak i osób pracujących w szpitalach i ośrodkach zdrowia pod względem komunikacji z osobami starszymi.

”

Przed wszystkim osoby starsze częściej zaczynają chorować niż w wieku młodszym. I ta opieka lekarska jest tutaj bardzo potrzebna. Musi być czas dla tego pacjenta. Nie ma lekarzy teraz. Wyjeżdżają żeby zarobić więcej. Potrzeba jest edukacji i pacjentów tych starszych jak mają się poruszać, ale też zwrócenie uwagi tym którzy niosą tą pomoc, ale to też zależy od człowieka.

Kolejna z osób zwróciła uwagę na to, że **brakuje osób, które zajmowałyby się dorywczą opieką osób starszych**, do których można się zwrócić z różnymi problemami dnia codziennego. Zdaniem rozmówcy należy także szkolić opiekunki osób starszych.

”

No myślę, że rozwój takiej opieki dorywczej, nie stałej, a dorywczej. Więcej takich punktów konsultacyjnych, gdzie można przyjść, zapytać o różne problemy natury codziennej. Szkolenie tych opiekunek bardziej takie psychologiczne, praca ze starszymi osobami.

Wśród potrzeb mieszkańcy wymienili również **utworzenie punktu**, w którym osoby starsze mogłyby uzyskać kompleksowe informacje dotyczące sportu, turystyki, rekreacji oraz życia kulturalnego w Mieście. Dzięki takiemu rozwiązaniu osoby starsze będą mogły załatwić wszystko w jednym punkcie, bez tracenia czasu i konieczności przemieszczania się w różne części Miasta.

”

I turystyka i opieka, jakby był taki ośrodek, który by się takimi sprawami zajmował to proszę mi wierzyć. Pierwszy rok byłby ciężko, drugi, trzeci, ale później to by się tak rozwinęło, że naprawdę ludzie byliby zadowoleni, że jest taki punkt, w których jest wszystko: turystyka, sport, kultura.

”

Tak jak mówiłam odnośnie spraw takich wyjazdowych, wycieczkowych tak żeby był jeden punkt, a nie, że seniorzy biegają i szukają żeby gdzieś tam wyjechać.

Kolejną potrzebą, na którą wskazała jedna z osób jest **organizowanie większej ilości kursów komputerowych** dla seniorów. Akcentowano, aby takie zajęcia obejmowały więcej praktycznych ćwiczeń niż teorii. Zaproponowano, aby powyższe zajęcia organizowane były w szkołach, dzięki czemu nastąpi integracja międzypokoleniowa.

”

No i sprawa tych komputerów żeby osoby starsze mogły posługiwać się komputerem. Ja byłam na takim kursie dla seniorów bo był, no ale to i tak jest za mało. Raczej więcej praktyki potrzeba i ćwiczeń. Raz, że nie od razu się zrozumie, bo są różni ludzie, no ale jednak widać, że to jest potrzebne. Myślę, że taki

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

wolontariat byłby dobry. Zaprosić seniorów do szkoły i nauczyć. Myślę, że starsi by przyszli i też integracja pokoleń.

Wśród rozmówców pojawiły się także opinie mówiące o tym, że proponowano już, aby zapewnić osobom starszym **posiłki w ramach funkcjonujących stołówek szkolnych**, jednakże propozycje te nie przyniosły efektów.

”

Proponowano, aby w szkołach, jak są stołówki i jest obiad to dla tych osób też byłyby żeby coś zjeść ciepłego. No, ale okazało się, że nie można. Byłam świadkiem jak w Domu Dziennego Pobytu powstał taki Klub Juniora i przyszło jakieś zarządzenie żeby natychmiast zlikwidować ten Klub, bo nie mogą być dzieci ze starymi ludźmi.

”

Myśmy kiedyś też proponowali żeby w szkołach tam, gdzie są stołówki seniorom po cenach tych, co są w szkole sprzedawać obiady. To jest bardzo ważne dla seniorów.

Czas wolny osób starszych w mieście Bydgoszczy

W niniejszym podrozdziale przedstawiono, jak najczęściej bydgoscy seniorzy spędzają swój czas wolny oraz w jaki sposób chcieliby go spędzać. Poruszono także kwestię jaką jest kontakt i spotykanie się z rodziną, znajomymi oraz sąsiadami.

Największy odsetek badanych seniorów wskazał, że podczas swojego czasu wolnego **czyta prasę i książki** (37%), **ogląda telewizję** (34%), **słucha radia** (27%) oraz **rozwiązuje krzyżówki, łamigłówki** (21%). Średnio co szósty ankietowany wskazał, że odpoczywa na powietrzu (17%), spotyka się z rodziną (16%), korzysta z Internetu (15%) oraz spotyka się ze znajomymi (15%). Tylko 13% badanych odpowiedziało, że w wolnym czasie uprawia sport, po 10% opiekuje się wnukami i chodzi do kina, opery, teatru, natomiast po 9% uprawia ogród/działkę lub ma swoje hobby. Najrzadziej seniorzy przyznawali, że podróżują (3%), uczestniczą w organizowanych wydarzeniach (4%), chodzą do muzeów, na wystawy (5%) oraz uczestniczą w spotkaniach kół zainteresowań, itp. (7%).

Tabela 1. W jaki sposób najczęściej spędza Pan/i swój czas wolny?

Odpowiedź	%
czytam prasę, książki	37%
oglądam telewizję	34%
słucham radia	27%
rozwiązuję krzyżówki, łamigłówki	21%
odpoczywam na powietrzu np. spaceruję	17%
spotykam się z rodziną	16%
korzystam z Internetu	15%
spotykam się ze znajomymi	15%
uprawiam sport	13%
opiekuję się wnukami	10%
chodzę do kina, opery, teatru	10%
uprawiam ogród/działkę	9%
mam swoje hobby	9%
uczestniczę w spotkaniach kół zainteresowań, klubów itp.	7%
chodzę do muzeów, na wystawy	5%
uczestniczę w organizowanych wydarzeniach	4%
podróżuję	3%
inne	1%

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Z wypowiedzi bydgoskich seniorów wynika, że większość z nich **aktywnie spędza swój czas wolny**. Chodzą do opery, teatru, filharmonii, kina, uczestniczą w zajęciach Uniwersytetów Trzeciego Wieku, Klubów Seniora i organizowanych w ich ramach spotkaniach edukacyjno-informacyjnych oraz kulturalno-rekreacyjnych. Biorą udział w wieczorkach tanecznych, spotykają się z rodziną, znajomymi, opiekują się wnukami oraz wyjeżdżają na wycieczki zarówno po kraju, jak i zagranicą.

”

My bierzemy udział w tzw. spotkaniach „Forum Seniorów”, które organizuje Gazeta Pomorska. To jest też piękna rzecz, bo tam się omawia różne, ciekawe rzeczy. Jest policjant, który opowiada żeby nie dać się oszukać. Jest terapeuta, geriatra, który opowiada o pewnych schorzeniach, których można uniknąć, a których nie.

”

My należymy do Klubu Seniora „Złota Jesień”. Jak dotychczas spotykaliśmy się w każdy poniedziałek w restauracji mieliśmy taki wieczorek taneczny. My należymy do Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury i tam nam udostępniają sale.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

” | *A tak w ogóle to wyjeżdżamy na wczasy, wyjeżdżamy na wycieczki. Spotykam się z rodziną. Jak mam tylko wolny czas to uwielbiam podróżować po Polsce. Zwiedzam sobie różne miejscowości.*

” | *Dzięki Uniwersytetowi Trzeciego Wieku to wyjeżdżaliśmy za granicę do Wilna, Lwowa, byliśmy w Szwecji, Belgia, Holandia, Niemcy. Właśnie dzięki temu, że jestem słuchaczem Uniwersytetu Trzeciego Wieku.*

” | *Z wnukami się bawię. Chodzę sobie na spacer. W gronie rodziny.*

” | *Czas wolny to też jakieś wyjazdy, odwiedziny, głównie podróże.*

Popularną aktywnością wśród seniorów jest również **nordic walking**, czyli spacerowanie z kijkami, **uprawianie działki** oraz **rozwiązywanie krzyżówek**. Główną barierą ograniczającą seniorów jest ich stan zdrowia i problemy z tym związane oraz wielokrotnie wspomnianą pandemią, która zmniejszyła dostęp do wszelkich usług kulturalnych.

” | *No różnie bardzo, bo ja mam problemy zdrowotne. W związku z tym jeżeli mogę to korzystam jak najwięcej ze spacerów, ze spacerów z kijkami. Bardzo lubię chodzić do kina, teatru, ale przez ta pandemię to się wszystko robi chaos.*

” | *W Bydgoszczy to najczęściej chodzę na kijki do tego parku w Myślęcinku.*

” | *Mam działkę. Jestem emerytem, więc dzieci mi kupiły działkę i jeździmy na działkę. Spacer po Starówce, po Wyspie Młyńskiej. Mieszkam blisko Kanału Bydgoskiego, więc często chodzę tam na spacer.*

” | *Jeśli mam możliwość to chodzę z kijkami, z koleżanką się umawiamy.*

” | *Ja mam mało czasu wolnego. Mam działkę, pszczoły i jeszcze dojeżdżam na różne spotkania do Klubu Seniora.*

” | *My w Bydgoszczy mamy piękną operę, mamy piękną filharmonię. No, a jak jest ładna pogoda w niedzielę to my z koleżanką jedziemy do Myślęcinka, który jest największym parkiem w Polsce. No mamy piękną rzekę Brdę. W Bydgoszczy można sobie zaplanować rejs statkiem. Jest dużo atrakcji. Lubię rozwiązywać krzyżówki.*

Pojawiły się także opinie mówiące o tym, że seniorzy są **bardzo zaangażowani w pracę na rzecz pozostałych osób starszych i organizowanie im czasu wolnego**. Chętnie pomagają innym i angażują się w rozwój aktywności na terenie Miasta.

”

Ja w tej chwili jestem już na emeryturze dawno, ale uczestniczę w zajęciach Bydgoskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, tam też się udzielam. Jestem w zarządzie tego Uniwersytetu. Cały czas praca społeczna mnie absorbuje. Bardzo chętnie chciałabym ludziom pomagać.

”

No ja ten czas wolny poświęcam innym. Organizowaniem innym czasu wolnego. To jest moje hobby.

”

Jestem emerytem bardzo aktywnym. Jestem członkiem Rady Seniorów przy Prezydencie Miasta i członkiem 2 Uniwersytetów Trzeciego Wieku, przy Kujawsko Pomorskim i Miejskim Centrum Kultury.

W dalszej kolejności seniorzy mieli określić w jaki sposób chcieliby spędzać swój czas wolny. Największy odsetek badanych wskazał na chęć **chodzenia do teatru, opery, na koncerty (30%), do kina (27%)** oraz **podróżowanie** i zwiedzanie ciekawych miejsc (26%). Blisko co czwarty respondent opowiedział się za doksztalcaniem i uzupełnianiem swoich kwalifikacji (23%), natomiast co piąty za spędzaniem czasu z rodziną (18%). W dalszej kolejności seniorzy wskazywali na spędzanie czasu ze znajomymi (16%), chodzenie do muzeów, na wystawy (14%) oraz spacer i piesze wycieczki (14%). Co dziesiąty ankietowany chciałby uprawiać sport (11%) lub uczyć się języków obcych (10%). Najmniejszy odsetek badanych w swoim wolnym czasie chciałby czytać książki, gazety (5%), uczestniczyć w działalności jakiejś grupy (6%), uczyć się obsługi komputera (7%) oraz poświęcać się swojemu hobby (8%).

Tabela 2. W jaki sposób chciał(a)by Pan/i spędzać swój czas wolny?

Odpowiedź	%
chodzić do teatru, opery, na koncerty	30%
chodzić do kina	27%
podróżować, zwiedzać różne ciekawe miejsca	26%
doksztalać się i uzupełniać swoje kwalifikacje	23%
spędzać czas z rodziną	18%
spędzać czas ze znajomymi	16%
chodzić do muzeów, na wystawy	14%
chodzić na spacer i piesze wycieczki	14%
uprawiać sport	11%
uczyć się języków obcych	10%
poświęcać się swojemu hobby	8%

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

uczyć się obsługi komputera	7%
uczestniczyć w działalności jakiejś grupy	6%
czytać książki, gazety	5%
trudno powiedzieć	2%
w inny sposób	0%

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Część respondentów podczas wywiadów wyraziła chęć uczestnictwa w **zajęciach rozwijających swoje umiejętności**, tj. dotyczących korzystania z komputera oraz uczenia się języków obcych.

” *Chciałabym właściwie, gdyby była możliwość dla seniorów żeby jakieś tam spotkania były, na których byłyby lekcje języka obcego. Chętnie bym w czymś jeszcze wzięła udział.*

” *Chodziłam na zajęcia związane z korzystaniem z komputera, ale później to się skończyło. Jakby była taka możliwość to bym chciała chodzić.*

Bydgoscy seniorzy zwracali także uwagę, że **chcieliby chodzić do opery** na koncerty, uczestniczyć w koncertach dedykowanych tylko i wyłącznie dla osób starszych oraz chodzić na plenerowe seanse filmowe.

” *Teraz na powietrzu powinny być takie koncerty dla seniorów, ale dla seniorów, a nie wszystkich, bo dla wszystkich jak się idzie to np. przed filharmonią, no ale tam jest dużo osób młodych. Jest wtedy tłok, a ja uważam, że powinny być bardziej kameralne spotkania i ze wskazaniem tylko dla emerytów.*

” *Ja do kina wolę już nie chodzić, bo tam jest za duży hałas, ale mogłyby być kina na zewnątrz dla seniorów. Projekcje dla seniorów. Kiedyś było coś takiego dla seniorów na powietrzu, ale nie pamiętam nazwy.*

” *Chciałabym na jakieś koncerty, imprezy chodzić.*

” *Chodzić do opery na koncerty.*

Jedna z osób zwróciła uwagę na **ubogą ofertę sportową** kierowaną do seniorów na terenie Miasta. Seniorzy sami organizują się w grupach i uprawiają *nordic walking*, lecz **brakuje miejsc w okolicach zamieszkania**, dzięki którym seniorzy mogliby aktywnie spędzić czas.

No ja bardziej właśnie tym sportem bym się zainteresowała. Mamy za mało tych propozycji. Jest nordic walking, ale to sami robimy. Może więcej takich punktów na terenie Miasta żeby nie jechać pół miasta, żeby 30 min pospacerować. Tylko żeby w dzielnicach to było.

W ostatnim pytaniu respondenci mieli ocenić **częstotliwość kontaktów i spotkań z rodziną, znajomymi i sąsiadami**. Opinia respondentów dotycząca powyższej kwestii przedstawia się następująco:

-▶ codziennie **z rodziną** kontaktuje się lub spotyka 9% badanych, kilka razy w tygodniu – 25%, kilka razy w miesiącu – 26%, kilka razy w roku – 26%, natomiast nigdy – aż 15%;
-▶ codziennie **ze znajomymi/przyjaciółmi** kontaktuje się lub spotyka 6% badanych, kilka razy w tygodniu – 23%, kilka razy w miesiącu – 32%, kilka razy w roku – 28%, natomiast nigdy – 12%;
-▶ codziennie **z sąsiadami** kontaktuje się lub spotyka 8% badanych, kilka razy w tygodniu – 26%, kilka razy w miesiącu – 30%, kilka razy w roku – 20%, natomiast nigdy – 15%.

Tabela 3. Jak często spotyka się/kontaktuje się Pan/i z poniższymi grupami:

	nigdy	kilka razy w roku	kilka razy w miesiącu	kilka razy w tygodniu	codziennie
rodziną	15%	26%	26%	25%	9%
znajomymi/ przyjaciółmi	12%	28%	32%	23%	6%
sąsiadami	15%	20%	30%	26%	8%

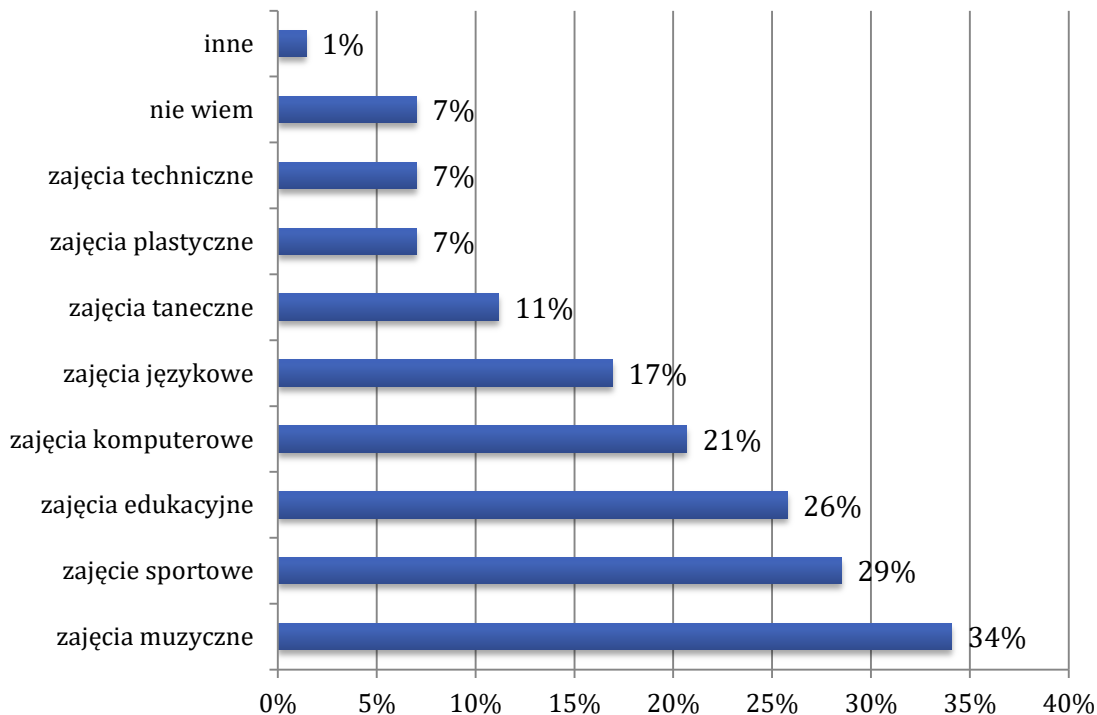
Zajęcia dla osób starszych w mieście Bydgoszczy

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli odpowiedzieć, jakie ich zdaniem zajęcia skierowane do seniorów powinny zostać poszerzone na terenie miasta Bydgoszczy. Najczęściej wskazywano na **zajęcia muzyczne** (34%), **sportowe** (29%) oraz **edukacyjne** (26%). Średnio co piąty badany zwrócił uwagę na to, że w Mieście powinno odbywać się więcej zajęć komputerowych (21%), natomiast co szósty jest zdania, że należy rozwinąć zajęcia językowe (17%). Tylko 11% opowiedziało się za zajęciami tanecznymi, a po 7% za plastycznymi i technicznymi. Kolejne 7% nie wie, jakie zajęcia powinny zostać poszerzone na terenie Miasta, natomiast wśród innych odpowiedzi

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

znalazły się takie sugestie jak: gimnastyka, nauka pływania, zajęcia terapeutyczne, kulturalne, dotyczące doskonalenia pamięci oraz pomagające rozwijaniu hobby (1%).

Wykres 7. Które z niżej wymienionych zajęć skierowanych do seniorów w Pana/i opinii powinny zostać poszerzone na terenie miasta Bydgoszczy?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdaniem respondentów na terenie Miasta należy poszerzyć **zajęcia gimnastyczne** dla osób starszych, **piesze wycieczki** oraz wszelkie **zajęcia sportowe**, które poprawiły sprawność seniorów.

”

Wydaje mi się, że gimnastyka dla osób starszych, bo te kości już nie są takie, to chyba byłoby to dobre. Chociaż raz w tygodniu i to bezpłatna. Takie piesze wycieczki na pewno by się przydały.

”

Zajęcia sportowe jak najbardziej. Gimnastyka w ogóle. Dużo osób korzystało z rehabilitacji, więc w ten sposób sobie poprawiały kondycję, ale również jakby było więcej takiej możliwości zajęć sportowych to nie zawsze trzeba by było chodzić do lekarza po skierowanie na rehabilitację. Zajęcia sportowe też by pomagały.

Wśród propozycji zajęć, które powinny zostać organizowane znalazły się **warsztaty praktyczne**, dzięki którym osoby starsze będą mogły dzielić się uzyskaną wiedzą z wnukami i rodziną, co pozwoli na **integrację międzypokoleniową**. Podkreślano także fakt, aby organizować **więcej zajęć dla mężczyzn**.

”

Takie warsztaty zajęć praktycznych. Takie stolarskie dla panów, czy pań też. Różnego rodzaju techniki żeby można było przekazać wnukom, a może też rodzinne. Manualne, praktyczne zajęcia żeby była ta integracja też. Coś więcej też pomysłów dla panów myślę. Bo wtedy się nawiązują znajomości, a dużo się mówi o samotności.

W opinii respondentów na terenie Miasta powinno być **więcej placówek zrzeszających seniorów**, gdyż dzięki nim mają oni możliwość zawarcia nowych znajomości oraz integracji. Zdaniem rozmówców brakuje już wspomnianych dziennych domów pobytu.

”

Są domy dziennego pobytu to też jest dobre. Tam też robią różne rzeczy i to też jest bardzo fajne. Nie każdy tam się może dostać, bo tych domów jest za mało w takim mieście dużym. Trzeba czekać aż jakaś osoba zrezygnuje, odejdzie i wtedy to miejsce się znajdzie.

”

Dobrze by było żeby wrócić do tych grup seniorów, które były w różnych punktach Miasta, a teraz z powodu pandemii zostały zlikwidowane. Czy w domu kultury, czy na uczelniach były takie punkty. Do tego warto by wrócić, ale nie wiadomo kiedy to nastąpi. Bardzo dużo seniorów z tego korzystało. Było więcej chętnych niż miejsc.

”

Powinny powstać placówki, gdzie rzesza seniorów mogła korzystać z takich miejsc. Jak tyle co w Ośrodku Kultury to mało tam miejsca i liczba jest ograniczona. Nie każdy może skorzystać, bo musi czekać w kolejce. I teatralne i plastyczne, jak najbardziej powinno to dla seniorów być. Żeby seniorzy nie musieli też na to czekać.

Wśród opinii rozmówców znalazły się również takie mówiące o tym, że na terenie Miasta **organizowana jest wystarczająca liczba zajęć**, a jedyne co je ogranicza to panująca sytuacja epidemiologiczna oraz brak chęci.

”

Trudno byłoby mi wskazać czego by mi brakowało na dzień dzisiejszy. Jedyne ogranicza nas pandemia. Jest dużo propozycji tylko zorganizowanie tych grup, zachęcić dla tych opornych i dla tych którzy nie dotknęli tego tak blisko. Żeby sami zapragnęli w tym uczestniczyć.

W związku z postępowaniem technologicznym na terenie Miasta należy **organizować większą liczbę kursów komputerowych, czy obsługi telefonów**. Zdaniem respondentów jest duże zapotrzebowanie na takie zajęcia. Organizując powyższe kursy

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

bardzo ważną kwestią jest zwrócenie uwagi na poziom zaawansowania seniorów w zakresie obsługi komputera i podzielenie ich na grupy.

”

No w tej chwili to w moim odczuciu jest problem z kursami różnego rodzaju komputerowych, obsługi telefonów, bo teraz jest postęp. To jest chyba problem numer jeden. Jest duże zapotrzebowanie, bo myśmy dla naszych seniorów zorganizowali 3 kursy komputerowe.

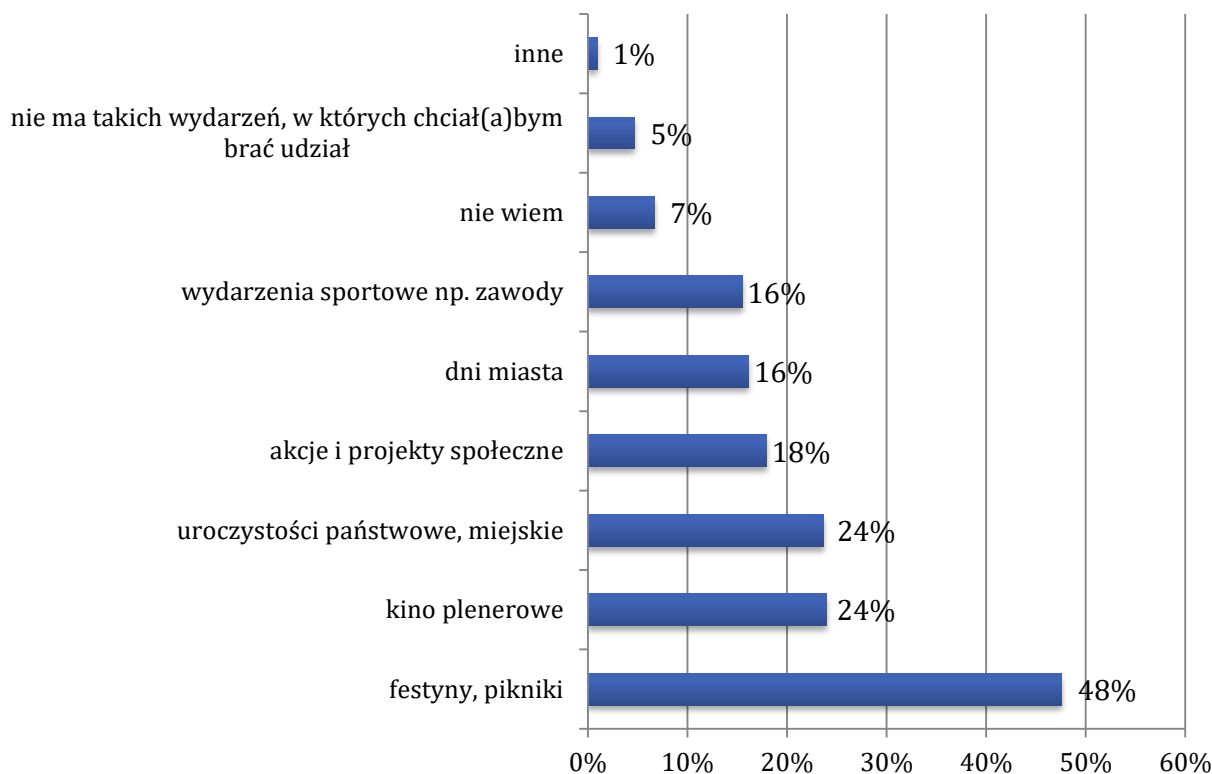
”

Być może komputerowe, ale komputerowe to w różnych grupach, bo jest coraz mniej seniorów, którzy w ogóle nie mają do czynienia z komputerem, ale mimo wszystko są. Jak się zorganizuje kurs dla seniorów już takich powiedzmy zaawansowanych, którzy coś potrafią, bo ja byłam na takim kursie, gdzie obok siedzi 80-latek i on nie wie, co się do niego mówi. Muszą to być takie grupy, które w ogóle się nie potrafią myszką posługiwać i czegokolwiek zrobić i dla takich bardziej zaawansowanych, bo jedni nie wiedzą o co chodzi, a drudzy się nudzą.

Wydarzenia, w których osoby starsze chciałyby wziąć udział

W dalszej kolejności poproszono o wskazanie wydarzeń, w których bydgoscy seniorzy chcieliby wziąć udział. Najczęściej badani wskazywali na **festyny, pikniki** (48%), **kino plenerowe** oraz **uroczystości państwowe i miejskie** (po 24%). Blisko co piąty respondent na terenie Miasta widzi potrzebę zwiększenia ilości akcji i projektów społecznych (18%), natomiast co szósty chciałyby wziąć udział w dniach Miasta lub wydarzeniach sportowych (po 16%). 7% ankietowanych nie wie, w jakich wydarzeniach chciałyby wziąć udział, natomiast zdaniem 5% nie ma takich, w których mogłoby uczestniczyć. Wśród innych odpowiedzi respondenci wskazywali na wykłady z różnych dziedzin nauki, zajęcia sportowe (np. na basenie, joga, gra w siatkówkę), koncerty oraz występy na Starym Rynku, w operze i filharmonii. Jedna z osób zwróciła uwagę, że na terenie Miasta nie ma żadnego programu dla seniorów powyżej 90 roku życia.

Wykres 8. W jakich wydarzeniach chciał(a)by Pan/i brać udział na terenie miasta Bydgoszczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W trakcie wywiadów mieszkańcy podkreślali, że ich **potrzeby w zakresie usług kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych są zaspokajane**, a dzięki Prezydentowi Rafałowi Bruskiemu zwiększyła się liczba organizowanych działań na rzecz osób starszych. W Bydgoszczy podejmowane są liczne działania mające na celu stworzenie Miasta przyjaznego seniorom.

”

Prezydentura Pana Bruskiego sprawiła, że tych działań jest całkiem sporo. No i ja uczestniczę chociażby w okresach letnich w takich imprezach jak „Muzyka na wodzie”, czy „Rzeka muzyki” tak to jakoś się nazywa. Fantastyczne pomysły. Korzystanie z nich jest wielką przyjemnością. Jeżeli chodzi o działania sportowe to Bydgoszcz też jest Miastem sportu.

”

Ja w tej chwili nie mam takich potrzeb. Wystarczy mi spacer po Wyspie Młyńskiej, która jest piękna, po Myślęcinku z kijkami. Mnie to wystarcza przy moich możliwościach chodzenia.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Wśród wydarzeń, w których respondenci chcieliby wziąć udział wyróżniono **wycieczki turystyczne, różne imprezy, festyny, pikniki, spotkania, kabarety, koncerty i kino plenerowe.**

” *Jakieś festyny, występy zespołów, tego typu rzeczy na Wyspie Młyńskiej, czy Myślęcinek.*

” *Może zorganizować dla tych seniorów jakieś wycieczki. Trzeba też chcieć ruszyć się z domu. Zawsze jest gdzie wyjść, bo jest gdzie.*

” *Koncerty plenerowe, ale nie wszystkie babcie, czy dziadkowie słuchają takiej nowoczesnej muzyki, czy kabarety. Żeby to było na bazie naszej młodości, co lubimy śpiewać i słuchać.*

” *Jeżeli by taka sytuacja zaistniała to ja jestem otwarta na spotkania. My uczestniczyliśmy w festynach, piknikach. Jeżeli to by się powtórzyło to ja bym tam pierwsza była. Jak najbardziej.*

” *Kino plenerowe uważa, że bardzo by mnie pociągało. Myślę, że przy tym byłby klub dyskusyjny, bo lubię zawsze porozmawiać i lubię się z tym dzielić. Życzyłabym tego każdemu żeby się nie skazywać na pewną stagnację, bo jestem już w określonym wieku.*

Dostępność do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli ocenić obecny **poziom dostępności do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych** na rzecz seniorów na terenie miasta Bydgoszczy. Opinia respondentów dotycząca poziomu dostępności do wyżej wymienionych aktywności przedstawia się następująco:

- ▶ **Aktywność kulturalną** (zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne, wernisaże, kluby czytelników itp.) bardzo dobrze lub dobrze oceniło 14% badanych, o jej średnim poziomie ma przekonanie również 14% mieszkańców, natomiast co trzeci respondent ocenił poziom dostępności jako bardzo zły lub zły (37%). Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 34% ankietowanych.
- ▶ Bardzo dobry lub dobry poziom dostępności do **aktywności sportowej** (klubów sportowych, zajęć sportowych, turniejów, sekcji sportowych itp.) oceniło łącznie 13% respondentów. O jej średnim poziomie ma przekonanie blisko co czwarty badany (23%), natomiast jej zły lub bardzo zły poziom oceniło aż 43% osób.

Co piąty respondent miał trudności w oceniu poziomu dostępności do aktywności sportowej w Mieście (21%).

-► Mieszkańcy najlepiej ocenili poziom dostępności do **aktywności rekreacyjnej** (baseny, parki, siłownie zewnętrzne), gdyż 18% uważa, że jest on bardzo dobry lub dobry. Co czwarty badany uznał, że poziom dostępności do aktywności rekreacyjnej w Mieście jest na średnim poziomie (25%). O zły lub bardzo zły dostępności do aktywności rekreacyjnej ma przekonanie 28% mieszkańców, natomiast niemal co trzeci respondent wykazał brak wiedzy w tym zakresie (30%).

Tabela 4. Jak ocenia Pan/i obecny poziom dostępności do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na rzecz seniorów na terenie miasta Bydgoszczy? W każdym wierszu należy zaznaczyć maksymalnie 1 odpowiedź. Proszę posłużyć się sześciopunktową skalą, na której 0 oznacza „nie wiem”, 1 - „bardzo zły”, 2 - „zły”, 3 - „średni”, 4 - „dobry”, 5 - „bardzo dobry”.

	0	1	2	3	4	5
aktywność kulturalna (zajęcia plastyczne, taneczne, muzyczne, wernisaże, kluby czytelników, itp.)	34%	11%	26%	14%	9%	5%
aktywność sportowa (zajęcia sportowe, turnieje, sekcje sportowe, itp.)	21%	20%	23%	23%	11%	2%
aktywność rekreacyjna (baseny, parki, siłownie zewnętrzne, itp.)	30%	13%	15%	25%	16%	2%

Zdaniem rozmówców Miasto wychodzi z **szeroką ofertą skierowaną do osób starszych**, gdyż jego położenie umożliwia spacerować na terenie **Parku Myślęcinek, Wyspy Młyńskiej**, a także atrakcje rekreacyjne na licznych jeziorach. Na terenie Miasta funkcjonują **siłownie zewnętrzne**, które zdaniem jednej z osób nie są w pełni wykorzystywane przez seniorów, gdyż brakuje im chęci i motywacji. Organizowane są imprezy plenerowe, spektakle w teatrze oraz koncerty w filharmonii i operze.

”

Myślę, że Bydgoszcz wychodzi z dość szeroką ofertą dla ludzi starszych. Mamy piękny Park Myślęciński, w którym organizuje się spacerować. Myślę, że jest ta oferta bardzo bogata. Na tą chwilę zaspokajała moje oczekiwania. Bardzo lubię aktywnie uczestniczyć w moim życiu i w życiu społecznym. Staram się, gdzie tylko mogę służyć swoją osobą to staram się włączać. Na dzień dzisiejszy szczerze mówię, nie miałabym nic do poprawienia. I dobrze, że Bydgoszcz jest tak położona. No korzystamy z tego, bo są lasy i jeziora.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

” *Jak ktoś chce skorzystać to skorzysta. To jest kwestia tylko dojazdu seniora do danej placówki. To też zależy od ich chęci.*

” *Jeżeli chodzi o dostęp do rozrywek to jest ich bardzo dużo. Powstały takie osiedlowe, powietrzne siłownie. Jest dużo, ale często świecą pustkami. Też trzeba by było zmotywować ludzi. Nie wszyscy mają wolę, czy chęci żeby z tych urządzeń korzystać.*

” *Uważam, że jeżeli ktoś chce to wszystko jest.*

” *Kwestie kulturalne to w tej chwili pomału zaczynają się „rozkręcać”. Są spektakle w teatrze, w filharmonii, operze. To nabierze tempa i będzie można niedługo wrócić do formy, która była przed pandemią. Jest piękna Wyspa Młyńska.*

” *Jest Myślęcinek, który jest piękną bazą, gdzie jest park i ogród botaniczny. No jest dużo miejsc, w których można spacerować, czy z kijkami, czy bez.*

” *To znaczy ja muszę powiedzieć że w ostatnich latach w mieście to się bardzo poprawiło. Robi się dużo dla seniorów, są imprezy plenerowe.*

Wielokrotnie respondenci wskazywali na **pogorszenie się dostępu do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych przez panującą sytuację epidemiologiczną**. Część z nich wskazywała, że nie korzysta z tych usług z powodu swoich problemów zdrowotnych. Podkreślano także, że dostęp do usług sportowych kierowanych do seniorów nie zaspokaja wszystkich ich potrzeb. Baseny przyszkolne zdaniem jednej z osób nie są w pełni wykorzystywane.

” *No w tej chwili się tak nie słyszy o tym, bo wiadomo, ale myślę, że to się jeszcze wszystko naprawi. Takie sportowe to raczej nie. Nie ma takiego czegoś.*

” *W tej chwili to nie wiem, bo mam kręgosłup trochę chory. Przez tą pandemię to się jakoś wszystko wstrzymało.*

” *Na tą chwilę trudno powiedzieć, bo teraz było wszystko zamknięte. Wszyscy chyba jesteśmy jeszcze zdystansowani. Abstrahując już od pandemii to też wszystko zależy od chęci danej osoby, czy chce.*

” *Sytuacja jest taka. Jest okres pandemiczny, ciężko jest organizować teraz dla seniorów cokolwiek, no bo wiadomo tak jak i my, młodszy i starsi nie korzystają tak naprawdę na 100%.*

”

Ja jestem sympatykiem pływania. W tej chwili na każdym osiedlu znajdują się baseny, które mają charakter basenów przyszkolnych przede wszystkim. Wiadomo, młodzież musi się rozwijać prawda, ale ja myślę, że nie w pełni są wykorzystane tutaj możliwości żeby udostępniać te obiekty osobom starszym.

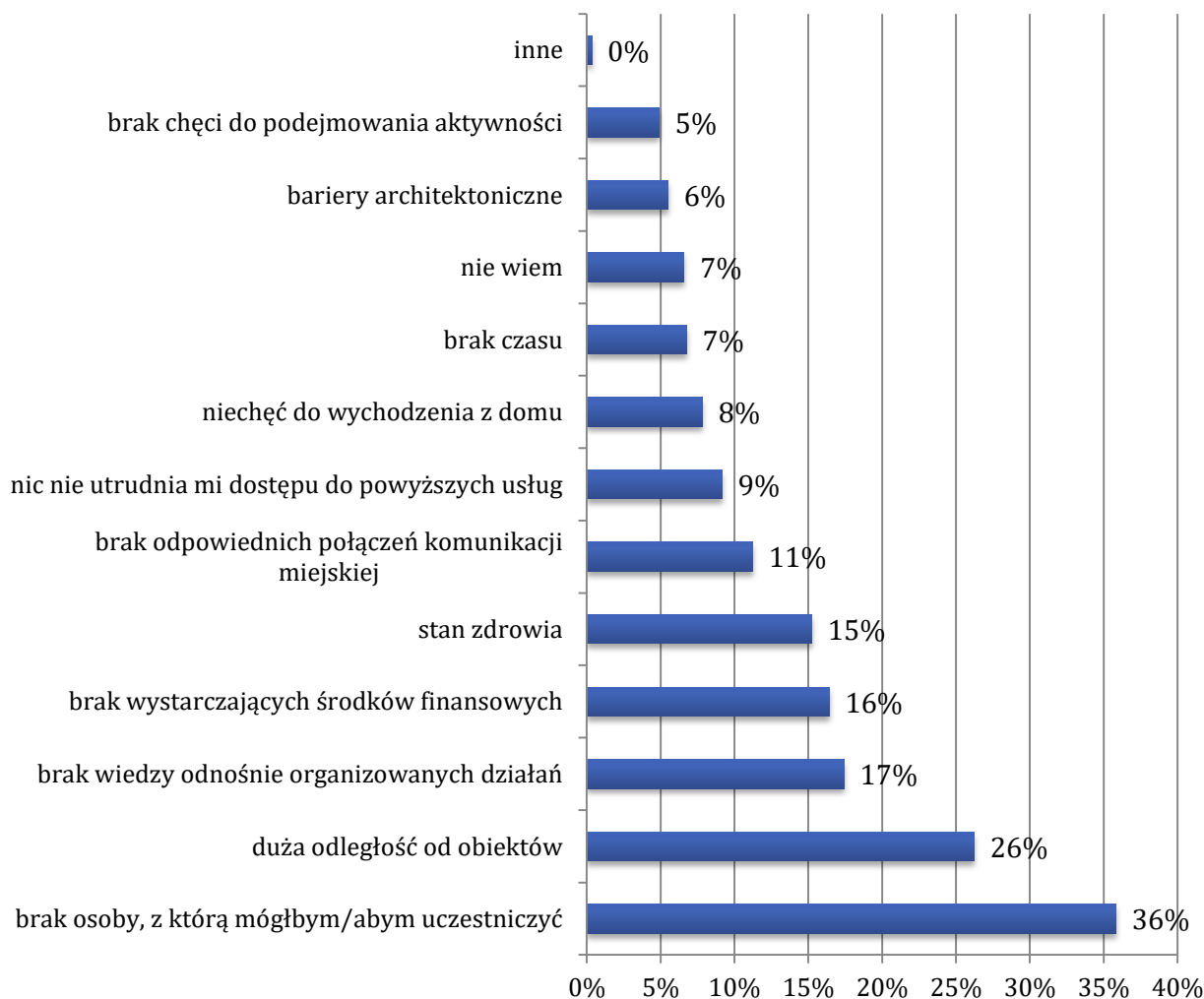
Czynniki utrudniające dostęp do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych osobom starszym

W następnym pytaniu respondenci mieli określić, co najbardziej utrudnia im dostęp do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na terenie miasta Bydgoszczy.

Najczęściej badani wskazywali na **brak osoby, z którą mogliby uczestniczyć w powyższych usługach** (36%) oraz **dużą odległość od obiektów** (26%). W dalszej kolejności respondenci wyróżnili brak wiedzy odnośnie organizowanych działań (17%), brak wystarczających środków finansowych (16%), stan zdrowia (15%) oraz brak odpowiednich połączeń komunikacji miejskiej (11%). Z deklaracji 8% badanych wynika, że to niechęć do wychodzenia z domu utrudnia im korzystanie z usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, natomiast 7% opowiedziało się za brakiem czasu. W najmniejszym stopniu dostęp do powyższych usług ograniczają ankietowanym bariery architektoniczne (6%) oraz brak chęci do podejmowania aktywności (5%). 9% badanych seniorów odpowiedziało, że nic im nie utrudnia dostępu do usług kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Wśród innych odpowiedzi respondenci często wskazywali na brak bezpośredniego autobusu oraz możliwości dojazdu samochodem i jego zaparkowania w niedużej odległości od miejsca docelowego, w którym odbywa się impreza oraz liczne bariery architektoniczne np. wysokie schody.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Wykres 9. Co Panu/i najbardziej utrudnia dostęp do usług kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na terenie miasta Bydgoszczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Oprócz wspomnianej już pandemii koronawirusa, która znacząco ograniczyła dostęp do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, mieszkańcy wyróżnili kwestię **dojazdu dla osób z niepełnosprawnościami** oraz **dostosowanie budynków** do tych osób.

”

Tak, bo to trzeba dojechać. Mamy piękny Park w Myślęcinku i tam odbywają się imprezy, zawody. No dojazd jest dobry, bo autobus dojeżdża, tramwaj dojeżdża, ale jeżeli chodzi o takich niepełnosprawnych to raczej Miasto powinno zadbać o takie osoby, które chciałyby się tam wybrać. Bo ochota jest, bo chodzą na spacerzy do lasu, mają te kijki do chodzenia, zbierają się i chodzą.

”

Ograniczenia wynikające z pandemii mają wpływ.

”

Muszą być miejsca dostosowane do tych osób, bo to też są osoby niepełnosprawne. Nie gdzieś tam jakieś 3, czy 4 piętro, bo to jest nie do pomyślenia.

Kilka osób podkreśliło, że na terenie Miasta jest bogata oferta kulturalna i dzięki rozwiniętej komunikacji miejskiej łatwo jest dojechać z jego jednego końca na drugi, gdy organizowana jest tam jakaś atrakcja, zwłaszcza że seniorzy od 65 roku życia mają bezpłatne przejazdy komunikacją. Wśród ograniczeń jedna z mieszkanek Bydgoszczy wskazała na to, że **zależy to tylko i wyłącznie od chęci seniorów.**

”

Raczej trzeba się mobilizować i chodzić, bo są takie możliwości. Jeżeli ktoś tylko chce to ma możliwości dostępu do kultury. Jeżeli chodzi o operę, filharmonię i teatr to one są w centrum Miasta, ale trzeba dojechać prawdą. Niektórzy korzystają z samochodów, niektórzy rodzina przywozi i można z tego korzystać.

”

Na tym przystanku jak wsiadam jest kilka autobusów. Dosłownie 10 minut i jestem w samym centrum na Starym Rynku. Mamy piękną Wyspę Młyńską także tam też się można położyć. Niedaleko jest opera. My mamy tu ładnie w Bydgoszczy.

”

Z mojego punktu widzenia, jeśli się chce to się zawsze znajdzie możliwość skorzystania z usług i się człowiek zainteresuje, bo są możliwości. To tylko zależy od chęci, ale jeżeli ludzie się zamykają w domu no różnie to bywa, izolują, mają jakieś problemy. Bydgoszcz jest bardzo rozległym Miastem, ale mamy rozwiniętą komunikację także nie ma problemu żeby dojechać z jednego końca Miasta na drugi jeśli jest coś organizowane. Emeryci jeżdżą u nas od 65 roku życia bez opłaty.

Bydgoscy seniorzy zwrócili uwagę na to, że dostęp do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych utrudniają im wspomniane już w badaniach ilościowych **bariery architektoniczne podczas korzystania z komunikacji miejskiej**, np. gdy muszą się przesiąść na inny autobus/tramwaj, gdzie trzeba przejść przez schody.

”

Nie raz osoby narzekają na schody, czy nawet jak jest konieczność dojechania do Ronda Jagiellonów i jak trzeba się gdzieś przesiąść żeby dalej dojechać, no to jest problem, bo na rondzie są schody i osoby, które mają problemy z zejściem i później wejściem. To jest u nas problem. W Bydgoszczy jest to utrudnienie. Jak się przechodzi na Wojska Polskiego z jednej strony na drugą to są osoby, które mają problem.

”

No dla emerytów są ograniczenia. Są niedostosowane ciągi dla pieszych, my próbujemy wywalczyć u władz Miasta te chodniki i oświetlenie na skrzyżowaniach.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Z kolejnej wypowiedzi wynika, że oferta dla seniorów jest ograniczona i należałoby **zatrudnić animatora**, który zachęciłby osoby starsze do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym. Wspomniano także o tym, że praca z seniorami jest bardzo trudna i wymaga cierpliwości, gdyż osoby starsze są nieufne i roszczeniowe. Nieuczestniczenie w zajęciach może również wynikać z **braku wiedzy** na temat organizowanych działań na terenie Miasta.

”

Nie ma oferty dla seniorów. Związek Emerytów i Rencistów tak samo nie ma oferty dla seniorów. Na co dzień jakieś propozycji to oni nie mają. Jeżdżą na jakieś wycieczki w wakacje. Nie ma żadnych. Musi być ktoś, kto „porywa”, animator, osoba, która potrafi przekonać seniorów. Pokazać im coś, zainteresować im czymś. Praca z seniorami jest bardzo trudna. To wymaga cierpliwości, bo są nieufni, roszczeniwi. To wymaga praktyki.

”

Jest problem żeby wyrwać tych seniorów, którzy nie chodzą na te imprezy. Nie uczestniczą, bo może nie wiedzą.

Wśród ograniczeń w dostępie do usług mieszkańcy zwrócili uwagę na **niewystarczający stopień rozpowszechnienia informacji** o organizowanych działaniach na terenie Miasta. Znaczna część seniorów nie korzysta z Internetu i nie kupuje gazet, gdyż są one coraz droższe. W opinii poniższego rozmówcy należałoby powrócić do **wydawania bezpłatnej broszury** dla seniorów, z której będą mogli dowiedzieć się, co jest organizowane na terenie Miasta i z czego mogą skorzystać.

”

Tak troszeczkę jest mało nagłaśniane o tych wydarzeniach, imprezach, których jest na pewno dużo w Mieście.

”

Brak takiej informacji, bo też nie wszyscy seniorzy nie korzystają z Internetu, a prasa jest coraz droższa i jej nie kupują. Jest Internet, ale osobie starszej jest ciężko wejść i zobaczyć gdzie są organizowane imprezy. Ratusz wydawał taką fajną gazetę, gdzie można było za darmo ją dostać. Powinno to nadal być kontynuowane. Ludzie oglądają telewizję, ale też nie zawsze te informacje są dostępne. Coś tutaj kuleje, że ci ludzie nie chodzą i nie uczestniczą w tych przedsięwzięciach.

”

Może żeby ponownie gazetki były wręczane ludziom chodzącym po mieście. Może to jest dobra forma żeby zaznaczyć i przeczytać co się dzieje. Też docierają takie gazetki do osiedli.

”

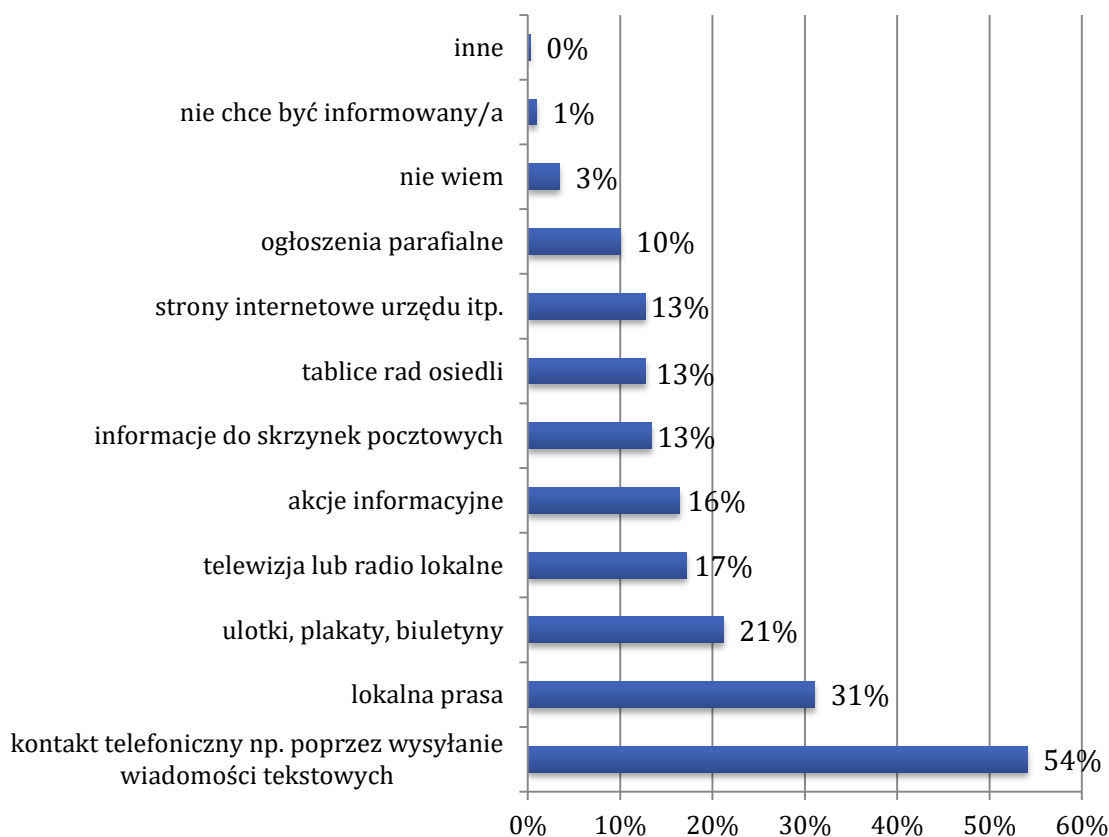
Powinno wydać się taki informator dla seniora. Co jakiś czas. Kiedyś był wydany kalendarz dla seniora i tam były informacje o różnych usługach dla seniora też medycznych i to można by było powtórzyć.

”

Mało kto ma komputer, a jak mają to też może tak często nie zaglądną.

Analizując wyniki uzyskane w trakcie badania osób starszych można zauważyć, że najwyższy odsetek respondentów chciałby być informowany o działaniach prowadzonych na terenie Miasta poprzez **kontakt telefoniczny**, np. poprzez wysyłanie wiadomości tekstowych (54%). Blisko co trzeci badany senior wskazał na lokalną prasę (31%), natomiast co piąty na ulotki, plakaty i biuletyny (21%). W dalszej kolejności respondenci wyróżnili telewizję lub lokalne radio (17%), akcje informacyjne (16%), informacje do skrzynek pocztowych (13%), tablice rad osiedli (13%) oraz strony internetowe (13%). Najmniejszy odsetek badanych wyróżnił ogłoszenia parafialne (10%), a 3% nie wie, w jaki sposób chciałby być informowany o działaniach na rzecz seniorów w mieście Bydgoszczy.

Wykres 10. W jaki sposób chciał(a)by pan/i być informowany/a o działaniach prowadzonych na rzecz seniorów w mieście Bydgoszczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Na pytanie dotyczące sposobu informowania o działaniach prowadzonych na rzecz seniorów w mieście Bydgoszczy osoby udzielające wywiadów wskazywały na **rozdawanie ulotek** podczas odbywających się spotkań Uniwersytetów Trzeciego Wieku, czy Klubów Seniora, poprzez **radio** np. „Radio Pogoda” oraz **kościół**.

” *Przede wszystkim na zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku, bo sądzę, że takie informacje na pewno zostałyby podane.*

” *Myślę, że jak są takie placówki jak Uniwersytety to żeby od czasu do czasu, jak Miasto coś organizuje to przyjść i poinformować nas o tym.*

” *Można też posłuchać radia i tam też mówią, co się dzieje w Bydgoszczy. Są też przez kościół takie informacje i ogłoszenia. Bardzo dużo osób korzysta z Radia Pogoda w Bydgoszczy i tam są ogłoszenia, informacje o tym co jest w teatrze, kinie i jakie imprezy są organizowane.*

” *No w radiu na pewno tylko nie zawsze słucha się tej stacji akurat, w której mówią o czymś. Bo w Radiu Bydgoskim na pewno często jest mówione o imprezach. Tak mi trudno powiedzieć w jaki sposób. Ulotki i plakaty na pewno.*

” *Chciałabym uzyskiwać takie informacje. Rozdawane są ulotki na zajęciach.*

Rozmówcy często wskazywali także na **lokalną telewizję, ulotki umieszczane w skrzynkach pocztowych, plakaty i biuletyny** pozostawiane w miejscach, gdzie seniorzy przebywają częściej np. ośrodkach zdrowia, sklepach, czy kościołach.

” *Telewizja lokalna myślę, bo sporo ludzi ogląda lokalną telewizję, bo chcą wiedzieć co się w naszym regionie dzieje.*

” *Prasa, ulotki to by było bardzo dobre. Każdy by coś dla siebie znalazł. Nawet w skrzynkach na listy, bo często też mamy Gazetę Bydgoszcz.*

” *Najbardziej satysfakcjonujące byłoby to, gdyby na programie lokalnym to nasza lokalna telewizja powinna nas informować albo też jakieś bilbordy jakby były, ulotki też.*

” *Jakaś informacja osiedlowa mogłaby być też. Biuletyny jakieś takie. Pozostawione w miejscach, gdzie seniorzy przebywają.*

”

Lokalna telewizja jest skarbnicą wiedzy o regionie. Plakaty są bardzo komunikatywne. W miejscach, w których bywamy z racji konieczności, ale przy okazji zerkamy na plakat.

”

Telewizja bydgoska po to jest też, między innymi radio, telewizja, to nie tylko kultura wysoka, ale po to jest telewizja taka regionalna, która będzie informowała. Powinien być 1 taki w tygodniu poświęcony program specjalnie na informacje, w postaci nawet zwykłego takiego dziennika. Telewizji ludzie słuchają i proszę mi wierzyć, że tutaj akurat o pewnych działaniach warto by mówić w telewizji.

Z niektórych opinii mieszkańców wynika, że to właśnie **Internet** jest skarbnicą wiedzy odnośnie organizowanych działań na terenie Miasta. W propozycjach informowania znalazło się również przesyłanie informacji za pośrednictwem wiadomości tekstowej SMS, które uzyskało najwięcej odpowiedzi w badaniu ankietowym.

”

To powinno być w Internecie. Jakies ogłoszenie, że jakies piesze wycieczki, krótkie dla seniorów, czy spotkania cała grupą.

”

Ja jestem zwolennikiem oczywiście stron internetowych, ale oprócz tego zwłaszcza telewizja, bo jest ona wszechobecna w życiu seniorów.

”

Dla mnie osobiście to ja jestem trochę internetowa i mam te wszystkie informacje z Internetu.

”

Moglibyśmy otrzymywać informacje w komórce, bo generalnie dużo ludzi korzysta z tej formy komunikacji i gdyby przychodziły takie newsy, że w Bydgoszczy jest organizowana jakaś impreza, czy to w plenerze, czy gdzieś indziej to uważam, że to byłoby świetne. Więcej ludzi by się dowiedziało i więcej byłoby chętnych i korzyści byłyby obopólne.

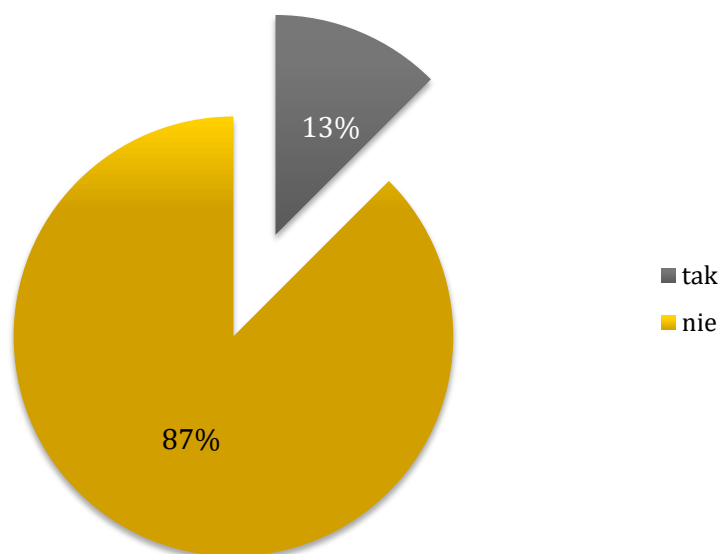
”

Przez Internet oczywiście informować, np. też jak ludzie będą się zgłaszać, brać od tych ludzi maila, SMS-a wysyłać, bo to też jest takie modne, że wysyła się SMS-y, to się robi, ale to nie jest jeszcze do końca tak sprawdzone.

Uczestnictwo w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy

W kolejnej części mieszkańcy mieli określić, czy uczestniczą w zajęciach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy. Tylko 13% badanych odpowiedziało twierdząco na to pytanie, natomiast większość, bo aż 87% nie bierze udziału w takich zajęciach.

Wykres 11. Czy uczestniczy Pan/i w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci seniorzy, którzy nie uczestniczą w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji.

1 050 osób

Na następne pytanie odpowiadali tylko ci mieszkańcy, którzy nie biorą udziału w zajęciach i kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji. Główną przyczyną niepodejmowania takich aktywności jest **brak wiedzy odnośnie organizowanych działań** (490 osób, tj. 47%). Następnie wskazano na brak wystarczających środków finansowych (187 osób, tj. 18%), małą dostępność do tego typu aktywności (161 osób, tj. 15%), zły stan zdrowia (152 osoby, tj. 14%) oraz brak chęci (142 osoby, tj. 14%). Część seniorów odpowiedziało, że nie ma na to czasu (115 osób, tj. 11%) lub utrudniają im to bariery architektoniczne (55 osób, tj. 5%). 5% badanych odpowiedziało, że nic im nie komplikuje dostępu do powyższych zajęć (57 osób), natomiast 12% trudno było odpowiedzieć na to pytanie (131 osób). Wśród

innych odpowiedzi ankietowani wskazywali na brak autobusu, starszy wiek oraz inne obowiązki np. opieka nad chorym członkiem rodziny.

Tabela 5. Dlaczego nie uczestniczy Pan/i w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
brak wiedzy odnośnie organizowanych działań	47%	490
brak wystarczających środków finansowych	18%	187
mała dostępność do tego typu aktywności	15%	161
nie pozwala mi na to stan zdrowia	14%	152
brak chęci	14%	142
trudno powiedzieć	12%	131
brak czasu	11%	115
nic nie utrudnia mi dostępu do powyższych zajęć	5%	57
bariery architektoniczne	5%	55
inne	1%	12

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnym pytaniu respondenci mieli określić, czy chcieliby brać udział w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy. Blisko co drugi badany bydgoski senior odpowiedział twierdząco na to pytanie – 46% (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). 37% badanych nie chciałoby brać w nich udziału (suma odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie”), natomiast 16% respondentów trudno było odpowiedzieć na to pytanie (172 osoby).

Tabela 6. Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
zdecydowanie tak	20%	211
raczej tak	26%	274
raczej nie	32%	335
zdecydowanie nie	5%	53
trudno powiedzieć	16%	172

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Część rozmówców podczas wywiadów odpowiedziało, że **brało udział w zajęciach komputerowych** oraz **nauki języka angielskiego**, a jedna z osób jest wykładowcą Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego i tym samym poszerzanie wiedzy jest jej obowiązkiem. Ponadto na terenie Miasta seniorzy mają możliwość wzięcia udziału w kursie bankowości internetowej.

”

Ja od wielu lat jestem wykładowcą Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego i chociażby z tej racji muszę nadążać, co się dzieje. Udział w różnego rodzaju kursach jest ciągły i permanentny od wielu wielu lat. Również na emeryturze mam taki obowiązek i muszę się z niego wywiązywać.

”

Tak byłam na kursie komputerowym. Chodziłam na angielski też. 7 lat chodziłam także mam rozeznanie. Jak jadę do córki do Anglii to jest to dla mnie ważne. Tak byłam bardzo zadowolona. Przydałoby się więcej takich zajęć, bo starsi ludzie jeszcze chcą ze sobą coś zrobić.

”

Ja byłam kilka razy na kursie komputerowym. Dużo mi to dało.

”

Chodziłam na naukę języka angielskiego. To też się dowiedziałam z Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

”

W tej chwili nie chodzę na żadne zajęcia, ale kiedyś chodziłam na zajęcia z języka angielskiego dla emerytów.

”

Zarówno przed pandemią, jak i teraz trwają szkolenia dla seniorów dotyczące tej bankowości internetowej. To są regularne kursy z zakresu podstawowej obsługi komputera itd. Bezpłatnie są organizowane przez fachowców, a takie płatne są w soboty i niedziele. Jednorazowa grupa liczy do 14 osób, bo tyle jest komputerów, także nie wiem ile osób z tego ogółem korzysta, ale jest to potrzebne

Niechęć uczestnictwa w zajęciach i kursach związanych z podnoszeniem kwalifikacji wynika z **pogarszającego się stanu zdrowia** respondentów, **starszego wieku** oraz **koniecznością opiekowania się rodzicami lub wnukami**.

”

Mało korzystałam z takich rzeczy, bo mój czas był niewielki. Nie miałam czasu, bo musiałam opiekować się mamą.

”

Nie, w tej chwili nie. Jak byłam młodsza to tak, zdrowie też było.

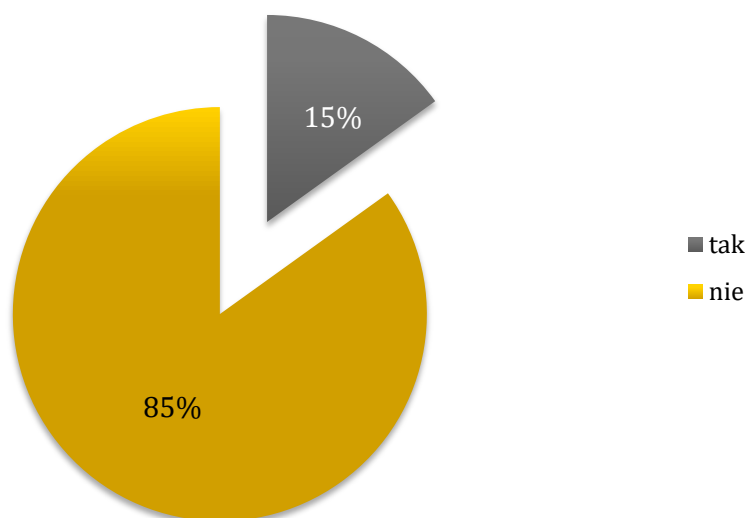
”

W tej chwili nie, bo w mam maleństwo 1,5 roczne i się teraz zajmuje, ale na ten czas pandemii nie było możliwości. Może w przyszłym roku się czymś zainteresuję, jak będzie trochę spokojniej.

Działania aktywizacyjne wśród osób starszych

W dalszej kolejności poproszono ankietowane osoby o odpowiedź na pytanie dotyczące tego, czy uczestniczą w działaniach aktywizacyjnych na terenie Miasta. Tylko 15% badanych odpowiedziało twierdząco na to pytanie, natomiast większość, bo aż 85% nie bierze w nich udziału.

Wykres 12. Czy uczestniczy Pan/i w jakichś działaniach aktywizacyjnych (np. warsztaty, wycieczki, spotkania itp.)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci seniorzy, którzy nie uczestniczą w działaniach aktywizacyjnych.

1 019 osób

Na następne pytania odpowiadali tylko ci mieszkańcy, którzy nie uczestniczą w działaniach aktywizacyjnych. Główną przyczyną niepodejmowania takich aktywności jest **brak chęci** (307 osób, tj. 30%) oraz **brak wiedzy odnośnie organizowanych działań** (276 osób, tj. 27%). Następnie wskazano na brak wystarczających środków finansowych (168 osób, tj. 17%), dużą odległość od obiektów (131 osób, tj. 13%), brak odpowiednich połączeń komunikacji miejskiej (109 osób, tj. 11%) oraz zbyt małą dostępność do tego typu aktywności (109 osób, tj. 11%). Część seniorów odpowiedziało, że nie ma na to czasu (102 osoby, tj. 10%) lub utrudnia im to stan zdrowia (48 osób, tj. 5%). Wśród innych odpowiedzi ankietowani wskazywali na inne obowiązki np. opieka nad żoną oraz to, że nie odpowiada im ich rodzaj lub są nieciekawe.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Tabela 7. Dlaczego nie uczestniczy Pan/i w działaniach aktywizacyjnych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
brak chęci do podejmowania aktywności	30%	307
brak wiedzy odnośnie organizowanych działań	27%	276
trudno powiedzieć	18%	179
brak wystarczających środków finansowych	17%	168
duża odległość od obiektów	13%	131
brak odpowiednich połączeń komunikacji miejskiej	11%	109
zbyt mała dostępność do tego typu aktywności	11%	109
brak czasu	10%	102
nie pozwala mi na to mój stan zdrowia	5%	48
inne	1%	10

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdecydowana większość seniorów udzielających wywiady **podejmuje się działań aktywizacyjnych** np. uczestnictwa w warsztatach, wycieczkach i spotkaniach. Ponadto kilka osób zajmuje się organizowaniem i prowadzeniem imprez i zajęć dla seniorów oraz wycieczek.

”

Tak, tak, bo ja należę do emerytów tam gdzie pracowałam to też organizują wycieczki nad morze. Część jest dopłaty z Funduszu Socjalnego, a część się dopłaca i chętnie się jedzie, bo jadą sami emeryci i tam się spotykamy na plaży, na jakiś tam imprezach to takie coś jest bardzo potrzebne dla emerytów.

”

Tak uczestniczymy w wycieczkach, spotkaniach, ale nie warsztatach.

”

Często prowadziłam różne imprezy, zajęcia. Nie wiem jakiś taki dar mam do tego. Same przygotowanie imprez to jest dużo pracy. Ja jestem spełniona i dopóki to mogę robić i innym radość sprawiać to będę to robić. To jest mój taki wolontariat.

”

Przez 15 lat organizowałam jesienne wycieczki seniorów. Ja będę organizować dopóki będę mogła, mój mąż tak samo. To się ma w genach.

Przedmiotem prowadzonej Diagnozy było także określenie **poziomu aktywności mieszkańców w środowisku lokalnym**. Z analizy materiału badawczego wynika, że w czasie ostatnich dwóch lat poprzedzających badanie:

- ▶ członkiem jakiejś **organizacji pozarządowej** (fundacji, stowarzyszenia) było 55% mieszkańców;
- ▶ 39% respondentów **współpracowało w formie wolontariatu** z jakąś organizacją lub instytucją;
- ▶ 45% badanych angażowało się **w działalność na rzecz swojego osiedla** (udział w festynach, piknikach, akcjach osiedlowych).

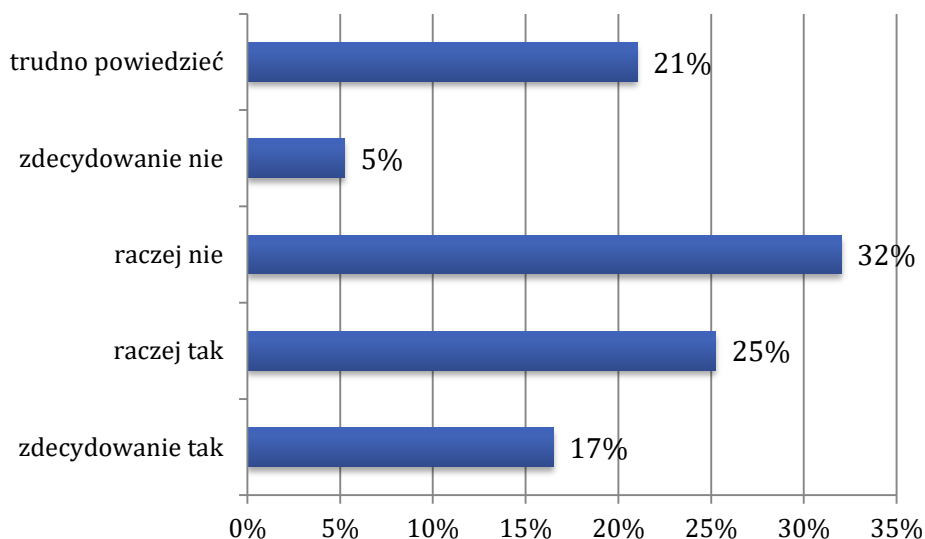
Tabela 8. Czy w czasie ostatnich 2 lat poprzedzających badanie:

wyszczególnienie	TAK	NIE
był/a Pan/i członkiem jakiejś organizacji pozarządowej (fundacje, stowarzyszenia)?	55%	45%
współpracował/a Pan/i w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją?	39%	61%
angażował/a się Pan/i w działalność na rzecz swojego osiedla (udział w festynach, piknikach, akcjach osiedlowych)?	45%	55%

W dalszej kolejności poproszono badanych mieszkańców o określenie, czy zdecydowaliby się na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu. **Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 42% mieszkańców**, w tym 17% zdecydowanie zgadza się z tym stwierdzeniem, a 25% zaznaczyło odpowiedź „raczej tak”. **Raczej nie zdecydowałoby się na działalność społeczną 32% respondentów, natomiast zdecydowanie nie 5% badanych.** Jednocześnie możemy zauważyć, że co piąty ankietowany miał trudność w określeniu tego, czy zdecydowałby się na społeczną działalność lub pomoc w formie wolontariatu (21%).

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Wykres 13. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu?

Badani byli **członkami różnych organizacji pozarządowych** np. Stowarzyszenia Przyjaciół Dolnej Wisły, Polskiego Związku Katolicko-Społecznego, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego, Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego, Bractwa Inflanckiego oraz instytucji kościelnych. Niektórzy respondenci uczestniczą w spotkaniach Rady Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz są w zarządzie Ogólnopolskiego Stowarzyszenie Klubów Seniora. Brak członkostwa w organizacjach pozarządowych wynika z pogarszającego się zdrowia respondentów. Ponadto na terenie Miasta swoją działalność prowadzi **Bydgoska Rada Seniorów** oraz **Bydgoskie Biuro Seniora**, którego celem jest skupienie w jednym miejscu wszystkich aktywności w dziedzinie polityki senioralnej.

”

W ciągu ostatnich 2 lat byłem członkiem Stowarzyszenia Przyjaciół Dolnej Wisły, w tym komisji rewizyjnej. To takie było na zasadzie klubów angielskich – ekskluzywne. Ja tam jako emeryt byłem najbiedniejszy, ale pomagałem im organizować transport ze względu na posiadaną wiedzę. Poza tym działałem w Naczelnej Organizacji Technicznej, tam byłem jako wykładowca i rzeczoznawca.

”

Ja przez 11 lat prowadziłam Polski Związek Katolicko-Społeczny to był oddział Bydgoski. To jest organizacji ogólnokrajowa. Jak dotknęła mnie choroba to zrezygnowałam.

”

Udzielam się w instytucjach kościelnych. Jest taka grupa i ja jestem animatorką i robimy co miesiąc spotkania modlitewne, a potem są towarzyskie.

”

Ja jestem członkiem kilku organizacji pozarządowych. Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne, Bydgoski Zakład Doskonalenia Zawodowego, Bractwo Inflanckie. Uniwersytet Trzeciego Wieku oczywiście.

”

Byłam nawet w Radzie Seniorów, ale w tej chwili zrezygnowałam. Udzielałam się, ale z uwagi na stan zdrowia musiałam zrezygnować z tego.

”

Udzielałam się dużo w takiej działalności społecznej i właśnie dla seniorów, bo w wieku 26 lat zajmować się seniorami to początkowo było to ze Stowarzyszenia Rodzina Wojskowa. Później organizowałam z kolei jesienne wycieczki dla seniorów. Było to około 1500 osób i jeździliśmy w różne miejsca. Zajmuje się tymi ludźmi starszymi dość długo, bo to było moje spędzanie czasu. Z Polskim Związkiem Emerytów i Rencistów także starałam się żeby uczestniczyć.

”

Jestem w Radzie Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Założonego chyba jako 2 w Polsce, bo 1 był w Zielonej Górze. Jestem także vice przewodniczącą Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Klubów Seniora. Tam działałam. Byłam też w Bydgoskiej Radzie Seniorów.

Część respondentów współpracuje w formie **wolontariatu** z innymi organizacjami lub instytucjami np. Bydgoską Lokalną Organizacją Turystyczną, przedszkolami, szkołami zapewniając tym samym integrację międzypokoleniową.

”

Ja współpracuję z wieloma organizacjami, dlatego że muszę współpracować. Spotykam się z nimi i wspólnie podejmujemy niektóre działania, bo to są istotne rzeczy. To są szczególnie organizacje pozarządowe, które podejmują też działania dla ludzi późnej dorosłości. Dbamy też o to żeby była ta łączność międzypokoleniowa żeby też seniorzy uczestniczyli w życiu młodego pokolenia. Z harcerzami spotykali się, w przedszkolach z dziećmi, w szkołach.

”

Bydgoska Lokalna Organizacja Turystyczna. Robią takie różne święta, uroczystości.

Niektórzy rozmówcy **angażują się w działalność na rzecz swojego osiedla** organizując różne wydarzenia, wycieczki turystyczne oraz mają realny wpływ na kreowanie rozwiązań służących poprawie komfortu wszystkich mieszkańców.

”

Zorganizowałam też 9 turnusów wyjazdowych po 40 osób do Krynicy Morskiej w maju, który nazywa się „Aktywny Senior”.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

”

Udawało mi się też pisać do Pana Burmistrza, żeby coś usprawnić. My w Bydgoszczy mamy tutaj tramwaje. Jest taka ulica Wojska Polskiego, gdzie jedzie tramwaj. Poniżej przy Brdzie jest rynek zbożowy i żeby się dostać z tego Rynku na Wojska Polskiego to by się przydał tramwaj. Takie połączenie góra-dół, a później przez całe Miasto aż do Myślęcinka. No i w tej chwili mamy linię tramwajową. Udało się załatwić.

Na pytanie dotyczące tego, czy seniorzy zdecydowaliby się na działalność społeczną w organizacjach na rzecz lokalnej społeczności lub pomoc w formie wolontariatu padały różne odpowiedzi. Część osób **chętnie wzięłaby udział w takiej działalności** lub w formie wolontariatu, natomiast pozostali rozmówcy podkreślali, że ze względu na swój **stan zdrowia i wiek nie mogą już podjąć się takich działań**.

”

Ja bym z chęcią sama uczestniczyła jako wolontariusz, bym pomagała przy organizacji imprez bardzo chętnie.

”

Oczywiście można by było.

”

No to już nie ten wiek proszę Panią, ja już mam 80 lat żeby się takim czymś zajmować. Ja każdemu mogę pomóc sąsiadce, ale tak to nie.

”

W tej chwili nie ze względu na mój stan zdrowia.

W dalszej części bydgoscy seniorzy mieli **ocenić swoją wiedzę** na temat dostępnej w Mieście oferty usług z zakresu aktywizacji społecznej, kultury, sportu i rekreacji, edukacji, pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia. Z analizy materiału badawczego wynika, że:

- ▶ swoją wiedzę na temat **aktywizacji społecznej** bardzo dobrze lub dobrze oceniło łącznie 10% badanych, średnio – 21%, źle lub bardzo źle 41% seniorów, natomiast brak wiedzy w tym zakresie wykazało 28% ankietowanych;
- ▶ wiedza związana z usługami **kulturalnymi, sportowymi i rekreacyjnymi** została oceniona bardzo dobrze lub dobrze przez 14% badanych, średnio przez 27%, źle lub bardzo źle przez 39%, a brak wiedzy w tym zakresie wykazało 19% respondentów;
- ▶ swoją wiedzę na temat usług **edukacyjnych** bardzo dobrze lub dobrze oceniło łącznie 11% badanych, średnio – 31%, źle lub bardzo źle 39% seniorów, natomiast brak wiedzy w tym zakresie wykazało 19% ankietowanych;

-▶ wiedzę związaną z **pomocą społeczną** bardzo dobrze lub dobrze oceniło 13% badanych, średnio – 25%, źle lub bardzo źle 43%, natomiast 19% trudno było określić swoją wiedzę w tym zakresie;
-▶ wiedza związana z **ochroną zdrowia** została oceniona bardzo dobrze lub dobrze przez 18% badanych, średnio przez 25%, źle lub bardzo źle przez 38%, a brak wiedzy w tym zakresie wykazało 19% respondentów.

Tabela 9. Jak ocenia Pan/i swoją wiedzę na temat dostępnej w mieście Bydgoszczy oferty usług z zakresu: W każdym wierszu należy zaznaczyć 1 odpowiedź. Proszę posłużyć się sześciopunktową skalą, na której 0 oznacza „nie wiem”, 1 - „bardzo źle”, 2 - „źle”, 3 - „średnio”, 4 - „dobrze”, 5 - „bardzo dobrze”.

wyszczególnienie	0	1	2	3	4	5
aktywizacji społecznej	28%	15%	26%	21%	9%	1%
kultury, sportu, rekreacji	19%	15%	24%	27%	12%	2%
edukacji	19%	19%	20%	31%	10%	1%
pomocy społecznej	19%	21%	22%	25%	11%	2%
ochrony zdrowia	19%	19%	19%	25%	16%	2%

Usługi dla osób starszych

W kolejnej części respondentom zostało zadane pytanie dotyczące usług, z których chcieliby skorzystać. Najczęściej badane osoby wskazywały, że chciałyby skorzystać z usług „**złotej rączki**”, która oferowałaby bezpłatne, drobne naprawy (49%), natomiast blisko co trzeci ankietowany wskazał na **teleopiekę**, która polega na udostępnianiu urządzeń umożliwiających całodobowy monitoring funkcji życiowych (29%). Co piąty ankietowany senior zwrócił uwagę, że na terenie Miasta należałoby wprowadzić taką usługę jak „taksówka/transport dla seniora”, dzięki której osoby starsze mogłyby skorzystać z bezpłatnej usługi transportowej oraz usługę „mycia okien i podłóg” (po 20%). 17% respondentów chciałoby skorzystać z wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, natomiast 15% osób jest zainteresowanych „pielęgnacją stóp dla seniorów”. Najmniejszy odsetek respondentów wskazał na usługę „fryzjer dla seniorów” – 14%, natomiast 9% ankietowanych nie chciałoby korzystać z żadnych wyżej wymienionych usług.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Tabela 10. Z jakich usług dla seniorów chciał(a)by Pan/i skorzystać lub Pan/i korzysta?

Odpowiedź	%
„złota rączka” – bezpłatne, drobne naprawy	49%
„teleopieka” – udostępnianie urządzeń umożliwiających połączenie komórkowe z całodobowo czynnym telecentrum	29%
„taksówka/transport dla seniora” – bezpłatna usługa transportowa dla osób mających trudności w poruszaniu się	20%
„mycie okien i podłóg” – bezpłatna usługa dla osób mających trudności w poruszaniu się	20%
„wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego” – bezpłatne wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego	17%
„pielęgnacja stóp dla seniorów” – zabiegi pielęgnacyjne dla osób mających trudności w poruszaniu się	15%
„fryzjer dla seniorów” – bezpłatne usługi fryzjerskie dla osób mających trudności w poruszaniu się	14%
żadne z powyższych	9%

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Od 2018 roku na terenie miasta Bydgoszczy działa program „złota rączka”, dzięki któremu starsi mieszkańcy mogą otrzymać darmową pomoc w drobnych naprawach domowych. Z niektórych odpowiedzi respondentów wynika, że wiedzieli oni o takiej usłudze świadczonej na rzecz seniorów. Wskazywano również na wspólnoty mieszkaniowe, które udostępniają na tablicach informacyjnych numery telefonów do fachowców zajmujących się naprawami. Jeden z respondentów sam świadczy takie usługi dla swoich znajomych.

” | *Mamy też taką usługę „złota rączka” i są seniorzy, którzy za drobną opłatą za te narzędzia korzystają z takiej pomocy.*

” | *To już było kiedyś przerabiane, ale to tak ucichło w związku z pandemią. Każdy się boi wpuścić kogoś kto chodzi po domach.*

” | *Takie coś się praktykuje. Jak są te wspólnoty mieszkaniowe. Jak się mieszka w bloku, kamienicy to są podane telefony, z których można skorzystać i w przypadku awarii i wypadkach wszelkiego rodzaju jest powiedziane gdzie do elektryka, hydraulika, czy naprawy domofonu. Te rzeczy są, ale nie wiem, czy wszędzie.*

” *Sam takie usługi świadczę wobec moich znajomych. Ja jestem z zawodu mechanikiem. Jestem w miarę samodzielny i świadczę takie usługi dla osób, które nie są samodzielne i sobie nie radzą, zwłaszcza panie.*

Część respondentów nie wiedziało, że taka usługa na terenie Miasta funkcjonuje, ale odpowiadało, że **chętnie by z niej skorzystało**, gdyby miało taką potrzebę.

” *Jeżeli miałabym zamiary na taką osobę, taką „złotą rączkę” to pewnie, że bym skorzystała jeśli by mi coś nie działało.*

” *Jakby była tak możliwość to na pewno, bo zawsze coś się zepsuje i trzeba szukać fachowca, a teraz fachowcy sobie życzą pieniądze takie, że głowa boli. Na pewno z takiej „złotej rączki” chętnie bym skorzystała. Było to mile widziane.*

” *Są w tej chwili takie usługi organizowane przez Miasto, gdzie udzielana jest pomoc drobnych napraw, czy coś takiego. Ja myślę, że korzystają mieszkańcy.*

W kolejnej części poruszono kwestię usługi jaką jest **telepieka**. Dzięki bransoletce życia, która jest wyposażona w system przywoływania pomocy osoby starsze, zwłaszcza samotne, mogą szybko wezwać pomoc w razie sytuacji zagrażającej zdrowiu lub życiu. Powyższy pomysł zdaniem respondentów cieszyłby się dużym powodzeniem wśród seniorów z miasta Bydgoszczy.

” *Nie jest to zły pomysł. Myślę, że warto spróbować. Trzeba patrzeć na bezpieczeństwo tych osób.*

” *Uważam, że to dobry pomysł telepieka. Szczególnie dla osób, które same mieszkają, ja też sama mieszkam. Nieskomplikowane i szybko przede wszystkim.*

„**Taksówka/transport dla seniora**” to kolejna usługa, która zdaniem rozmówców cieszyłaby się dużym powodzeniem wśród bydgoskich seniorów. Na terenie Miasta osoby, które ukończyły 65 rok życia mogą jeździć komunikacją miejską za darmo, okazując dowód osobisty lub inny dokument urzędowy potwierdzający wiek. Pomimo tego duża część respondentów wyraziła chęć na skorzystanie z takiej usługi.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

” *Jeśli byłby taki transport to byłabym chętna, bo teraz się dzwoni po taksówki. Tak do tego czasu działałam. Jeśli takie coś by było to mogłabym skorzystać.*

” *Też powinno być coś takiego. No jest już autobus za darmo, to też dużo jest. Tu jest dobrze, od 65 roku życia jest możliwość jeżdżenia za darmo, ale takie taksówki też.*

” *Ma to racje bytu jak najbardziej. Może ludzie też dobrowolnie by się zaangażowali w to i czekali na te osoby w przychodni. Czasami się zamówi taksówkę, ja też skorzystam i to jest duże dobrodziejstwo. Dobrze by było, żeby był taki zaufany numer, do którego się zwracamy i wiedzą że jesteśmy starsi i wiedzą, że trzeba podejść do mieszkania, żeby jakąś siatkę wziąć. Żeby była grupa osób, która chciałyby nieść pomoc tym osobom.*

” *Mamy w Bydgoszczy dla wszystkich osób powyżej 65 roku życia autobusy i tramwaje za darmo. Jako nieliczni w Polsce już od 65 roku a nie 70, mamy też tą korporację taksówkarską.*

Respondenci twierdzą, że na terenie Miasta funkcjonują **wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego**, które działają przy Uniwersytetach Trzeciego Wieku, czy Klubach Seniora, z których osoby starsze mogą skorzystać za drobną opłatą.

” *W klubach seniora i na Uniwersytetach są dostępne bezpłatne wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego. Jeżeli są jakieś dodatkowe przy innych podmiotach czy Uniwersytety Trzeciego Wieku, to są kwestie groszowe 5 czy 10 złotych.*

” *Pożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego i takie naprawy to na pewno byłyby potrzebne, ale to pewnie jak się skończy pandemia to się zacznie.*

Jedna osoba w trakcie wywiadu poruszyła kwestię jaką jest **gimnastyka** na świeżym powietrzu dla seniorów. Na terenie Miasta funkcjonują siłownie zewnętrzne, z których niektórzy seniorzy boją się korzystać. Zdaniem respondentki należy **edukować seniorów** w zakresie wykonywania ćwiczeń na dostępnych urządzeniach oraz organizowania zajęć gimnastycznych.

” *Gimnastyka dla seniorów na świeżym powietrzu, bo ja robię to sama w domu. Gdzieś blisko, koło bloku, jest trawka, są boiska. Są też urządzenia najrozmaitsze, ale niektórzy się boją. Ja się nie boję, ale niektórzy się boją, że spadną. Pokazywać jak ćwiczyć. Niektórzy przychodzą, ale dużo osób nie.*

Usługi kosmetyczne zdaniem badanych również cieszyłyby się dużym zainteresowaniem, zwłaszcza wśród Pań. Usługi fryzjerskie, czy kosmetycznie nie należą do najtańszych stąd propozycja, aby „Bydgoska Karta Seniora 60+” upoważniała osoby starsze do zniżek w poszczególnych salonach. Program realizowany jest w wielu obszarach, tj. edukacji, kultury, sportu, rekreacji, zdrowia i rehabilitacji.

”

Korzystam z paznokci, ale też jakby gdzieś było taniej, żeby dla seniorów była taka zniżka, to uważam że też by było fajnie. W tym kierunku też można by było pomyśleć z takich ulg.

”

Jak najbardziej, bo ja też korzystam z tego typu usług, ale one są bardzo drogie na kieszeń emeryta. Problemem są pieniądze, bo są gabinety i możliwość jest wielka. Można zastosować obniżki tych cen. Jest Karta Seniora to mogłaby upoważniać do zniżek w salonach.

”

Na pewno chętnie by z nich skorzystali, ale ich na to nie stać. Sama korzystałam z takich usług fryzjerskich, ale no mnie na to nie stać. To jest wydatek duży.

W kwestii **usług porządkowych** rozmówcy mieli różne opinie, gdyż niektórzy z nich nie potrzebują takiego wsparcia, bo jest ono zapewniane przez rodzinę lub są nieufni i boją się wpuszczać kogoś obcego do domu.

”

Ja mam pana, moja córka opłaca i on przychodzi raz w miesiącu i sprząta. W codziennych czynnościach rodzina mnie wspiera.

”

Ja nie powiem, że nie, ale mam synowe, które mi umyją okna, powieszą firany i tak samo syn, czy mi coś przywiezie.

”

Ludzie boją się wpuszczać do domu kogoś obcego, bo można trafić na super osobę, ale też nie i seniorzy są powściągliwi. Chyba, że ktoś kogo poleci.

Część osób biorących udział w wywiadach podkreśliła, że chętnie skorzystałaby z usług porządkowych, gdyby były one dobrze **rozpropagowane** wśród mieszkańców, a ich **cena byłaby przystępna**. Informacje dotyczące powyższej usługi mogłyby być rozpowszechnione poprzez Uniwersytety Trzeciego Wieku.

”

To by było super i musiało być ogłoszone. Jeżeli jest coś co może być przydatne osobom starszym to na zajęcia Uniwersytetu chodzą osoby, które są już dobrze po 60 na pewno by skorzystały, gdyby taka była. Ja na razie o takiej możliwości na terenie Bydgoszczy nie słyszałam.

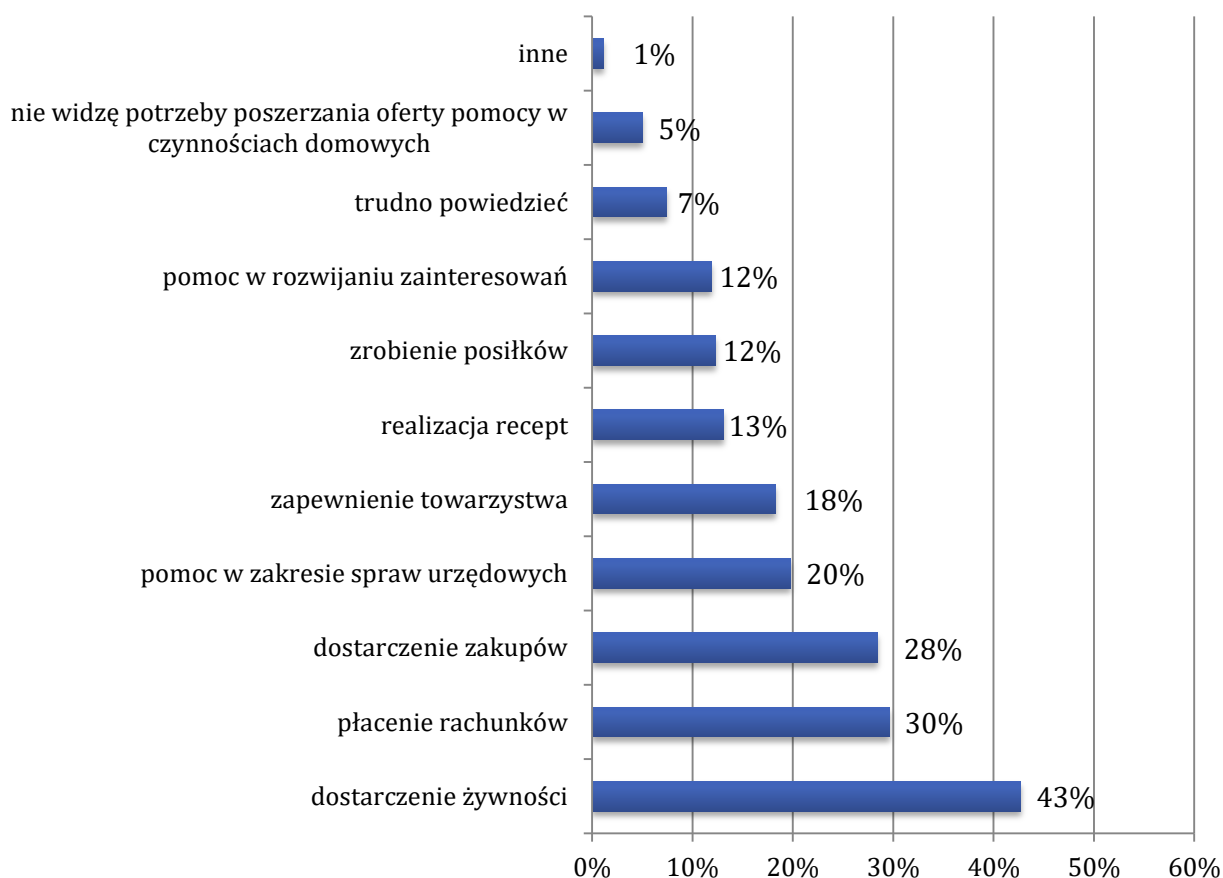
DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

I też dobrze by było żeby z takich usług sprzątania też można było skorzystać. To by mogło być. Tylko 2 zł nie urzędnika, bo to jest sprawa dla sprawy. To nie jest rozwiązanie.

W kolejnym pytaniu respondenci mieli wskazać o jaką możliwość ich zdaniem należy poszerzyć ofertę pomocy w czynnościach domowych dla osób starszych na terenie miasta Bydgoszczy. Na pierwszym miejscu znalazło się **dostarczanie żywności** (43%), na drugim **płacenie rachunków** (30%), natomiast na trzecim – **dostarczanie zakupów** (28%). Średnio co piąty ankietowany wskazał na pomoc w zakresie spraw urzędowych (20%) oraz zapewnienie towarzystwa (18%). W dalszej kolejności wskazywano na realizację recept (13%), zrobienie posiłków oraz pomoc w rozwijaniu zainteresowań (12%). Tylko 5% nie widzi potrzeby poszerzania oferty pomocy w czynnościach domowych, natomiast 7% trudno było odpowiedzieć na to pytanie. Wśród innych odpowiedzi znalazły się takie propozycje jak: transport dla seniora, ciężkie prace fizyczne oraz asystent seniora w sprawach urzędowych i u lekarza.

Wykres 14. O jaką możliwość Pana/i zdaniem należy poszerzyć ofertę pomocy w czynnościach domowych dla osób starszych na terenie miasta Bydgoszczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W opinii rozmówców udzielających wywiady, osobom starszym należy zapewnić **pomoc w zakresie spraw urzędowych**, pomoc w **zrobieniu zakupów i gotowania posiłków** oraz **porządków domowych**.

” *Pomoc w zakupach, pomoc urzędową, taka opieka uważam, że jest potrzebna. Tylko pytanie, czy ta osoba zechce sobie też pomóc, bo to jeszcze takie są problemy.*

” *Na pewno odkurzyć mieszkanie, umyć okna, jakieś zakupy zrobić. W takim mieszkaniu jest dużo do pracy zwłaszcza jak osoba jest leżąca. Fajnie by było jakby była taka osoba, która przyszłaby chociaż raz w tygodniu z takiej pomocy społecznej i się zapytała, co pani dzisiaj zrobić, w czym pani pomóc. Podejrzewam, że osoby by korzystały.*

” *No na pewno w zakresie porządków domowych. Ewentualnie żeby można było poświęcić godzinkę i coś ugotować.*

Jedna z osób podkreśliła, że na osiedlu domów jednorodzinnych, na którym mieszka bardzo dobrze funkcjonuje **wzajemna pomoc sąsiedzka**, gdyż większość osób się zna, natomiast w blokach rzadziej się to praktykuje ze względu na to, że występuje częsta rotacja mieszkańców.

” *Ja mieszkam na osiedlu domków jednorodzinnych. Ta wzajemna pomoc sąsiedzka, to co tutaj obserwuje to sprawnie funkcjonuje i nie ma z tym najmniejszych problemów. Domyślam się jeżeli chodzi o takie osiedla zblokowane to tam nie wszyscy się znają i tam by się to przydało.*

Z poniższej wypowiedzi wynika, że niektórzy starsi mieszkańcy miasta Bydgoszczy korzystają z usług porządkowych oraz pomocy przy przygotowywaniu posiłków. Pomoc ta świadczona jest za niewielką opłatą i zdaniem rozmówcy jest bardzo potrzebna, zwłaszcza dla osób, które mają trudności w poruszaniu się.

” *Ja akurat mam w swoim środowisku koleżanki, które korzystają z tego dobrodziejstwa, bo to jest niewielka opłata dzięki której mogą skorzystać z pomocy, bo zakupy już stanowią problem, sprzątnięcie, a nawet w pewnym okresie przyrządzanie posiłków. Ta forma pomocy domowej jest bardzo potrzebna.*

Zdaniem badanych dużą rolę w zakresie powyższych usług ma **informowanie seniorów** o tym, kto je świadczy oraz gdzie się po nie zwrócić. Muszą to być wiarygodne informacje, gdyż seniorzy są nieufni.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

”

Można by było podać do informacji żebyśmy dostali wiadomość gdzie, kto pod jakim telefonem, żeby jakieś takie ogłoszenia były żeby sobie przeczytać, zadzwonić i umówić na takie mycie okien oczywiście, bo to jest trudna sprawa.

Kolejna rozmówczyni zwróciła uwagę na ważną kwestię jaką jest **kontakt i relacje towarzyskie seniorów** z innymi. Jej zdaniem osoby, które otrzymają posiłek do domu to z niego nie wyjdą, gdyż tak jest im wygodniej. Gdyby mieli zapewniony posiłek poza domem np. w szkołach lub innym miejscu byłiby zmuszeni do wyjścia z domu i tym samym spotkania innych ludzi. Senior może w tym czasie nawiązać nowe znajomości i przyjaźnie.

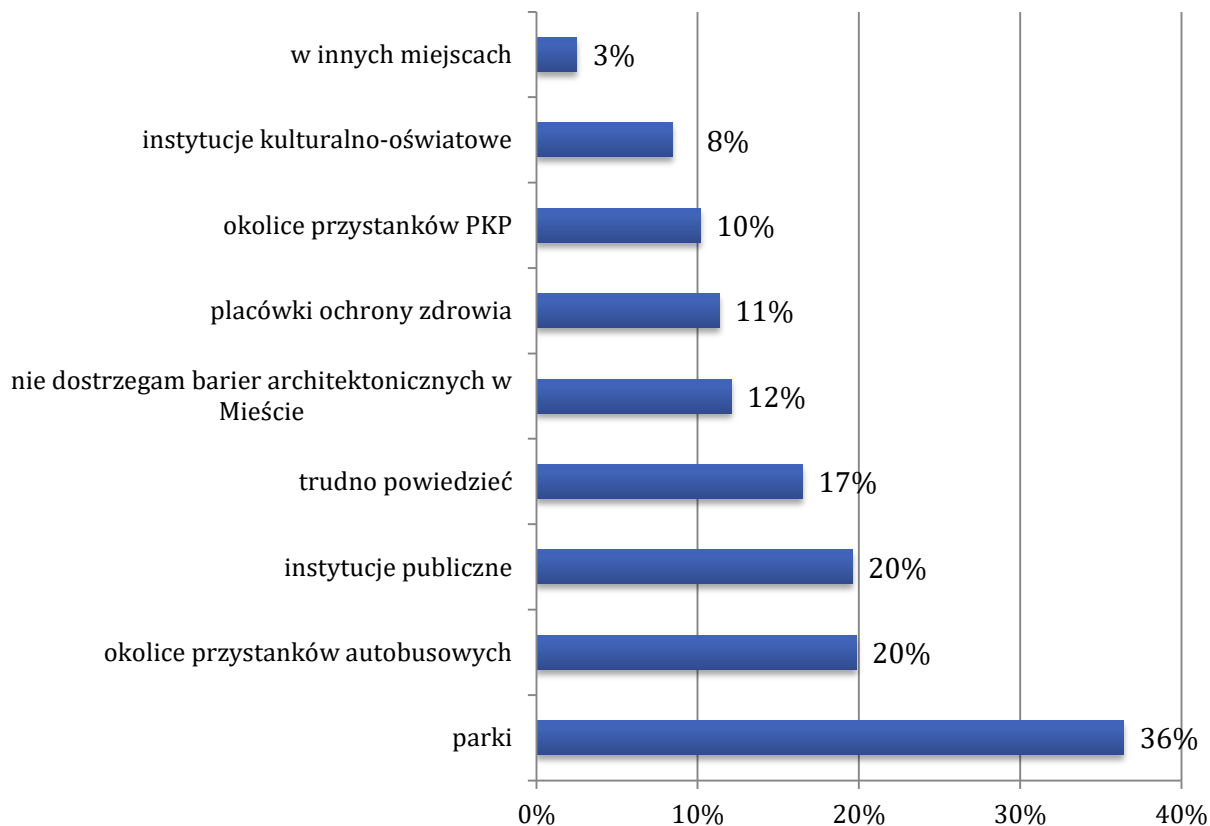
”

Taki senior, któremu przyniesie się obiad do domu to on zostanie w domu i z niego nie wyjdzie. Dlatego ten pomysł ze szkołami. Jeżeli ta osoba będzie miała obiad w szkole to ona musi wstać, ubrać się, wyjść. I to jest ważne, że ona tam pójdzie, spotka kogoś, porozmawia i będzie między ludźmi. Może nawiązać przyjaźnie, relacje towarzyskie.

Bariery architektoniczne oraz administracyjne na terenie miasta Bydgoszczy

W kolejnej części respondenci mieli odpowiedzieć na pytanie, czy dostrzegają bariery architektoniczne na terenie miasta Bydgoszczy w pobliżu wymienionych miejsc. Najczęściej wskazywano na **parki** (36%), **okolice przystanków autobusowych** oraz **instytucje publiczne** (po 20%). Co dziesiąty ankietowany wyróżnił placówki ochrony zdrowia (11%) oraz okolice przystanków PKP (10%), natomiast 8% badanych wskazało na instytucje kulturalno-oświatowe. Blisko co piątemu respondentowi trudno było odpowiedzieć na to pytanie (17%), natomiast 12% nie dostrzega żadnych barier architektonicznych na terenie Miasta. Wśród innych odpowiedzi wskazywano na niewystarczającą liczbę przystanków autobusowych, brak wind, autobusów i tramwajów niskopodłogowych, wysokie krawężniki oraz krzywe chodniki oraz brak ławek, na których można odpocząć.

Wykres 15. Czy dostrzega Pan/i bariery architektoniczne w mieście Bydgoszczy w pobliżu poniżej wymienionych miejsc?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy podkreślali, że Władze Miasta starają się **likwidować bariery architektoniczne**, aby umożliwić osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami samodzielne funkcjonowanie. Jedna z osób podkreśliła, że w Urzędzie Miasta są osoby, które potrafią porozumiewać się językiem migowym oraz jest coraz więcej dźwigów dla osób z niepełnosprawnościami.

” Miasto się stara o to. Były utrudnienia straszne, ale teraz już jest wszystko dobrze i pięknie zrobione.

” U mnie w przychodni jest winda, ja się raczej nie spotykam w mojej okolicy z takimi barierami. Są podnośniki. Apteki tu gdzie ja korzystam wszystko jest na normalnym, dostępnym poziomie dla każdego.

” Do wszystkich instytucji nie ma barier, są przystosowane do osób niepełnosprawnych. Jeśli chodzi o filharmonię to nie było dostosowania, ale była informacja, że trzeba zgłosić to oni pomogą żeby taką osobą przyjąć. W niektórych

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

instytucjach osoby z językiem migowym są. Język migowy w Urzędzie jest stosowany to też jest bardzo potrzebne.

Jest jeszcze dużo takich miejsc, natomiast większość tych instytucji stara się żeby seniorom ułatwić wejście. Jeszcze dużo brakuje.

Te bariery nadal istnieją, ale sporo ich znikło za kadencji Pana Burmistrza.

Jest zdecydowana poprawa bo coraz więcej tych dźwigów i wind budują przy przychodniach lekarskich i urzędach. Jest też urządzenie, które pozwala wjechać ale przy poręczy jest dzwonek i trzeba zadzwonić, ktoś wyjdzie i do góry wtarga tego pacjenta na wózku inwalidzkim.

Zdaniem rozmówców zmienia się to w dobrym kierunku, lecz jeszcze nie wszędzie są podjazdy dla osób z niepełnosprawnościami, budynki nie są wyposażone w windy, a autobusy i tramwaje są wysokie i ciężko do nich wejść.

To się zmienia, ale jeszcze widać, że nie wszędzie jest ten podjazd żeby ktoś na wózku mógł podjechać.

Problem w dostępie do wind jest w wielu miejscach.

Są trudności. Ludzie mają chore kolana, biodra i ciężko im wejść do autobusu.

Przystanki, wysokie tramwaje i autobusy. Te bloki stare 4 piętrowe są bez windy.

Z myślą o osobach starszych i z niepełnosprawnością zdaniem badanych na terenie Miasta powinno powstawać więcej **przystanków wiedeńskich**, których konstrukcja polega na podniesieniu jezdni w rejonie przystanku do poziomu chodnika. Jeden respondent zauważył wdrażanie takich rozwiązań na terenie Miasta, lecz jest ich zdecydowanie za mało. Ponadto badani zwrócili uwagę na to, że należy **dostosować mieszkania osób z niepełnosprawnościami do ich potrzeb**, a jeśli jest taka możliwość – zapewnić zamianę mieszkania.

Miasto powinno zrobić przystanki wiedeńskie żeby osoby korzystające z usług tramwajowych mogły wejść bez problemu. Np. jest ulica Gdańska i przystanek jest. Starsza osoba musi mieć pomoc żeby wejść do tramwaju. To jest sprawa komunikacji.

Mamy już pierwszy przystanek wiedeński w Bydgoszczy, gdzie tramwaj podjeżdża i chodnik jest na równo ze stopniem do tramwaju. Próbujemy takich różnych rzeczy w mieście ale trzeba to ciągle rozwijać.

”

Proponowano żeby seniorom tym niepełnosprawnym żeby dostosować ich mieszkania do potrzeb, bo to jest bardzo ważne, bo jak ma się poruszać osoba niepełnosprawna. Bo mieszkają na 2, czy 3 piętrze i jak się mają dostać, jak nie ma wind. Powinna być zamiana mieszkań, żeby te osoby mogły samodzielnie korzystać, wyjechać sobie na spacer.

Jedna z mieszkanek zaproponowała, aby na terenie Miasta, a konkretnie przy ulicy Szubińskiej, zamontować **elektroniczną tablicę z rozkładem jazdy**, dzięki której seniorom łatwiej by było odczytać godziny odjazdu komunikacji miejskiej.

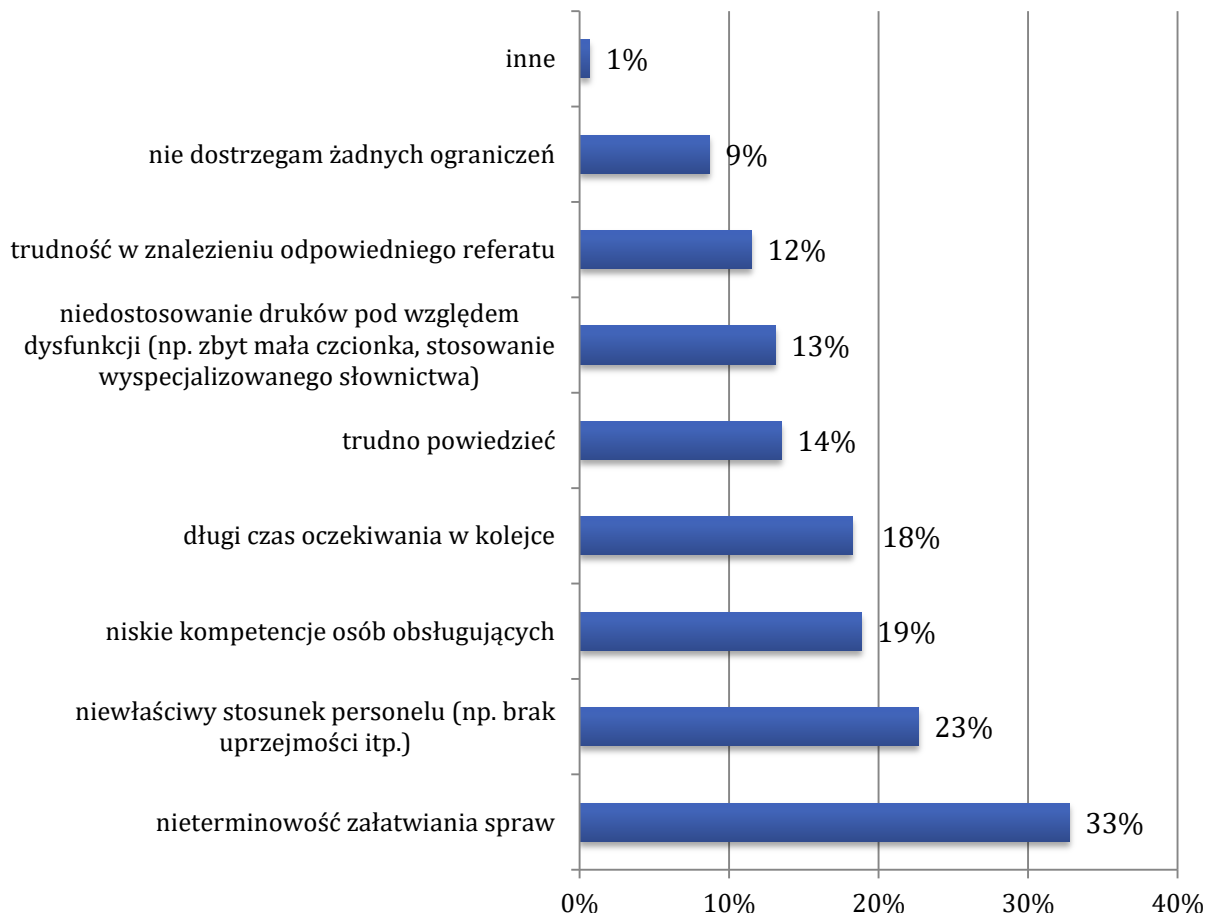
”

Na niektórych ulicach i przystankach są takie rozkłady jazdy oświetleniowe. Na nich są daty odjazdu i łatwo przeczytać. Ja mieszkam przy takiej ruchliwej ulicy Szubińskiej. Jest dużo autobusów. 8 autobusów tu jeździ. Taka tablica przydałaby się u nas, jak się rozpoczyna ulica Szubińska z Placu Poznańskiego się jedzie w górę tam jest taka tablica, a potem do końca tej ulicy Szubińskiej już nie ma. To jest bardzo przydatne. Bardzo bym się cieszyła gdyby to można było uzupełnić.

W następnym pytaniu respondenci mieli określić, czy dostrzegają jakieś ograniczenia w zakresie świadczenia usług administracyjnych (urzędowych) dla osób starszych. Najczęściej respondenci zauważali takie problemy jak: **nieterminowość załatwiania spraw** (33%) oraz **niewłaściwy stosunek personelu** np. brak uprzejmości (23%). Na trzecim miejscu znalazły się niskie kompetencje osób pracujących w urzędach (19%), a na czwartym – długi czas oczekiwania w kolejce (18%). Na niedostosowanie druków pod względem dysfunkcji zwróciło uwagę 13% ankietowanych, natomiast na trudność w znalezieniu odpowiedniego referatu – 12%. Średnio co dziesiąty respondent nie dostrzega żadnych ograniczeń w obszarze usług administracyjnych (9%), natomiast 14% trudno było odpowiedzieć na to pytanie. Wśród innych odpowiedzi badani wyróżnili: „brak możliwości skorzystania z usług telefonicznych”, „niskie kompetencje osób obsługujących, brak pełnej informacji i wprowadzanie klienta w błąd” oraz to, że „jedną sprawę trzeba załatwiać w kilku urzędach i wszędzie tam trzeba dojść, a ja nie mogę dużo chodzić”.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Wykres 16. Czy dostrzega Pan/i jakieś ograniczenia w obszarze usług administracyjnych dla osób starszych w zakresie:

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Z odpowiedzi niektórych rozmówców udzielających wywiadów wynika, że **nie zauważają oni problemów w zakresie usług administracyjnych** lub rzadko z nich korzystają.

” *Ja nie zaobserwowałam, nie wiem. Teraz był problem przez pandemię, że trzeba było się awizować telefonicznie i to było różnie. Ale to nie dotyczyło tylko seniorów, ale wszystkich.*

” *Nie, ja nie dostrzegam.*

” *Tego to nie wiem, bo raczej nie chodzę do urzędów, bo nie mam potrzeby.*

Pojawiły się także odpowiedzi mówiące o tym, że **czcionka druków urzędowych jest zbyt mała dla seniorów**, a pisma są często niezrozumiałe, dlatego powinno się poświęcić więcej czasu na wytłumaczenie ich treści.

”

Zbyt mała czcionka druków to faktycznie. Jeżeli chodzi o dostęp do urzędów to w tej chwili jest ograniczony dla wszystkich.

”

Te dokumenty to dla mnie nie są jeszcze takie. Wszystkie są takie nieczytelne zadawane pytania. Jeśli ja mam coś wypełnić to ja nie wypełnię i muszę kogoś poprosić. Jak przyjdzie osoba starsza to dla niej powinno być poświęcone więcej czasu i spokoju. Pomoc jak najbardziej jest konieczna. Żeby to było bardziej jasnym językiem napisane

Wśród problemów w zakresie świadczenia usług administracyjnych zwrócono także uwagę na **brak kultury osobistej** niektórych pracowników oraz ich **niedoinformowanie**. Podkreślono, że te cechy nie występują u wszystkich pracowników, gdyż są również miłe osoby, które chętnie niosą pomoc osobom starszym. Zdaniem jednego rozmówcy należy doszkalać młode osoby pracujące w urzędach w zakresie kontaktu z seniorami, w tym zwłaszcza uczyć ich cierpliwości.

”

Dużo jest różnych ludzi zatrudnionych na różnych stanowiskach. Brakuje wykształcenia i podejścia, czyli tej kultury osobistej. To się spotyka. Muszę powiedzieć, że nie wszędzie, bo też nie chce mówić, że wszyscy, bo są też osoby miłe, pomocne.

”

Są osoby, urzędnicy, którzy nie rozumieją, że osoba starsza słabo widzi, słabo słyszy i potrzebuje czasu. Jak przychodzi się do urzędu i prosi żeby jeszcze raz coś powiedzieć, albo wolniej, to ten urzędnik się denerwuje.

”

Zależy do jakiego pracownika trafi, bo są osoby, które wytłumaczą wszystko i ten senior zrozumie co ma zrobić, ale są osoby urzędowe. Dlatego też podczas pracy, szczególnie z młodym pokoleniem w urzędach powinno na ten fakt zwrócić uwagę żeby wytłumaczyć, że seniora inaczej obsługiwać, jak przeciętnego obywatela przychodzącego załatwiać sprawy. Być cierpliwym i odpowiadać na wszystkie pytania seniora. Powinno być szczególnie wszystko jednakowym drukiem wydrukowane.

Ocena sytuacji finansowej

W dalszej kolejności respondenci mieli **ocenić swoją sytuację finansową**, odpowiadając na pytanie, czy uzyskiwany dochód wystarcza im na zakup określonych dóbr. Opinia respondentów przedstawia się następująco:

-▶ **na zakup podstawowych artykułów żywnościowych** zawsze wystarcza ponad połowie badanych, tj. 59%, nie zawsze wystarcza 19% respondentów, a nigdy – 12% seniorów;
-▶ **na podstawowe lekarstwa** zawsze wystarcza 43% badanych, co trzeciemu ankietowanemu nie zawsze na nie wystarcza, natomiast 12% nigdy nie wystarcza;
-▶ **na wniesienie opłat czynszowych lub opłat wynajmu** zawsze wystarcza blisko co drugiemu ankietowanemu (47%), co trzeciemu nie zawsze na to starcza (36%), natomiast nigdy na powyższe opłaty nie starcza 10% badanych;
-▶ **na przyjemności** zawsze wystarcza tylko co czwartemu ankietowanemu (26%), nie zawsze wystarcza 42%, a co piątemu respondentowi nigdy nie wystarcza na przyjemności (22%).

Tabela 11. Proszę określić sytuację finansową swojego gospodarstwa domowego, odpowiadając, czy uzyskiwany dochód wystarcza lub nie wystarcza na zakup określonych dóbr lub na określone opłaty:

wyszczególnienie	zawsze wystarcza	nie zawsze wystarcza	nigdy nie wystarcza	trudno powiedzieć
na zakup podstawowych artykułów żywnościowych	59%	19%	12%	10%
na podstawowe lekarstwa	43%	34%	12%	11%
na wniesienie opłat czynszowych lub opłat wynajmu (w tym prąd, woda)	47%	36%	10%	8%
przyjemności (np. bilety do kina, muzeum itp.)	26%	42%	22%	10%

Zdania w zakresie sytuacji finansowej osób udzielających wywiadów były dość podzielone. Niektóre osoby podkreślały, że ich kondycja ekonomiczna jest dobra i seniorzy są z niej zadowoleni, choć duża część dochodu zostaje przeznaczona na lekarstwa.

” *Moją osobiście uważam, że nie jest najgorsza. Życzę innym żeby też mieli takie wynagrodzenie, takie jak ja mam.*

” *Ja oceniam moją sytuację finansową jako nienajgorszą w porównaniu do innych, którzy mają mniejszy dochód niż ja mam. Teraz najwięcej środków idzie na środki lecznicze.*

” *Jestem zadowolony z mojej sytuacji, bo dla 1 osoby to starcza.*

” *Jak są 2 emerytury to się dobrze żyję, ale jak już jedna to jest gorzej i senior musi wybierać na co wydać pieniądze. To jest problem numer jeden, bo ile mu zostaje na życie, jak wszystko opłaci. Emerytury są zbyt niskie. Miasto udziela pomocy dla osób najbardziej potrzebujących.*

Niektórzy respondenci oceniali swoją sytuację finansową **jako średnią lub złą** i podkreślili, że dużym wsparciem są dla nich dzieci, które ich wspomagają finansowo.

” *No średnia. Gdybym była sama i nie miała wspomagania dzieci to na pewno źle. Mąż mi zmarł i moja skromna emerytura. Nie jest różowo.*

” *Moja sytuacja finansowa jest też zła. Muszę oszczędzać z mężem. Też trzeba to liczyć. Mam też dzieci, które mnie wspierają.*

Większość rozmówców odpowiedziało, że wystarcza im na lekarstwa, zakup podstawowych artykułów żywnościowych, wniesienie opłat czynszowych, natomiast niektórzy podkreślali, że **muszą oszczędzać** żeby pozwolić sobie na takie przyjemności jak wyjście do opery, kina, czy wczasy.

” *Wystarcza, ale prowadzę gospodarstwo jednoosobowe. Na kulturalne rozrywki też mi starcza, na zdrowie też.*

” *Nam wystarczy na wszystko z mężem.*

” *Oczywiście starczy na wszystko, ale trzeba sobie odłożyć żeby pojechać na wczasy.*

” *Mnie wystarcza jeszcze mogę odłożyć.*

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

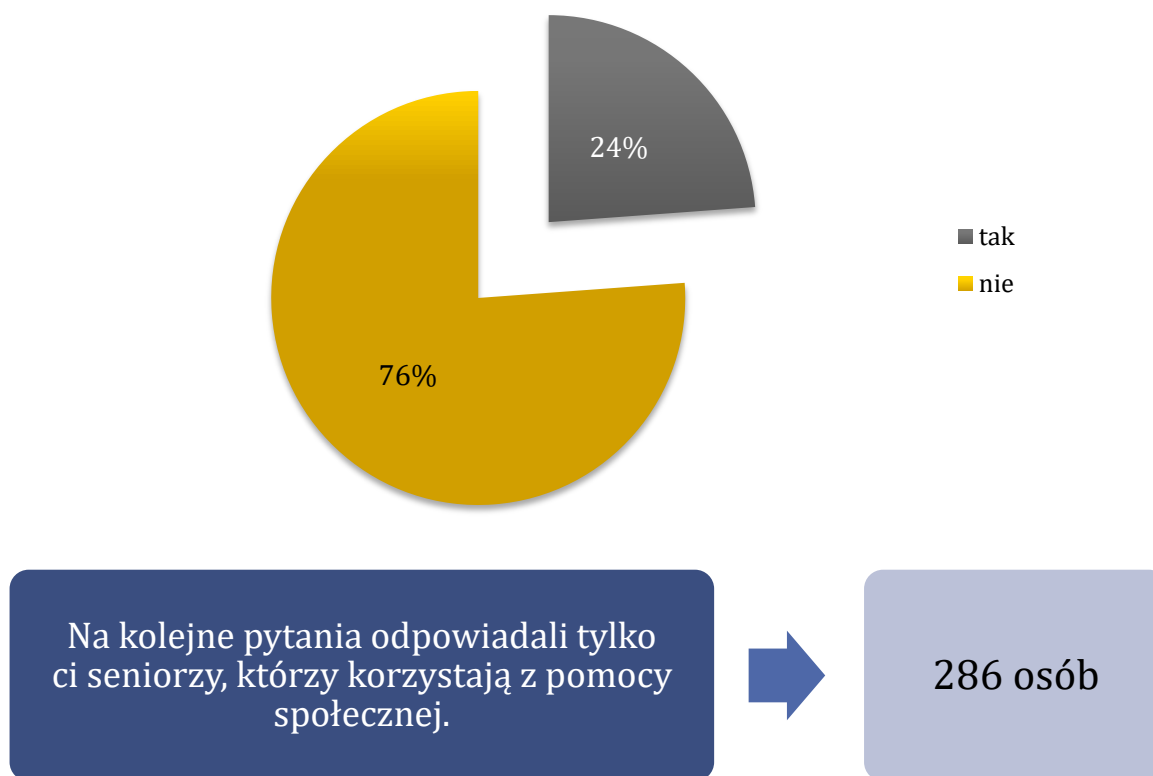
” | *No musi wystarczyć, tak gospodaruje, że wystarcza.*

” | *Jeżeli chodzi o te przyjemności wyjścia do kina, czy opery to jest różnie. Teraz ceny bardzo poszły w górę, nie wiem, jak będzie jak pandemia ustąpi. To będzie trzeba rozważyć, na co sobie mogą pozwolić, a na co nie.*

” | *Na przyjemności nie ma zawsze. Do kina wyjątkowo mało chodzę. Bilet jest bardzo drogi, jak na kino.*

W dalszej kolejności zapytano respondentów, czy korzystają z pomocy społecznej. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 24% respondentów, natomiast przecząco – 76% badanych.

Wykres 17. Czy korzysta Pan/i z pomocy społecznej?

Najczęściej osoby starsze korzystają z **pomocy rzeczowej** (102 osoby, tj. 36%), **usług opiekuńczych** (81 osób, tj. 28%) oraz **posiłków** (65 osób, tj. 23%). W dalszej kolejności wskazywano na specjalistyczne usługi opiekuńcze (42 osoby, tj. 15%), zasiłki (34 osoby, tj. 12%) oraz poradnictwo (8 osób, tj. 3%).

Tabela 12. Z jakich form pomocy społecznej Pan/i korzysta?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
pomoc rzeczowa	36%	102
usługi opiekuńcze	28%	81
posiłki	23%	65
specjalistyczne usługi opiekuńcze	15%	42
zasiłki	12%	34
poradnictwo	3%	8
inne	1%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Dostępność do powyższych usług została pozytywnie oceniona przez 49% osób korzystających z pomocy społecznej (140 osób), natomiast negatywnie – 17% (46 osób). Ani dobrze, ani źle dostępność do usług oceniło 35% badanych (100 osób).

Tabela 13. Jak ocenia Pan/i dostępność do powyższych usług?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
bardzo dobrze	19%	53
dobrze	30%	87
ani dobrze, ani źle	35%	100
źle	12%	33
bardzo źle	5%	13

Ocena stanu zdrowia bydgoskich seniorów

W następnym podrozdziale poruszony został temat stanu zdrowia respondentów, oceny usług lekarza pierwszego kontaktu, lekarza specjalisty, badań diagnostycznych, pobytu w szpitalu i usług rehabilitacyjnych. W badaniu zapytaliśmy również respondentów o chęć udziału w badaniach profilaktycznych.

W pierwszym pytaniu dotyczącym zdrowia, poprosiliśmy ankietowane osoby o ocenę swojego ogólnego stanu zdrowia. Większość, bo **40% uważa, że jest on dobry i osoby te nie cierpią na poważne dolegliwości**, które by ich ograniczały. Blisko co trzeci badany ocenił swój stan zdrowia jako zły (29%), natomiast co piąty jest zdania, że jest on bardzo dobry (18%). **Bardzo zły stan zdrowia i tym samym dolegliwości, które uniemożliwiają aktywność dotyczy 5%** respondentów, natomiast 9% trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Wykres 18. Jak ocenił(a)by Pan/i swój ogólny stan zdrowia?

Bydgoscy seniorzy podkreślali, że mają liczne problemy zdrowotne, są po operacjach i wypadkach.

” *No tak w miarę, jak każdy. Jestem po operacji serca, ale żyje normalnie tak jak powinnam. Kręgosłup mam bardzo chory, ale są od czasu do czasu rehabilitacje to trzeba się ratować samemu, tak jak można i na ile sił starcza.*

” *Akurat ja jestem po wypadku. 4 lata temu miałam wypadek.*

” *Muszę się kontrolować. Mam migotanie przedsionków, ale wymaga to systematycznych kontroli lekarskich.*

” *Ja jestem pod stałą kontrolą i nie jest najgorzej, oby nie było gorzej.*

” *Powiedział mi lekarz, że muszę uważać, bo może dojść do tego, że nie będę mogła chodzić.*

” *Jest sprawa onkologiczna, cukrzycy i nadciśnienia, ale jestem na tyle sprawna, że sama sobie ze wszystkim radzę*

” *Oczekuje na 3 ciężką operację kręgosłupa.*

Zdarzały się także takie osoby, które odpowiadały, że ich stan zdrowia jest dobry, gdyż dobrze się odżywiają, dużo śpią oraz regularnie przyjmują lekarstwa.

” *Czuje się dobrze, bo nie mam kłopotów żołądkowych, mogę chodzić, mam nadciśnienie, biorę leki regularnie, dużo śpię po 8 godzin. Dużo owoców.*

” *Mój stan zdrowia dobry. Serce pracuje, głowa pracuje, kości pracują. Na mój wiek dobry.*

Ja osobiście siebie oceniam, mój stan zdrowia oceniam jako dobry mimo wszystko. Nie narzekam choć są drobne bóle.

W dalszej kolejności respondenci mieli ocenić **dostępność do usług** lekarza pierwszego kontaktu, lekarza specjalisty, badań diagnostycznych, pobytu w szpitalu oraz usług rehabilitacyjnych na terenie Miasta. Z uzyskanych wyników dowiadujemy się, iż:

-▶ **usługi lekarza pierwszego kontaktu** zostały pozytywnie ocenione przez 53% badanych (suma odpowiedzi „bardzo dobra” i „dobra”), negatywnie przez 16% respondentów (suma odpowiedzi „zła” i „bardzo zła”), natomiast 29% uważa, że dostęp do nich jest ani dobry, ani zły;
-▶ **usługi lekarza specjalisty** zostały pozytywnie ocenione przez 39% badanych, negatywnie przez 27% respondentów, natomiast 32% uważa, że dostęp do nich jest ani dobry, ani zły;
-▶ **badania diagnostyczne** zostały pozytywnie ocenione przez 44% badanych, negatywnie przez 19% respondentów, natomiast 32% uważa, że dostęp do nich jest ani dobry, ani zły;
-▶ **pobyt w szpitalu** został pozytywnie oceniony przez 39% badanych, negatywnie przez 20% respondentów, 30% uważa, że dostęp do niego jest ani dobry, ani zły, natomiast 11% miało trudność w odpowiedzi na to pytanie;
-▶ **usługi rehabilitacyjne** zostały pozytywnie ocenione przez 42% badanych, negatywnie przez 26% respondentów, natomiast 23% uważa, że dostęp do nich jest ani dobry, ani zły.

Tabela 14. Jak ocenia Pan/i dostępność poszczególnych usług medycznych na terenie Miasta?

	bardzo dobra	dobra	ani dobra, ani zła	zła	bardzo zła	nie wiem
usługi lekarza pierwszego kontaktu	19%	34%	29%	13%	3%	2%
usługi lekarza specjalisty	16%	23%	32%	22%	5%	2%
badania diagnostyczne	14%	30%	32%	15%	4%	5%
pobyt w szpitalu	11%	28%	30%	13%	7%	11%
usługi rehabilitacyjne	14%	28%	23%	20%	6%	8%

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Usługi lekarza pierwszego kontaktu w większości zostały ocenione dobrze. Respondenci zwracali uwagę na to, że dużym utrudnieniem w korzystaniu z powyższych usług była sytuacja epidemiologiczna, podczas gdy wizyty były ograniczone, a zamiast tego odbywały się teleporady.

”

Ta dostępność nie jest zawsze taka jaka powinna być, a tym bardziej teraz w dobie koronawirusa, nagle wszyscy zrobili zdalne. Jak można zdalnie kogoś leczyć? Ja rozumiem, że można przepisać lekarstwa, porozmawiać z pacjentem, ale musi zobaczyć. No na szczęście Pani doktor mówi do mnie proszę przyjdź, ja muszę zobaczyć. Taka postawa mi się podobała. A inni nie.

”

Usługi lekarza pierwszego kontaktu w tej chwili już jest lepiej, ruszają przychodnie.

”

Trudności były żeby się dostać do lekarza, były recepty na kod, ale osobiście nie można było się spotkać z lekarzem. W tej chwili już tak.

”

Denerwują nas te wszystkie teleporady. Bardzo trudno.

”

Uważam, że jest okropnie z tymi lekarzami w czasie pandemii pierwszego kontaktu.

”

A jeżeli chodzi o lekarza pierwszego kontaktu to jest jako tako i można szybko. Teraz są usługi telefoniczne i to też jest nieprawidłowo. Lekarz przedłuża receptę, a powinien zbadać.

”

Ja osobiście w tej chwili mogę powiedzieć, że to co się dzieje w służbie zdrowia to naprawdę jesteśmy otoczeni opieką. Możemy zadzwonić, dostaniemy kod, od razu idziemy do apteki, czy ktoś nam pójdzie. Dobrze, że to jest elektronicznie. Ja należę do przychodni przy klinice nr 1 i nie mogę złego słowa powiedzieć.

”

Usługi lekarza pierwszego kontaktu – w skali od 1 do 5 oceniłbym je na 4.

Respondenci nieco gorzej od usług lekarza pierwszego kontaktu ocenili dostępność do lekarzy specjalistów. Ich zdaniem w dużej mierze zależy to od samego pacjenta, czy jest w stanie sam poszukać przychodni, w której przyjmuje interesujący go specjalista. Wydłużony termin wizyt u lekarzy specjalistów to powszechny problem nie tylko w mieście Bydgoszczy, ale również na terenie całego kraju.

”

Jeżeli lekarz pierwszego kontaktu dał pani skierowanie do lekarza specjalisty to też różnie to bywało i bywa. No u nas to też zależy od człowieka, jak potrafi sobie szukać przychodni, w której akurat jest specjalista, wie w której kolejka jest dłuższa, a w których jest krótsza. No to bywa różnie. Jeżeli ktoś jest mniej obrotny i poradny to dłużej czeka.

”

Czekam na okulistę do października, a zarejestrowałam się w kwietniu, a tak to nie ma problemu. Zawsze tak było, że trzeba było czekać dłuższy okres do tych specjalistycznych, czy kardiologa. Tutaj mogłoby się poprawić troszeczkę w tej kwestii.

”

Chociaż już do okulisty byłem z wizytą, ale to już czekałem pół roku. Obsługa specjalistów jest krytyczna. Do kardiologa to byłem w styczniu, a będę miał następną wizytę w styczniu następnego roku.

”

Jeśli chodzi o czekanie do lekarzy specjalistów to wszyscy narzekają. Głównie są to kolana, biodra, też kolejki takie, że to masakra. Te usługi związane z ortopedią, tarczycą czy okulistyka to jest mało tych specjalistów.

Tylko pojedyncze odpowiedzi respondentów świadczą o dobrej dostępności do usług lekarzy specjalistów.

”

Ja idę do kardiologa, bo musze być w kontakcie to nie ma problemu. Ja mówię osobiście o sobie.

”

Ja mam szczęście, bo mam wspomniałych lekarzy specjalistów, do których chodzę długie lata. Ludzie mają problemy z dostaniem się do lekarza.

Dostępność do badań diagnostycznych została oceniona bardzo dobrze.

”

Ja korzystałam tam z kolonoskopii, a teraz mam skierowanie na gastroskopię także różne badania są.

”

Nie ma problemu też nie.

Większość osób, które przebywały w szpitalu oceniły pobyt w nim jako dobry. Natomiast pozostałym rozmówcom trudno to było ocenić, gdyż nigdy w nim nie przebywali lub było to zbyt dawno żeby móc to ocenić. Jedna z wypowiedzi świadczy także o tym, że na terenie Miasta w szpitalach brakuje pracowników, gdyż zostały zlikwidowane lica pielęgniarskie.

”

Dawno nie byłam to nie wiem jak to wygląda. Teraz był ten problem z tym COVIDEM, ale teraz się otwierają to myślę, że będzie lepiej.

”

Zawsze jakoś tak mi się udawało, że byłam w szpitalu miałam operowany pęcherzyk żółciowy i lekarz, który mnie operował podszedł do sprawy perfekcyjnie,

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

jak prawdziwy chirurg. Ja w tej chwili oceniam służbę zdrowia bardzo dobrze. Nie mam żadnych uwag.

Ja byłem w szpitalu na mój bezdech no to zostałem skierowany to też czekałem ponad pół roku, bo tam miałem mieć specjalistyczne badania.

Ludzie w szpitalach narzekają, że nie ma tej obsługi tam. Nie ma wystarczającej ilości salowych. Jest tutaj problem, bo polikwidowali licea pielęgniarские i teraz mamy.

Najgorzej została oceniona dostępność do usług rehabilitacyjnych na terenie Miasta. Respondenci podkreślali, że wydłużony termin oczekiwania na rehabilitację to główny problem w tym zakresie, lecz występuje on nie tylko w Bydgoszczy, ale również w całej Polsce.

No to jest w ogóle problem. To jest problem bardzo duży. Poniżej pół roku nigdzie Pani nie dostanie.

Tu też nie ma się czym chwalić, ale to jak w całej Polsce.

To już się czekało na tą rehabilitację czasami po kilka miesięcy.

Z tym rehabilitacjami to nie, nie. Jest ciężko się dostać. Szczególnie na masaż kręgosłupa to trzeba czekać rok, bo szybciej się tego nie dostanie. Są takie zabiegi, że szybciej się dostanie, ale akurat na ten masaż bardzo długo się czeka.

Też mam problemy z kręgosłupem i chciałabym się dostać na rehabilitację, bo 2 lata temu byłam.

Kiedyś było lepiej powiem szczerze, bo można było w ciągu roku 2 razy tą rehabilitację mieć, a teraz jak się jest zarejestrowanym na dany miesiąc na maj to już mi się nie wolno zarejestrować dopóki nie wykorzystam tej rehabilitacji. Tak średnio, bo troszeczkę mam takich dolegliwości.

No też się czeka długo. Ja w tej chwili mam przyrząd, bo mam córkę rehabilitantkę więc. Ale też czekałam po 3 lata, a nawet 4 na rehabilitację. Nie jest w tej kwestii tak fajnie żeby się na nią dostać.

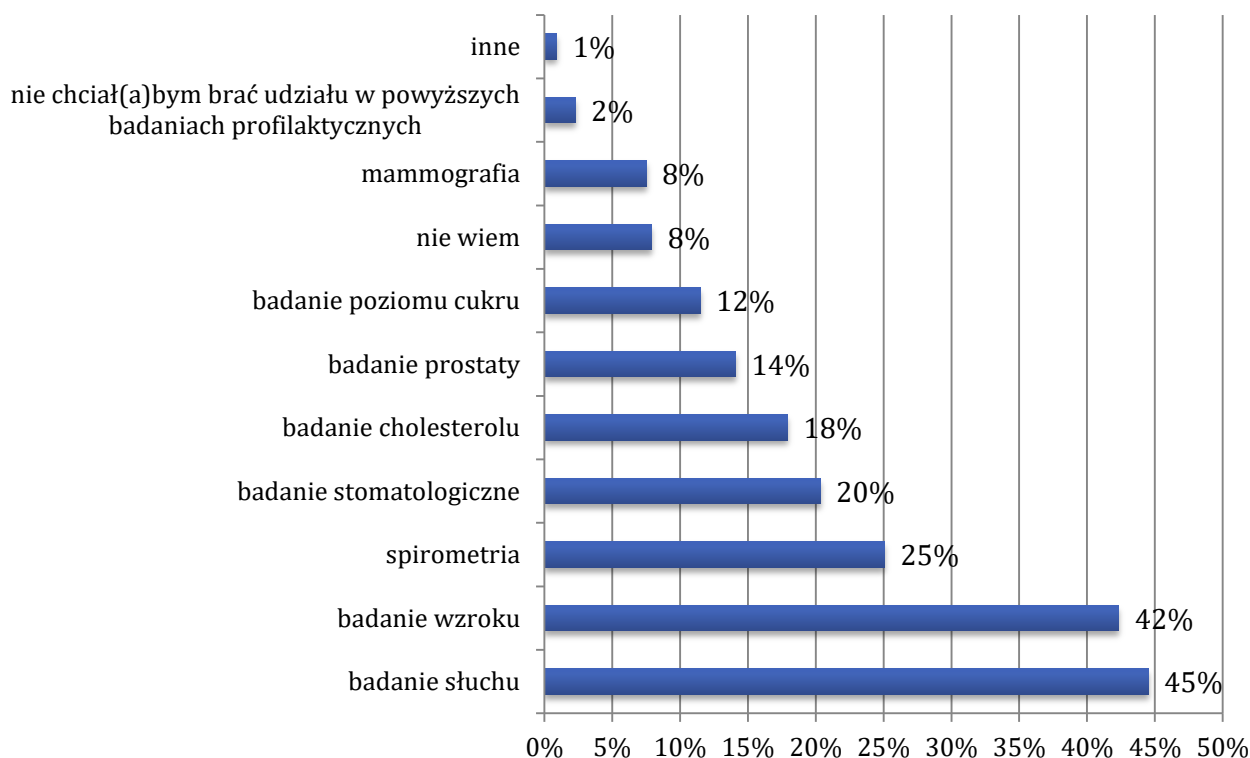
Wśród problemów dotyczących rehabilitacji jedna z osób zwróciła uwagę na to, że w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia zbyt długo czeka się na pobyt w sanatorium.

”

I jeszcze kolejną bolączką jest to, że co 3 lata jest możliwość skorzystania z NFZ. Ja pojechałam, w 2018 roku na wiośnię złożyłam wniosek, ja dopiero w tym roku w maju pojechałam do sanatorium pierwszy raz. Więc też jakieś powinny być ulgi zrobione, przykładowo dla seniorów, którzy jeszcze w życiu nie byli, a już czekają długo. Nie wiem, brakuje takiego od tej zdrowotnej strony. Ludzie się nie doczekają nieraz tego wyjazdu do sanatorium.

Ostatnie pytanie w zakresie zdrowia odnosiło się do tego, czy mieszkańcy chcieliby wziąć udział w badaniach profilaktycznych. Najwięcej badanych wyraziło chęć udziału w **badaniu słuchu** (45%), **wzroku** (42%) oraz **spirometrii** (25%). Średnio co piąty respondent wskazał na badanie stomatologiczne (20%) oraz badanie cholesterolu (18%). Mniej popularne badania, w których badani wyrazili chęć uczestnictwa to badanie prostaty (14%), poziomu cukru (12%) oraz mammografia (8%). Tylko 2% respondentów uznało, że nie chce brać udziału w badaniach profilaktycznych, a 8% zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”. Wśród innych badań bydgoscy seniorzy wskazali na: badanie znamion, kręgosłupa, bioder, kości, krwi, sprawności umysłu oraz poziomu zanieczyszczenia organizmu zanieczyszczeniami i niedoboru witamin.

Wykres 19. W których z poniższych badań profilaktycznych chętnie wziął(ę)by Pan/i udział?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Większość seniorów biorących udział w wywiadach podkreślało, że **systematycznie uczestniczy w badaniach profilaktycznych**. Respondenci wyrażali chęć uczestnictwa w badaniu słuchu, wzroku, krwi oraz poziomu cukru.

” *Miałam robione badanie słuchu. Niedługo idę na badanie wzroku. Jest łatwy dostęp do takich badań na terenie Miasta.*

” *To korzystam. Dostaje takie informacje. Jeżeli mam potrzebę to korzystam.*

” *No na pewno bym chciała. Jak jest gdzieś możliwość, bo ulotki przychodzą, że można sobie zbadać słuch to chętnie korzystam.*

” *Byłabym chętna na takie badania i seniorzy z Miasta też.*

” *Nie odmówiłabym. Badanie krwi, badanie poziomu cukru. Jakies badania jakby były to nie odmówiłabym, jakby mi ktoś proponował.*

” *Badania profilaktyczne są szeroko realizowane, ale kolejki są ogromne. Ostatnio koło opery postawili autobus z lekarzami, było wykonywane EKG i inne, ale kolejki okropne. Oczywiście to z jednej strony dobrze bo widać że ludzie chcą i jest taka potrzeba realizowania.*

Seniorzy wyrazili także chęć uczestnictwa w **badaniach stomatologicznych, ginekologicznych, układu kostnego** oraz **mammografii**, gdyż bezpłatnie jest ona wykonywana tylko do 69 roku życia.

” *Mammografia tak, bo oni robią mammografie tylko do 69 roku życia, a już starszych nie. A znam przypadki, gdzie kobiety po 80 roku życia zachorowały na raka piersi. Jak najbardziej. Myślę, że chętni by się znaleźli.*

” *Teraz będą jakies badania profilaktyczne, ale od 40 do 70 lat i koniec, a reszta co? Badanie ginekologiczne, piersi, układ kostny, bo tez nie wiem, czy coś się tam dzieje i zapobiegać osteoporozie. Jest tylko 1 oddział geriatry.*

” *Wiadomo teraz jest taka sytuacja, że mamy jeszcze parę lat, a potem już nie będzie można korzystać z mammografii, ponieważ będę już za stara na mammografię. A znam takie sytuacje, że u kobiet w wieku 70 paru lat okazuje się, że mają raka.*

” *Z mammografii korzystałam do 69 roku życia jak była bezpłatna, bo już teraz niestety nie podlegam tej formie bezpłatnego badania. Już wiek przekroczyłam.*

Marginalizacja osób starszych

W ostatnim bloku tematycznym badani mieli odpowiedzieć na kilka stwierdzeń, które umożliwiły identyfikację problemu wykluczenia seniorów z lokalnej społeczności. Z uzyskanych wyników dowiadujemy się, iż:

- ▶ **50% respondentów czuje się wykluczona ze swojego środowiska lokalnego**, natomiast druga połowa zaprzeczyła temu stwierdzeniu,
- ▶ **40% badanych uważa się za osobę niezdolną do pracy**, natomiast 60% odpowiedziało przecząco na to pytanie,
- ▶ **35% ankietowanych czuje, że jest osobą niezdolną do aktywności społeczno-kulturalnej**, natomiast większość, bo 65% zgodziło się z tym stwierdzeniem,
- ▶ **37% seniorów zмага się z problemami materialnymi**, natomiast 63% jest odmiennego zdania,
- ▶ **44% badanych uważa się za osobę potrzebującą wsparcia w codziennych czynnościach**, natomiast ponad połowa ankietowanych nie zgadza się z tym stwierdzeniem.

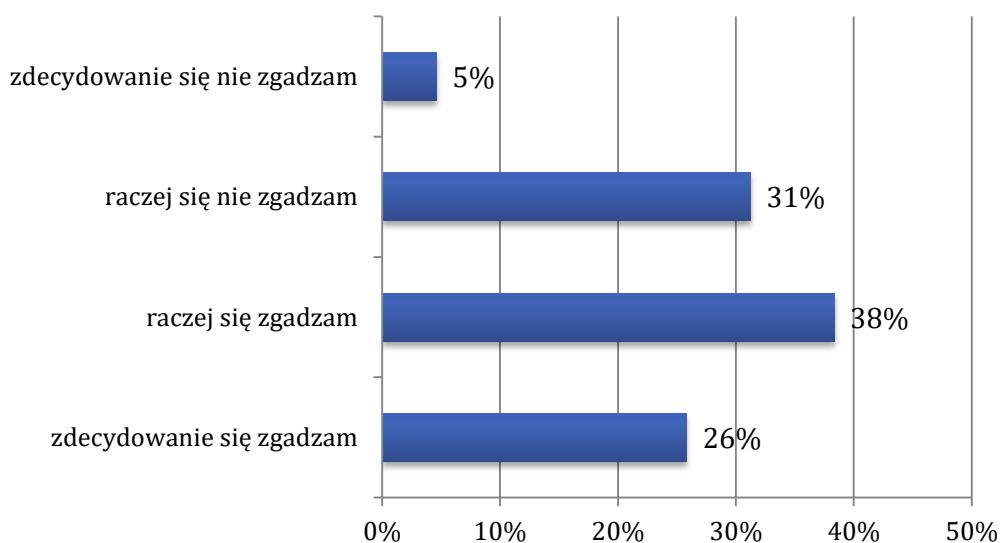
Tabela 15. Czy uważa się Pan/i za:

wyszczególnienie	TAK	NIE
osobę wykluczoną ze swojego środowiska lokalnego	50%	50%
osobę niezdolną do pracy	40%	60%
osobę zdolną do aktywności społeczno-kulturalnej	65%	35%
osobę zmagającą się z problemami materialnymi	37%	63%
osobę potrzebującą wsparcia w codziennych czynnościach	44%	56%

Ze stwierdzeniem: „Czuję, że mam realny wpływ na rozwój mojej społeczności lokalnej, osiedla, miejscowości” zdecydowanie zgadza się co czwarty bydgoski senior (26%), natomiast co trzeci zaznaczył odpowiedź „raczej się zgadzam” (38%). Odmiennego zdania jest 36% ankietowanych, przy czym 31% raczej się nie zgadza z tym zdaniem, a 5% zdecydowanie się z nim nie zgadza.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

Wykres 20. Proszę zaznaczyć w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze zdaniem: „Czuję, że mam realny wpływ na rozwój mojej społeczności lokalnej, osiedla, miejscowości”.

Większość seniorów, którzy udzielali wywiadów uważa, że osoby starsze nie są na terenie Miasta marginalizowane. Z niektórych wypowiedzi wynika, że **sytuacja jest korzystniejsza niż w innych miastach na terenie kraju**. Zdaniem respondentów należy uczulać młode pokolenie na osoby starsze.

”

Nie, ja bym tak nie powiedziała w żadnym wypadku. To na pewno nie. Jeszcze jest sporo spraw do naprawienia, ale tak to uważam, że pod tym względem tak źle nie jest. Ale żeby było gorzej w Bydgoszczy w porównaniu do innych miast to bym nie powiedziała. Myślę, że lepiej jest.

”

Nie mogę tak powiedzieć. Trzeba jeszcze uczulać młodzież, studentów. Odnoszenia się do osób starszych.

”

Nie sędzę. Przecież osoby starsze mają darmowe przejazdy komunikacji. To jest ukłon. Nie sędzę.

Z poniższej wypowiedzi wynika, że seniorzy na terenie Miasta nie mogą czuć się wykluczeni społecznie, gdyż organizuje się dla nich wiele działań. Powołano Radę Seniorów, funkcjonuje Karta Seniora, która zapewnia szereg ulg dla osób starszych, a przy Urzędzie Miasta został powołany specjalny dział zajmujący się tylko i wyłącznie osobami starszymi. Podkreślono, że **Bydgoszcz jako pierwsze Miasto rozpoczęło działania na rzecz osób starszych i tym samym było przykładem do naśladowania dla innych jednostek**.

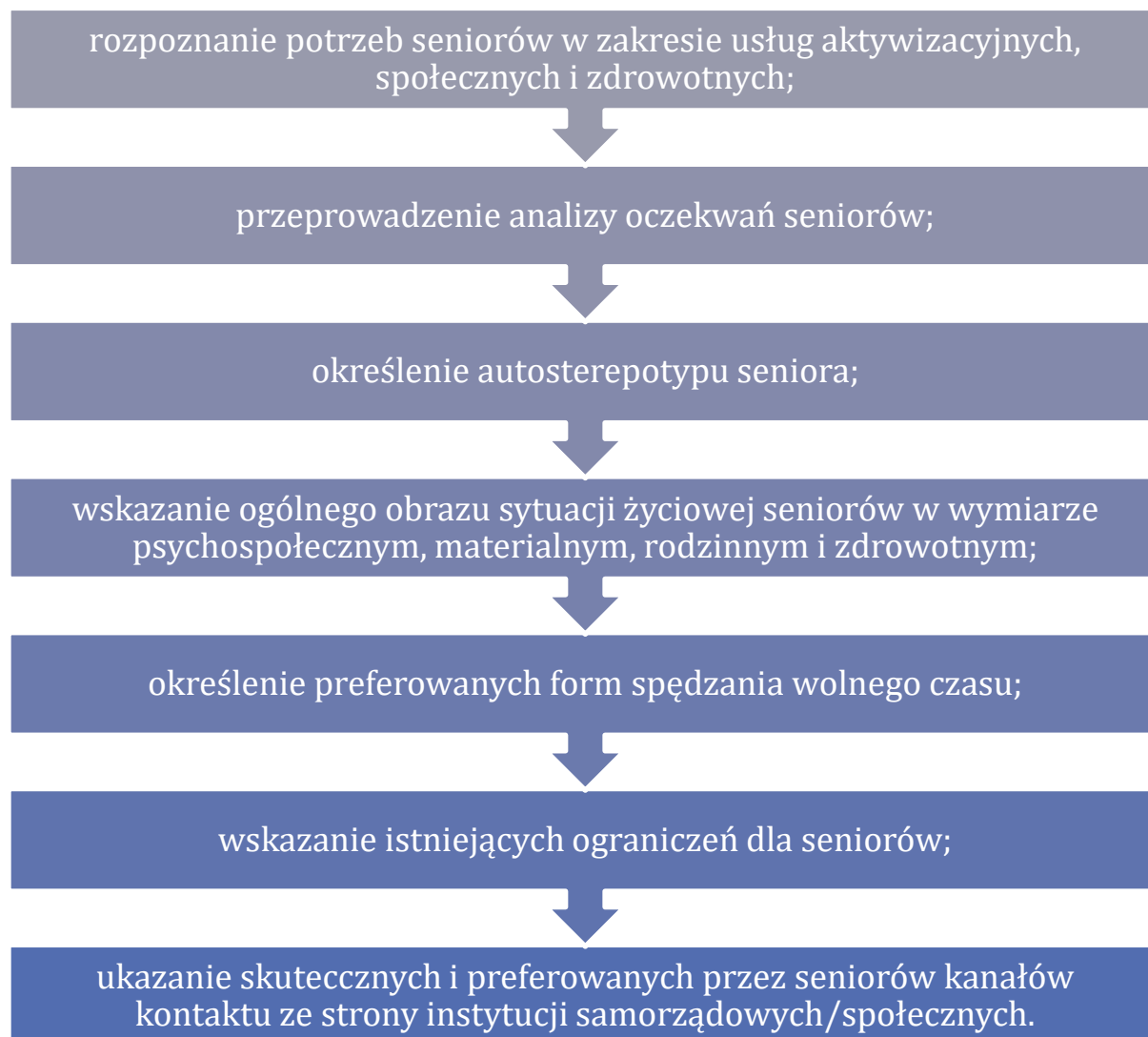
”

Nie można tego powiedzieć, że są wykluczone ze społeczności lokalnej. Prezydent też jest zaangażowany w sprawy związane z seniorami. Przecież jak kiedyś jeszcze nie było zapisu o powołaniu Rad Seniorów to Prezydent Bydgoszczy już powołał taką Radę Seniora. Też wydana jest Karta Seniora. Nie można powiedzieć, że te osoby są wykluczone, bo tu się podejmuje działania żeby jak najwięcej osób zaangażować. Powołano w Urzędzie Miasta specjalny dział z seniorami. To są rzeczy bardzo istotne. Trzeba za to chwalić Prezydenta, że podjął takie decyzje. Bydgoszcz chyba jako jedyne, pierwsze Miasto rozpoczęło prace z seniorami w całej Polsce. W Domu Kultury rozpoczęła działania na rzecz seniorów. Bydgoszcz była kiedyś stolicą prac z seniorami. Ogólnopolskim Miastem, bo tu były organizowane imprezy ogólnopolskie. To też dawało przykład dla kolejnych Miast.

WNIOSKI I REKOMENDACJE PROFILAKTYCZNE

Celem realizacji badania było określenie potrzeb i potencjału osób starszych powyżej 60 roku życia zamieszkujących miasto Bydgoszcz. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji osób starszych na terenie miasta Bydgoszcz.

W oparciu o dokonaną analizę sytuacji osób starszych zostały sformułowane rekomendacje. Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego potrzeby i oczekiwania osób starszych wraz z rekomendacjami, co do działań mających na celu poprawę ich sytuacji i jakości życia. Przeprowadzona diagnoza umożliwiła:

Wnioski

Problemy osób starszych

- Uzyskane w procesie badawczym odpowiedzi seniorów mieszkających na terenie miasta Bydgoszczy pokazują, że głównymi ich problemami jest niski poziom wrażliwości społecznej (34%), samotność i izolacja (31%) oraz niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (23%).
- Z przeprowadzonych badań dowiadujemy się również, że ważnymi problemami osób starszych w Mieście są bariery architektoniczne (21%), ubóstwo (20%) oraz utrudniony dostęp do placówek medycznych (19%).
- Najrzadziej wśród problemów osób starszych wyróżniano problemy ze zdrowiem psychicznym (5%) oraz brak wydarzeń sprzyjających integracji społecznej (7%).
- Z wypowiedzi bydgoskich seniorów wynika, że główne problemy, z którymi się borykają to: samotność, niewystarczające środki finansowe, brak wsparcia ze strony rodziny, ograniczony dostęp do rehabilitacji i opieki zdrowotnej, bariery architektoniczne oraz utrudniony kontakt i brak możliwości spotkań z innymi z powodu panującej sytuacji epidemiologicznej (wnioski z indywidualnych wywiadów pogłębionych).
- Wśród problemów wyróżniono także niewystarczającą liczbę osób przygotowanych do opieki nad osobami starszymi oraz niefinansowanie działalności Klubów Seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Potrzeby osób starszych

- Z przeprowadzonego badania ankietowego dowiadujemy się, że główne potrzeby bydgoskich seniorów to wsparcie finansowe (40%), wsparcie emocjonalne (38%), usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne (23%), wykonywanie ciężkich, fizycznych prac domowych, dostęp do specjalistycznej pomocy medycznej oraz doradztwo i załatwianie spraw urzędowych (po 19%).
- Do najrzadszych potrzeb osób starszych zaliczono wykonywanie wszystkich prac domowych oraz zwiększenie form spędzania czasu wolnego.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

- Jak wynika z przeprowadzonych wywiadów na terenie Miasta w pierwszej kolejności należy zagospodarować czas wolny seniorom, stworzyć miejsca spotkań oraz zwiększyć liczbę domów dziennego pobytu, gdyż ich liczba jest niewystarczająca, w stosunku do liczby osób w wieku poprodukcyjnym mieszkających w mieście Bydgoszczy. Dzięki zwiększonej ilości takich placówek seniorzy mieliby zapewnioną opiekę, zorganizowany czas wolny oraz zaspokojone potrzeby.
- Wśród pozostałych potrzeb wyróżniono zwiększenie liczby osób, które zajmują się dorywczą opieką nad osobami starszymi, szkolenie opiekunek, organizowanie większej ilości kursów komputerowych oraz utworzenie punktu, w którym osoby starsze mogłyby uzyskać wszelkie informacje na tematy związane z kulturą, sportem i rekreacją.

Czas wolny

- Przeprowadzone badanie pozwoliło zweryfikować również to, jak bydgoscy seniorzy spędzają swój czas wolny oraz to, jakby chcieli go spędzać. Najczęściej respondenci wskazywali na czytanie prasy i książek, oglądanie telewizji, słuchanie radia oraz rozwiązywanie krzyżówek i łamigłówek. Popularne wśród seniorów jest również odpoczywanie na świeżym powietrzu oraz spotykание się z rodziną.
- Do najrzadszych czynności wykonywanych w swoim czasie wolnym respondenci zaliczyli podróżowanie – tylko 3%, uczestniczenie w organizowanych wydarzeniach oraz chodzenie do muzeów na wystawy. Nieliczne osoby uczestniczą również w spotkaniach kół zainteresowań.
- Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że większość badanych spędza swój wolny czas aktywnie. Chętnie chodzą do opery, teatru, filharmonii, kina, a także uczestniczą w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku i Klubów Seniora.
- Aktywne spędzanie wolnego czasu wśród seniorów odbywa się poprzez *nordic walking* oraz uprawianie działki.
- Z wypowiedzi respondentów wynika, że część z nich jest bardzo zaangażowana w pracę na rzecz pozostałych seniorów i organizowanie im czasu wolnego.

- Analizując odpowiedzi seniorów z miasta Bydgoszczy można stwierdzić, że największy odsetek chciałby spędzać swój czas wolny chodząc do teatru, opery na koncerty, do kina oraz podróżować i zwiedzać ciekawe miejsca. Na podstawie deklaracji badanych zauważyć można, że znaczna część chciałaby się doksztalać i uzupełniać swoje kwalifikacje, natomiast najmniejszy odsetek wyróżnił czytanie książek i prasy oraz uczestniczenie w działalności jakiejś grupy.
- Z przeprowadzonych wywiadów można wysnuć wniosek, że seniorzy chcieliby uczestniczyć w zajęciach rozwijających swoje kompetencje np. dotyczących korzystania z komputera oraz uczenia się języków obcych. Padały również takie odpowiedzi jak w przypadku badań ankietowych, czyli chęć chodzenia do opery, czy uczestniczenia w plenerowych seansach filmowych.
- Z przeprowadzonego badania ankietowego dowiadujemy się, że nigdy z rodziną nie spotyka się lub kontaktuje aż 15% ankietowanych, ze znajomymi/przyjaciółmi – 12%, natomiast z sąsiadami – 15%. Najczęściej z powyższymi grupami seniorzy kontaktują się kilka razy w miesiącu.

Zajęcia i wydarzenia dla osób starszych

- Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że wśród zajęć, które powinny zostać poszerzone bydgoscy seniorzy wyróżnili zajęcia muzyczne, sportowe i edukacyjne, ale znaczny odsetek wskazał również na zajęcia komputerowe i językowe.
- Rozmówcy w trakcie wywiadów zwrócili uwagę na ważną kwestię jaką jest gimnastyka dla osób starszych oraz zajęcia sportowe, które poprawiłyby ich sprawność fizyczną. Zdaniem respondentów powinno być więcej placówek zrzeszających osoby starsze, dzięki którym mogliby zawrzeć nowe znajomości.
- Odpowiedzi seniorów dotyczące wydarzeń, w których chcieliby uczestniczyć pozwoliły na następujące wnioski: znaczna część respondentów chciałaby wziąć udział w festynach, piknikach, kinie plenerowym oraz uroczystościach państwowych i miejskich. W trakcie przeprowadzonych wywiadów zwrócono uwagę na to, że wydarzenia te powinny być kierowane tylko i wyłącznie dla osób starszych.

Dostępność do aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej

- Bazując na uzyskanych wynikach można stwierdzić, że badani mieszkańcy najlepiej ocenili dostęp do aktywności rekreacyjnej (tj. basenów, placów zabaw, parków, siłowni zewnętrznych itp.), która w opinii 18% mieszkańców jest dobra lub bardzo dobra. Dostęp do aktywności kulturalnej (tj. zajęć plastycznych, tanecznych, muzycznych, wernisaży, klubów czytelniczych itp.) jest dobry lub bardzo dobry zdaniem 14% respondentów, natomiast do aktywności sportowej – 13%.
- Z przeprowadzonych wywiadów wnioskować można, że miasto Bydgoszcz wychodzi z szeroką ofertą skierowaną do osób starszych. Funkcjonują siłownie zewnętrzne, a infrastruktura Miasta pozwala na spacerowanie po terenie Parku Myślęcinek, czy Wyspy Młyńskiej.
- Negatywne opinie na temat dostępności do powyższych usług wynikały tylko i wyłącznie z panującej sytuacji epidemiologicznej i tym samym ograniczeń z nich wynikających.
- Z przeprowadzonego badania dowiadujemy się również, że do głównych czynników utrudniających dostęp do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych jest brak osoby, z którą seniorzy mogliby w takich zajęciach uczestniczyć oraz duża odległość od obiektów. Na trzecim miejscu znalazł się brak wiedzy odnośnie organizowanych działań, a na czwartym – brak wystarczających środków finansowych. Zdaniem rozmówców, na terenie Miasta występują bariery architektoniczne w komunikacji miejskiej, które utrudniają uczestnictwo w powyższych zajęciach. W opinii niektórych wiąże się to z niewystarczającym stopniem rozpowszechnienia informacji o organizowanych działaniach.

Informowanie o działaniach

- Najpopularniejszą formą informowania o działaniach prowadzonych na rzecz seniorów w mieście Bydgoszczy zdaniem respondentów jest kontakt telefoniczny, np. poprzez wysyłanie wiadomości tekstowych.
- Zarówno osoby wypełniające ankietę, jak i osoby udzielające wywiadu wskazywały na lokalną prasę, telewizję oraz ulotki, plakaty i biuletyny, które można rozpowszechniać w miejscach, w których osoby starsze częściej przebywają np. osiedlowe sklepy, ośrodki zdrowia, czy kościoły.

Uczestnictwo w zajęciach dotyczących podnoszenia własnych kwalifikacji i wiedzy

- Obraz jaki wyłania się z przeprowadzonych badań to niski odsetek osób uczestniczących w zajęciach lub kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy – 13% ankietowanych.
- Przyczyn powyższego faktu można dopatrywać się w braku wiedzy odnośnie organizowanych działań, braku wystarczających środków finansowych oraz małej dostępności do tego typu aktywności. Osoby udzielające wywiadu wskazały na pogarszający się stan zdrowia, starszy wiek oraz konieczność opiekowania się rodzicami lub wnukami.
- Blisko co drugi badany biorący udział w badaniu chętnie wziąłby udział w zajęciach dotyczących podnoszenia własnych kwalifikacji, natomiast przecząco odpowiedziało 37% badanych.

Działania aktywizacyjne i poziom aktywności mieszkańców

- Z uzyskanych danych wynika również to, że nieliczni seniorzy biorą udział w działaniach aktywizacyjnych na terenie Miasta – 15%, natomiast w trakcie wywiadów respondenci podkreślali, że podejmują się takich działań.
- Główną przyczyną niepodjęcia takich aktywności jest brak chęci oraz wiedzy odnośnie organizowanych działań.
- Z przeprowadzonych badań wynika, iż w czasie ostatnich 2 lat poprzedzających badanie 55% mieszkańców było członkiem organizacji pozarządowej,

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

39% badanych współpracowało w formie wolontariatu z jakąś organizacją lub instytucją, natomiast 45% osób angażowało się w działalność na rzecz swojego osiedla.

- Wśród ankietowanych, którzy zostali zapytani o zdecydowanie się na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu, 42% udzieliło twierdzącej odpowiedzi.
- Bazując na uzyskanych wynikach można stwierdzić, że badani mieszkańcy posiadają bardzo małą wiedzę na temat dostępnej w Mieście oferty usług z zakresu aktywizacji społecznej, kultury, sportu i rekreacji, edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia.

Usługi dla osób starszych

- Badani zostali poproszeni o wskazanie usług, które ich zdaniem powinny być realizowane na terenie Miasta na rzecz osób starszych. Największa część wskazała na „złotą rączkę”, „teleopiekę” oraz „taksówkę/transport dla seniora”.
- Najmniej badanych wskazało natomiast na takie usługi jak: „fryzjer dla seniorów” oraz „pielęgnacja stóp dla seniorów”.
- Wyniki uzyskane w ramach badania ankietowego wykazały, że największa część mieszkańców dostrzega potrzebę rozszerzenia oferty pomocy w czynnościach domowych w postaci dostarczenia żywności, płacenia rachunków, a także dostarczenia zakupów. W dalszej kolejności respondenci wyróżnili także pomoc w zakresie spraw urzędowych oraz zapewnienie towarzystwa. Wśród najrzadszych potrzeb w czynnościach domowych mieszkańcy wskazali na pomoc w rozwijaniu zainteresowań oraz zrobienie posiłków.

Bariery architektoniczne i administracyjne

- Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika, że bydgoscy seniorzy najczęściej zauważają bariery architektoniczne w okolicach parków, przystanków autobusowych oraz instytucji publicznych. W najmniejszym stopniu wskazywano na instytucje kulturalno-oświatowe oraz okolice przystanków PKP.
- Podczas wywiadów respondenci podkreślali, że na terenie Miasta cały czas likwidowane są bariery architektoniczne, aby umożliwić osobom starszym oraz

osobom z niepełnosprawnościami samodzielne funkcjonowanie. W opinii badanych na terenie Bydgoszczy powinno być więcej przystanków wiedeńskich, a mieszkania osób z niepełnosprawnościami powinny zostać dostosowane do ich potrzeb lub w miarę możliwości zamieniane.

- Obraz jaki wyłania się z badania to nieterminowość załatwiania spraw oraz niewłaściwy stosunek personelu do osób starszych w obszarze usług administracyjnych na terenie Miasta.

Sytuacja finansowa

- Wyniki uzyskane w ramach badania ankietowego wykazały, że na zakup podstawowych artykułów żywnościowych oraz lekarstw nigdy nie starcza aż 12% badanych, na wzniesienie opłat czynszowych – 10%, a na przyjemności – aż 22% respondentom.
- Zawsze na zakup podstawowych artykułów żywnościowych starcza 59% badanych, na podstawowe lekarstwa – 43%, na wzniesienie opłat – 47%, natomiast na przyjemności tylko 26%.
- Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że sytuacja finansowa seniorów jest zróżnicowana, gdyż niektóre osoby podkreślały, iż jest ona dobra, natomiast druga wskazywała, że musi oszczędzać żeby pozwolić sobie na przyjemności lub korzysta z nich tylko i wyłącznie dzięki pomocy materialnej swojej rodziny.
- Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że średnio co czwarty ankietowany korzysta z pomocy społecznej, a najczęściej jest to pomoc rzeczowa, usługi opiekuńcze oraz posiłki.

Stan zdrowia i dostępność do usług

- Z przeprowadzonego wśród seniorów badania ankietowego wynika, że większość respondentów ocenia swój stan zdrowia jako dobry (40%), natomiast na drugim miejscu ankietowani wskazywali, że ich stan zdrowia jest zły i dolegliwości ograniczają ich aktywność (29%).
- Dostępność do lekarza pierwszego kontaktu źle ocenia 16% badanych, lekarza specjalisty – 27%, badań diagnostycznych – 19%, usług rehabilitacyjnych – 26%, natomiast pobytu w szpitalu – 20%.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

- Najlepiej oceniono usługi lekarza pierwszego kontaktu, następnie badań diagnostycznych, a na trzecim miejscu usług rehabilitacyjnych (pod względem odsetka osób oceniających te usługi jako bardzo dobre lub dobre).
- Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że najwyższy odsetek badanych chciałby wziąć udział badaniu słuchu, wzroku oraz spirometrii. W dalszej kolejności wskazywano na badanie stomatologiczne i cholesterolu.
- Z wypowiedzi rozmówców wynika, że chętnie wzięliby oni udział w badaniach stomatologicznych, ginekologicznych, układu kostnego oraz mammografii.

Marginalizacja społeczna

- Obraz jaki wyłania się z badania to połowa osób, która czuje się wykluczona ze swojego środowiska lokalnego. Średnio co trzeci respondent uważa się za osobę niezdolną do pracy (40%), aktywności społeczno-kulturalnej (35%) oraz zmagającą się z problemami materialnymi (37%), natomiast blisko co drugi za osobę potrzebującą wsparcia w codziennych czynnościach (44%).
- Większość osób udzielających wywiadów stwierdziło, że bydgoscy seniorzy nie mogą czuć się wykluczeni społecznie, gdyż na terenie miasta Bydgoszczy organizowanych jest szereg działań i sytuacja jest korzystniejsza niż w innych miastach na terenie kraju. Podkreślono, że Bydgoszcz jako pierwsze Miasto rozpoczęło działania na rzecz osób starszych i tym samym było pionierem w tym zakresie i przykładem dla innych.

Rekomendacje

- Rekomenduje się prowadzenie działań na rzecz większej aktywności członków organizacji dedykowanych osobom starszym lub reprezentujących interesy osób starszych
- Kontynuowanie działalności Bydgoskiej Rady Seniorów, dzięki której osobom starszym zapewnia się przedstawicielstwo przy organach samorządu terytorialnego.
- Dalsze rozwijanie programu „Bydgoska Karta Seniora 60+”, który ma na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz sprzyjać upowszechnianiu aktywnego starzenia się. Ponadto zaleca się zwiększanie liczby partnerów programu w takich obszarach jak: kultura, rozrywka, sport, handel i usługi, zdrowie, podróże, kursy i szkolenia podnoszące wiedzę oraz usługi kosmetyczne.
- Zaleca się organizowanie spotkań dla seniorów zamieszkałych w mieście Bydgoszczy w społecznościach lokalnych, które posłużą zapobieganiu poczucia osamotnienia lub wykluczenia społecznego, a także podtrzymywaniu kontaktów międzyludzkich w okresie świątecznym oraz aktywizacji społeczeństwa lokalnego w rozwijaniu działań na rzecz seniorów.
- Rozpowszechnienie programu zainicjowanego w 2016 roku pn. „Bydgoska Koperta Życia”, skierowanego głównie do samotnych osób starszych oraz przewlekle chorych.
- Wysoki odsetek osób starszych w całym kraju, który z roku na rok wzrasta, a także trwająca pandemia stanowią wyzwanie dla polityki społecznej oraz opieki zdrowotnej. Poza samym zagrożeniem związanym z ryzykiem zachorowania i dotkliwym przechodzeniem choroby, istotnym problemem w czasie pandemii jest utrudniony dostęp do leczenia chorób przewlekłych. Ryzykiem jest również nasilenie się innych chorób czy schorzeń związanych z ograniczeniem aktywności ruchowej, jak i społecznej. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2020 roku przez Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej na próbie 1 118 osób w wieku senioralnym wynika, że 1/3 ankietowanych przerwała dotychczasowe leczenie, większość badanych odczuła problemy z dostępem do opieki medycznej podczas pandemii, blisko połowa respondentów czuje się samotna podczas trwania pandemii i brakuje im spotkań z innymi ludźmi, a ponad połowa odczuwa potrzebę

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

dostępu do lekarza specjalisty. W związku z tym należy zapewnić seniorom dostęp do specjalistycznej pomocy medycznej, usług opiekuńczo-pielęgniacyjnych oraz wsparcia emocjonalnego.

- Sukcesywne rozszerzanie działalności w zakresie zagospodarowania czasu wolnego seniorom poprzez tworzenie nowych miejsc spotkań np. dziennych domów pobytu, których zdaniem większości respondentów brakuje na terenie Miasta.
- Edukacja osób starszych w zakresie zdrowia oraz osób pracujących w szpitalach i ośrodkach zdrowia pod względem komunikacji z seniorami.
- Organizowanie zajęć muzycznych, sportowych, edukacyjnych oraz językowych, za którymi opowiedziało się najwięcej respondentów.
- Zaleca się organizowanie większej ilości kursów komputerowych oraz zwrócenie uwagi przy ich prowadzeniu na poziom zaawansowania seniorów w obsłudze komputerów.
- Rekomenduje się promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego stylu życia poprzez zmianę nawyków osób starszych np. poprzez organizowanie zajęć gimnastycznych dla seniorów, pieszych wycieczek oraz zajęć sportowych, które poprawiłyby ich sprawność.
- Wsparcie finansowe osób i rodzin wynikające z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osobie w związku z wiekiem lub niezdolnością do samodzielnej egzystencji, tj. świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna.
- Rekomenduje się rozwijanie infrastruktury zdrowotnej, która będzie oferowała osobom starszym szybsze terminy wizyt oraz krótsze kolejki.
- Likwidowanie barier architektonicznych w pobliżu parków, placówek ochrony zdrowia oraz instytucji publicznych oraz podczas korzystania z komunikacji miejskiej (np. zwiększenie niskopodłogowego taboru komunikacyjnego oraz przystanków wiedeńskich).
- Edukacja otoczenia, w szczególności w zakresie potrzeby budowania społeczeństwa bez barier oraz uniwersalnego projektowania. Edukacja ta powinna mieć jak najszerszy zakres.
- Rozpowszechnianie informacji o organizowanych działaniach na rzecz seniorów w Mieście, zwłaszcza poprzez kontakt telefoniczny i wysyłanie wiadomości tekstowych, lokalną prasę i telewizję oraz ulotki i plakaty.

- Wydawanie bezpłatnej broszury dla osób starszych, dzięki której będą mogli uzyskać wiedzę na temat tego, co jest w Mieście organizowane i z czego mogą skorzystać.
- Tworzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych, które mają na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych poprzez angażowanie seniorów w różne inicjatywy społeczne, integrację międzypokoleniową, a także eliminację przemocy i dyskryminacji osób starszych.
- Podjęcie działań na rzecz zwiększenia liczby wolontariuszy – opiekunów osób starszych (np. poprzez przygotowanie imprez mających na celu promocję wolontariatu).
- Zasadna jest promocja kształcenia ustawicznego poprzez różnego rodzaju placówki szkoleniowe i szkoły wyższe w odniesieniu do osób na przedpolu starości i przez Uniwersytety Trzeciego Wieku w przypadku osób w okresie wczesnej i późnej starości. Różnego rodzaju zajęcia mogą być proponowane w ramach projektów organizacji pozarządowych, które będą uwzględniać aktywne formy nauczania i promocję wolontariatu.
- Zaleca się kontynuowanie i rozpropagowanie następujących usług dla osób starszych: „złota rączka” oraz „teleopieka”, jak również wprowadzanie nowych np. „transport dla seniora” oraz „mycie okien i podłóg” dla osób mających trudności w poruszaniu się.
- Poszerzenie oferty pomocy w czynnościach domowych dla osób starszych poprzez: dostarczanie żywności, płacenie rachunków, dostarczanie zakupów oraz pomoc w zakresie spraw urzędowych.
- Zaleca się podjęcie działań mających na celu szeroko rozumianą integrację społeczną. Pomocne może okazać się przeprowadzenie warsztatów dla wszystkich mieszkańców rozwijających zdolność empatii i rozumienia inności. W tym celu rekomenduje się skorzystać z pomocy lokalnych psychologów i psychoterapeutów. Bardzo ważne jest, aby działania profilaktyczne w tym zakresie kierowane były zarówno do osób dorosłych, jak i do najmłodszych mieszkańców Miasta. Do współpracy w zakresie warsztatów i kampanii społecznych zachęcić można jednostki kulturalne.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SENIORÓW MIESZKAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA BYDGOSZCZY

- Rozwijanie kompetencji osób pracujących w instytucjach administracyjnych w zakresie komunikacji z osobami starszymi.

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

SPIS TABEL

Tabela 1. W jaki sposób najczęściej spędza Pan/i swój czas wolny?	23
Tabela 2. W jaki sposób chciał(a)by Pan/i spędzać swój czas wolny?	25
Tabela 3. Jak często spotyka się/kontaktuje się Pan/i z poniższymi grupami:.....	27
Tabela 4. Jak ocenia Pan/i obecny poziom dostępności do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na rzecz seniorów na terenie miasta Bydgoszczy? W każdym wierszu należy zaznaczyć maksymalnie 1 odpowiedź. Proszę posłużyć się sześciopunktową skalą, na której 0 oznacza „nie wiem”, 1 - „bardzo zły”, 2 - „zły”, 3 - „średni”, 4 - „dobry”, 5 - „bardzo dobry”.	33
Tabela 5. Dlaczego nie uczestniczy Pan/i w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy?	43
Tabela 6. Czy chciał(a)by Pan/i brać udział w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy?	43
Tabela 7. Dlaczego nie uczestniczy Pan/i w działaniach aktywizacyjnych?	46
Tabela 8. Czy w czasie ostatnich 2 lat poprzedzających badanie:	47
Tabela 9. Jak ocenia Pan/i swoją wiedzę na temat dostępnej w mieście Bydgoszczy oferty usług z zakresu: W każdym wierszu należy zaznaczyć 1 odpowiedź. Proszę posłużyć się sześciopunktową skalą, na której 0 oznacza „nie wiem”, 1 - „bardzo źle”, 2 - „źle”, 3 - „średnio”, 4 - „dobrze”, 5 - „bardzo dobrze”.	51
Tabela 10. Z jakich usług dla seniorów chciał(a)by Pan/i skorzystać lub Pan/i korzysta?	52
Tabela 11. Proszę określić sytuację finansową swojego gospodarstwa domowego, odpowiadając, czy uzyskiwany dochód wystarcza lub nie wystarcza na zakup określonych dóbr lub na określone opłaty:.....	64
Tabela 12. Z jakich form pomocy społecznej Pan/i korzysta?	67
Tabela 13. Jak ocenia Pan/i dostępność do powyższych usług?	67
Tabela 14. Jak ocenia Pan/i dostępność poszczególnych usług medycznych na terenie Miasta?	69
Tabela 15. Czy uważa się Pan/i za:	75

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Płeć:	12
Wykres 2. Wiek:	13
Wykres 3. Wykształcenie:	13
Wykres 4. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?	14
Wykres 5. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze w mieście Bydgoszczy?	15
Wykres 6. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?	19
Wykres 7. Które z niżej wymienionych zajęć skierowanych do seniorów w Pana/i opinii powinny zostać poszerzone na terenie miasta Bydgoszczy?	28
Wykres 8. W jakich wydarzeniach chciał(a)by Pan/i brać udział na terenie miasta Bydgoszczy?	31
Wykres 9. Co Panu/i najbardziej utrudnia dostęp do usług kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych na terenie miasta Bydgoszczy?	36
Wykres 10. W jaki sposób chciał(a)by pan/i być informowany/a o działaniach prowadzonych na rzecz seniorów w mieście Bydgoszczy?	39
Wykres 11. Czy uczestniczy Pan/i w zajęciach, kursach związanych z podnoszeniem własnych kwalifikacji lub wiedzy?	42
Wykres 12. Czy uczestniczy Pan/i w jakichś działaniach aktywizacyjnych (np. warsztaty, wycieczki, spotkania itp.)?	45
Wykres 13. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na działalność społeczną w organizacjach na rzecz mieszkańców lub pomoc w formie wolontariatu?	48
Wykres 14. O jaką możliwość Pana/i zdaniem należy poszerzyć ofertę pomocy w czynnościach domowych dla osób starszych na terenie miasta Bydgoszczy?	56
Wykres 15. Czy dostrzega Pan/i bariery architektoniczne w mieście Bydgoszczy w pobliżu poniżej wymienionych miejsc?	59
Wykres 16. Czy dostrzega Pan/i jakieś ograniczenia w obszarze usług administracyjnych dla osób starszych w zakresie:	62
Wykres 17. Czy korzysta Pan/i z pomocy społecznej?	66
Wykres 18. Jak ocenił(a)by Pan/i swój ogólny stan zdrowia?	68
Wykres 19. W których z poniższych badań profilaktycznych chętnie wziął(ęła)by Pan/i udział?	73
Wykres 20. Proszę zaznaczyć w jakim stopniu zgadza się Pan/i ze zdaniem: „Czuję, że mam realny wpływ na rozwój mojej społeczności lokalnej, osiedla, miejscowości”	76

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie miasta Bydgoszczy na tle Polski	5
Rysunek 2. Etapy badania	8
Rysunek 3. Wykorzystane techniki badawcze podczas badania	10

BIBLIOGRAFIA

1. J. Przewłocka, *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*. s. 97.
2. J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.
3. <https://bdl.stat.gov.pl>
4. <http://www.utwstrzelin.pl/trzeci-glos/potrzeby-i-oczekiwania-ludzi-starszych>